

Notulen -vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	10 juli 2023
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	-
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

- 5 mw. G. Bakker (VVD), dhr. M. Becker (BBB), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. I.A. Bezaan (PVV), mw. A. den Boer (BBB), dhr. J. Boer (VVD), mw. Bouhlef-Lascaris (SP), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Delsing (FvD), Statenlid W.J. Freeman (GL), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), Statenlid I.M. Haas (PvdD), mw. M.C.T. ten Ham (PvdA), dhr. W. van der Heijden (D66), dhr. D.G. Heijnen (CDA), mw. M.P. van der Helm-Chandansingh (50PLUS), Statenlid J.P. Hollebeek (PvdD), Statenlid E.M. Jorna (PvdD), dhr. E.B. Kanik (D66), dhr. A. Karar (PvdA), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), Statenlid R.P.M. Kocken (GL), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), Statenlid P.J. Laport (GL), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. R. Nijkamp (BBB), dhr. J. Olthof (PvdA) (aanwezig tot 15.15 uur), mw. F. Oulad Hadj (PvdA), mw. M.C.G. Poot (VVD), mw. E.A.S. Rommel (VVD), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. G.M. de Sain (BBB), mw. J.M. Schneemann (Volt), mw. I.D. Sijbenga (BBB), dhr. H.J.F.X.P. Stulemeijer (50PLUS), dhr. P.G. Teeuwen (BBB), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. K. Uiterwijk (JA21), dhr. V.H. Valk (BBB), dhr. G.J. Vendrig (BBB), dhr. C.H. Vonk (PvdA), mw. N.S. Vroom (D66), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. T. Wagelaar (PvdA), Statenlid M. de Weerd (Volt), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD).

- 20 **Afwezig:** mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), dhr. R. van Tiggelen (PVV).

Agenda		Paginanummer:
1.	Opening en mededelingen.	(3)
2.	Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.	(3)
2.a	Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).	(10)
3.	Lijst geheimhouding PS	(10)
4.	Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 30 mei en 12 juni 2023.	(10)
5.	Strategische Statenagenda.	(11)
6.	Vaststelling lijst ingekomen stukken	(11)
7.	Voortgangslijst van moties.	(11)
8.	Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.	(11)
8.a	Aanwijzen lid adviescommissie voor benoeming bestuurder-directeur Randstedelijke Rekenkamer (VD-34).	(11)
8.b	Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen (VD-32).	(11)
8.c	Zienswijzen ambitedocument recreatieschap Groengebied Amstelland (VD-33).	(11)
8.d	Omgevingsdienst IJmond: zienswijze PS op begrotingswijziging 2023, ontwerpbegroting 2024 en jaarstukken 2022 (VD-35).	(11)
8.e	Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek: Zienswijze PS op 1 ^e en 2 ^e begrotingswijziging 2023, begroting 2024 en voorlopige jaarrekening 2022 (VD-36).	(11)
8.f	Zienswijze PS ontwerpbegroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (VD-37).	(11)
8.g	Technische correctie Reglement van Orde PS en Statencommissie 2015 (VD-43).	(11)

8.h	Spreektijdenregeling vergaderingen Provinciale Staten 2023-2027 (VD-43).	(11)
9.	Jaarstukken 2022 en bestuurlijke reactie accountantsverslag 2022 (VD-38).	(12)
10.	Kaderbrief 2024 (VD-39).	(32)
11.	Dit punt (spreektijdenregeling) wordt behandeld als hamerstuk 8.h.	(64)
11.a	Dit punt (financiële stuken recreatieschappen) wordt behandeld als hamerstuk 8.b.	(64)
11.b	Omgevingsdienst Noord-Holland Noord: Zienswijze PS op de Begroting 2024 en Jaarstukken 2022 (VD-40).	(64)
11.c	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied: Zienswijze PS op begrotingswijziging 2023, ontwerpbegroting 2024 en jaarstukken 2022 (VD-41).	(72)
11.d	Vragenuur.	(79)
12.	Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(86)
13.	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten van PS 10 juli 2023.	(87)
14.	Schorsing tot 17 juli 2023.	(94)

Opening om 10.10

25

1. Opening en mededelingen.

30

De **VOORZITTER**: Goedemorgen, dames en heren, beste Statenleden, kijkers en luisteraars, inwoners, betrokken inwoners, ambtenaren: welkom. Ik open deze Statenvergadering. Ik wil u verzoeken de mobiele telefoon op stil te zetten. Laat ik het zelf ook doen. Vandaag de start van de laatste Statenvergadering van dit politiek seizoen voordat het reces begint in Noord-Holland. Zoals u weet zal deze vergadering zich uitstrekken niet alleen over deze maandag, maar ook over volgende week.

35

Een bericht van verhindering ontvangen van de heer Van Tiggelen van de PVV, mevrouw Alberts van de SP en de heer Stigter zal iets later komen.

40

Ik kan u melden dat mevrouw Strens van de fractie van D66 op 10 juni een dochttertje heeft gekregen. Dus we hebben uiteraard alle gelukwensen naar haar gestuurd met een prachtige bos bloemen. Dus dat is heel erg mooi.

[Tafelgeroffel]

45

De **VOORZITTER**: Dat in het kader van de mededelingen.

2. Vaststellen agenda en regeling van werkzaamheden.

50

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 2. Dat is de regeling van de werkzaamheden. Zoals u weet, conform ons Reglement van Orde, mocht het tot een hoofdelijke stemming komen, dan zal die hoofdelijke stemming gaan plaatsvinden op volgorde van binnenkomst, maar het eerste nummer waar we mee gaan beginnen is nummer 40. En nummer 40 is Statenlid Bwefar. Dus mocht het tot een hoofdelijke stemming komen, dan zullen wij aanvangen bij Statenlid Bwefar.

55

Dan het vaststellen van de agenda. Er is op 7 juli een gewijzigde agenda gepubliceerd voor de vergaderingen van vandaag en volgende week. Er zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd. Allereerst heeft de fractie van D66 een onthameringsverzoek voor punt 8.b ingediend en daar wil de heer Kanik even het woord over.

60

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, toen ik bij het presidium zat heeft mijn fractie nog eens goed overleg gehad over dit punt en hebben besloten om het onthameringsverzoek niet door te zetten, omdat het niet een handig moment is op deze dag.

65

De **VOORZITTER**: Eigenlijk is dit een ordevoorstel, dames en heren, want het aantal mensen hebben zich ook aangemeld zag ik al op het lijstje. Dus dat betekent dat ik even rondkijk in de zaal of de vergadering daarmee kan instemmen. Want dat zou dus betekenen dat punt 11.a dan weer teruggaat naar de hamerstukken. Dank. Dan is agendapunt 11.a vanaf nu weer een hamerstuk geworden.

70

Dan de punten 16 en 17. Dat zijn de financiële stukken van de Omgevingsdiensten Noord-Holland-Noord en het Noordzeekanaalgebied. Van de uitloopvergadering 17 juli zijn op verzoek van de beoogde coalitie, moet ik zeggen, verplaatst naar de agenda van vandaag en opgenomen als de punten 11.b en 11.c.

75

Punt 18, het vragenuur, dat is op verzoek van de indieners ook verplaatst naar de agenda van 10 juli en is opgenomen als agendapunt 11.d.

80

De fracties van de BBB en de VVD hebben aangegeven dat punt 11 toch een hamerstuk kan zijn. En daarom is dat verplaatst naar de hamerstukken als punt 8.h. Ik denk wel eens, als mensen mee zitten te luisteren, dan kunnen ze dat natuurlijk niet meer volgen.

Maar we hebben er nog eentje. Dat is op de agenda van 17 juli zijn de punten 18.a tot en met 18 toegevoegd en dat is de bespreking van het coalitieakkoord, de collegevorming en de bijbehorende voordrachten.

85

Dat is wat mij betreft hetgeen we besloten hebben ook in het presidium van ochtend.

90

Op de agenda bij hamerstuk 8.a staat een voordracht die betrekking heeft tot het benoemen van een Statenlid in functie. Per mail heeft de Statengriffier aan u gevraagd of u daarmee kunt instemmen. En bij acclamatie zullen we dat dan doen. Dat is dan het hamerstuk 8.a. Ik neem aan dat u daarmee akkoord gaat. Dan zal dus besluitvorming plaatsvinden bij de hamerstukken.

95

Er is geen actualiteit aangekondigd. Er zijn zes sets mondelinge vragen ingediend door de fracties ChristenUnie en Partij voor de Dieren. Die komen aan de orde bij het vragenuur en dat is punt 11.d.

100

En dan zijn we bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Er zijn er volgens mij twee ingediend. Ik heb ze hier alleen niet voor me liggen, want ze zitten bij mijn presidiumstukken. Een moment. Het is even zoeken, maar we hebben ze gevonden. De eerste is ingediend door het CDA en met als titel Goede oplossing voor bloemkooltelers Zanderij Noord. Mevrouw Koning geef ik graag het woord om deze motie toe te lichten.

105

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, in de commissie is gesproken over de bloembollentelers in het gebied Zanderij Noord in Castricum. Het college stelt voor om in de tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 Zanderij Noord te gaan begrenzen als NNN-gebied. Daar zijn veel bezwaarschriften tegen ingediend. Het CDA vindt dat de keus om Zanderij Noord te begrenzen als NNN op dit moment echt nog niet gemaakt kan worden. In het coalitieakkoord wordt geschreven over bollentelers die dreigen hun gronden kwijt te raken voor NNN. Als er ondernemers zijn die willen verplaatsen, geven we daar ruimte aan, staat er te lezen. En ze zullen ondernemers bijstaan. Maar, voorzitter, dat wordt niet geborgd. En dan moeten er wel acceptabele gronden op acceptabele afstand beschikbaar zijn om te ruilen. Die lijken er helemaal niet te zijn op dit moment voor de telers uit Zanderij Noord. En als het gebied eenmaal als NNN begrensd is, krijgt het een volledige natuurbestemming. Dan is het voor de bollentelers einde oefening. Zelfs agrarisch natuurbeheer mag straks niet meer binnen het NNN. Daarom een dringend verzoek aan u als Statenleden om Zanderij Noord nu niet te begrenzen als NNN. Stel dat Zanderij Noord nu wel als NNN wordt begrensd, dan hangt ook de onteigening als zwaard van Damocles boven het hoofd van de bollentelers. Want onteigening voor natuur is er nog steeds in dit beleid bij ons aanwezig. Dus alstublieft, wacht met die begrenzing.

120

Het dictum van onze motie luidt: verzoeken GS bij de tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 de omvorming van Zanderij Noord naar NNN-gebied uit de tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 te halen zolang er geen overeenstemming is bereikt met alle grondeigenaren en te onderzoeken hoe de doelen voor het gebied, zoals waterberging, te combineren zijn met bollencultuur.

125

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 78-10 juli 2023
Goede oplossing bloementelers Zanderij Noord

130

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.
Constaterende dat:

135

- *Gedeputeerde Staten de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 later dit jaar vaststelt;*
- *In deze herziening de begrenzing van NNN in de Zanderij Noord in Castricum is opgenomen;*
- *Op basis van de ingediende bezwaarschriften geconcludeerd kan worden dat de omvorming van de grond in de Zanderij Noord naar NNN-gebied in de huidige planvorming tegen de wens van een groot deel van de bewoners c.q. grondeigenaren van het gebied is.*

Overwegende dat:

- 140
- In het coalitieprogramma staat vermeld dat bij het aanwijzen van NNN in de binnenduinstrand de coalitie zorgvuldig zal omgaan met de ondernemers;
 - Bij de transformatie van de Zanderij Noord het van belang is dat het een gebied wordt waar alle betrokken partijen tevreden over kunnen zijn, maar dit met de huidige planvorming niet het geval is;
- 145
- De bollencultuur in de Zanderij Noord een belangrijke agrarische bedrijfstak is en al decennialang van economische en historische waarde is voor de regio;
 - Een deel van Zanderij Noord al 160 jaar onderdeel is van bollenteelt in Castricum;
 - Er tot nu toe voor de grondeigenaren (tuinders) die door willen geen compensatiegrond van gelijkwaardige kwaliteit beschikbaar lijkt te zijn voor de voortzetting van hun
- 150
- bedrijfsvoering;
 - Als Zanderij Noord nu wel als NNN begrensd wordt, uiteindelijk toch onteigening voor de bollentelers dreigt omdat dit instrument niet wordt uitgesloten door de nieuwe coalitie.
- Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- De omvorming van de Zanderij Noord naar NNN-gebied uit de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 te halen zolang er geen overeenstemming is bereikt met alle grondeigenaren (tuinders) en te onderzoeken hoe de doelen voor het gebied (zoals waterberging) te combineren zijn met bollencultuur.
- En gaan over tot de orde van de dag.

160 *Ondertekening: Willemien Koning (CDA) en Johan Dessing (FvD).*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ondertekend. Deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

165 Dan gaan we naar de tweede motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Die zal worden ingediend door D66 met als titel: IPO-visie verslechteringsverbod. Mevrouw Vroom gaat hem nader toelichten.

170 Mevrouw **VROOM** (D66): Ja, voorzitter, dank u wel. Dit is mijn laatste Statenvergadering als tijdelijk Statenlid. Dus ik pak gelijk eventjes deze gelegenheid om mijn fractie en iedereen hier te bedanken voor het mooie avontuur die ik de afgelopen twee maanden heb beleefd.

En dan naar de motie Vreemd. In de commissie spraken we over het interprovinciaal overleg. Tot mijn schrik lazen wij in de voorgelegde nota, opgesteld door het IPO, dat zowel het Rijk als de

175 provincies eensgezind zijn in de onwenselijkheid van een Europees verslechteringsverbod. Dit, terwijl we het hier nog niet eerder in de Staten over hebben gehad. Sterker nog, de gedeputeerde gaf aan dat er tussen provincies inderdaad geen overeenstemming is op dit onderwerp en dat hij niet wist hoe dit erin is gekomen. Het IPO vertegenwoordigt de provincies en lobbyt ook voor de provincies. En het heeft een belangrijke stem in het landelijk beleid. Het feit dat er in zo'n

180 belangrijk stuk zo'n uitspraak staat, is op zijn minst bijzonder te noemen. Want, voorzitter, ik ben mij ervan bewust dat sommige partijen in deze staten voorstander zijn van een dergelijk verslechteringsverbod, maar ook zeker partijen die hier geen voorstander van zijn. Het gaat mij dan ook niet over de inhoud van de stelling, maar over hoe die tot stand is gekomen. Als wij IPO deze ruimte geven, is er geen sprake meer van een vertegenwoordiging van ons. Daarom dien ik

185 een motie in die het college verzoekt aan het Rijk en het IPO kenbaar te maken dat er nog geen overeenstemming is over de visie van de Provinciale Staten over het Europees verslechteringsverbod. Mede ondertekend door Partij voor de Dieren en Volt. Want, voorzitter, het is ook onze taak om het IPO te controleren. En aan partijen die overwegen om tegen te stemmen, omdat ze tegen een dergelijk verslechteringsverbod zijn, vraag ik: wat als de

190 stellingname andersom was geweest? Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 79-10 juli 2023 IPO-visie verslechteringsverbod

195 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.
Constaterende dat:*

- Het college van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten gevraagd heeft aandachtspunten mee te geven voor het IPO-bestuur;

- 200
- *Het bestuur van het Interprovinciaal Overleg (IPO) op 13 april 2023 de kaderbrief 2024 voor het IPO en BIJ12 heeft vastgesteld;*
 - *Daarin is opgenomen, dat zowel rijk als provincies inhoudelijk op één lijn zitten over de onwenselijkheid van een verslechteringsverbod buiten Natura2000 (paragraaf 3.8);*
 - *Er in de Staten nog niet eerder gesproken is over dit onderwerp.*
- Overwegende dat:
- 205
- *Het onwenselijk is dat het IPO namens de provincies een gezamenlijke visie uitdraagt die de kerntaken raakt waar nog niet over gesproken is in Provinciale Staten.*
- Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- *Aan het Rijk en het IPO kenbaar te maken, dat er (nog) geen overeenstemming is over de visie van Provinciale Staten over het Europees verslechteringsverbod.*
- 210 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Nina Sophie Vroom (D66), Ellinoor Jorna (Partij voor de Dieren) en Maik de Weerd (Volt).

- 215 De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze motie is ondertekend en maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Voorzitter.

- 220 De **VOORZITTER**: Ja.

De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): De fractie van D66 heeft nog een motie Vreemd.

- 225 De **VOORZITTER**: Ik wilde juist vragen: zijn er nog andere fracties die een motie Vreemd willen indienen? Die is er dus. Gaat uw gang. De heer Van der Heijden gaat hem toelichten.

- De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Voorzitter, dank. Ook voor mij is het mijn laatste Statenvergadering. Ik was vorige week ontzettend verheugd toen het coalitieakkoord het Regenboogstembusakkoord omarmde. Mijn fractie dacht: nu is het tijd voor actie; de regenboog verdient werk. Daarom dient mijn fractie een motie in om werk te maken van de regenboog met als dictum: verzoeken het college in algemene brieven die door de provincie verzonden worden een genderneutrale manier van aanspreken te hanteren en in overleg te treden met Stichting Homomonumenten om volgend jaar op 4 mei door de provincie een krans te leggen op 4 mei, en gaan over tot de orde van de dag. Hij wordt medeondertekend door Partij voor de Dieren en Volt.

- 235
- Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 80-10 juli 2023**
Werk maken van de regenboog

- 240 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.*

Constaterende dat:

- 245
- *Een groot gedeelte van de partijen in de Staten het Regenboogstembusakkoord ondertekend hebben;*
 - *De nieuwe coalitie het Regenboogstembusakkoord omarmen;*
 - *Op dit moment er nog geen genderneutrale manier van aanspreken in de brieven van de provincie gehanteerd wordt;*
 - *De provincie niet vertegenwoordigd is bij de kranslegging bij het homomonument op 4 mei.*

Overwegende dat:

- 250
- *Het goede voorbeeld geven, doet volgen;*
 - *Het belangrijk is om stappen te zetten voor het uitvoeren van het Regenboogstembusakkoord.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 255
- *In algemene brieven die door de provincie verzonden worden een genderneutrale manier van aanspreken te hanteren;*
 - *In overleg te treden met de Stichting Homomonument om volgend jaar op 4 mei door de provincie een krans te leggen op 4 mei.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Wesley van der Heijden (D66), Ellinoor Jorna (Partij voor de Dieren) en Maik de Weerdt (Volt).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ondertekend en ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Zijn er nog andere fracties die een motie Vreemd willen indienen? De heer Van den Berg, JA21.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Beste voorzitter en beste leden van Provinciale Staten. Ik sta hier vandaag om een kritiekpunt van onze huidige koers aan te stippen in deze provincie. Een koers die inzet op de massale toepassing van wind- en zonne-energie in onze mooie provincie. Er is geen twijfel dat onze energievoorziening een onmiddellijke en gecoördineerde actie vereist. We moeten uitstoot verminderen en inzetten op betaalbare energie. Dit is echter slechts een deel van het verhaal. In onze haast om te reageren op deze dringende kwestie moeten we niet vergeten om rekening te houden met implicaties van onze acties. Ons huidige energiebeleid zet zwaar in op wind- en zonne-energie en dit beleid begint nu zijn tol te eisen. We plaatsen druk op ons landschap, het legt druk op ons elektriciteitsnetwerk en we plaatsen druk op de leefbaarheid van onze lokale gemeenschappen. Is dit de prijs die we bereid zijn te betalen voor ons streven naar duurzaamheid?

Daarnaast mogen we niet vergeten dat wind- en zonne-energie niet de enige vormen van energie zijn. Er zijn andere technologieën en energiebronnen, zoals kernenergie, die minder impactvol zijn op onze leefomgeving en minder belastend voor ons netwerk. Moeten we niet meer naar die alternatieven kijken?

Vandaag dienen we daarom de motie voor herbeoordeling energiebeleid in. Deze motie roept op tot een uitgebreide heroverweging van ons huidige energiebeleid. Het vraagt om de impact van dit beleid op ons landschap, ons elektriciteitsnetwerk en onze leefbaarheid volledig te begrijpen. Het roept ook op om serieus te kijken naar alternatieve, duurzame energiebronnen en technologieën te kijken. Ik kijk specifiek naar een partij die in haar verkiezingsprogramma heeft gepleit voor zo'n evaluatie: de VVD. Laten we een stap terug doen en opnieuw nadenken over onze aanpak. Laten we dus een energiebeleid creëren dat gebalanceerd, betrouwbaar, betaalbaar is en rekening houdt met de behoefte van alle inwoners van onze provincie. Ik roep u dan ook allen op om deze motie te steunen en zo de weg vrij te maken voor een verantwoord energiebeleid in onze provincie. Ik dank u wel.

Ik moet de motie nog voorlezen.

De **VOORZITTER**: Ja.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Mijn excuus. Zo gehaast van het presidium, dat-

Het dictum van de motie Herbeoordeling energiebeleid luidt als volgt: verzoekt Gedeputeerde Staten om een herbeoordeling van het huidige energiebeleid uit te voeren, met bijzondere aandacht voor de impact op ruimtegebruik, het elektriciteitsnetwerk en leefbaarheid en om het potentieel van alternatieve, duurzame energiebronnen en technologieën te onderzoeken en de bevindingen te rapporteren aan Provinciale Staten, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 81-10 juli 2023 Herbeoordeling energiebeleid

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.
Constaterende dat:*

- *Het huidige energiebeleid van de Provincie Noord-Holland zwaar leunt op de inzet van wind- en zonne-energie;*
- *Dit beleid leidt tot uitdagingen met betrekking tot ruimtegebruik, het elektriciteitsnetwerk en de leefbaarheid van woonomgevingen;*
- *Er alternatieve (duurzame) energiebronnen en technologieën bestaan die mogelijk minder impact hebben op de bovengenoemde aspecten.*

Overwegende dat:

- Een gebalanceerde mix van verschillende vormen van (duurzame) energieproductie en -gebruik, zoals kernenergie, kan bijdragen aan een veerkrachtiger, betrouwbaarder en meer acceptabel energiebeleid;
- Het cruciaal is om de implicaties van het huidige energiebeleid volledig te begrijpen en alternatieve strategieën te onderzoeken.;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Om een herbeoordeling van het huidige energiebeleid uit te voeren, met bijzondere aandacht voor de impact op ruimtegebruik, het elektriciteitsnetwerk en leefbaarheid, en om het potentieel van alternatieve (duurzame) energiebronnen en technologieën te onderzoeken, en de bevindingen te rapporteren aan Provinciale Staten.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Zo te zien heeft u er nog een.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nog twee.

De **VOORZITTER**: Oké. Graag kort toelichten.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nogmaals, beste leden van Provinciale Staten en dank u wel, voorzitter. Ik sta hier vandaag om nog een ander onderwerp te bespreken dat een diepgaande impact heeft op de levenskwaliteit van onze inwoners: het recht op betaalbare huisvesting. In een tijd van groeiende bevolking en veranderende economische omstandigheden, zoals inflatie, blijft de vraag naar betaalbare woningen toenemen. Tegelijkertijd worden we geconfronteerd met de dringende noodzaak om onze energievoorziening schoner en betaalbaar en betrouwbaarder te maken. In dat licht hebben we de plannen gezien voor de bouw van windturbines. Deze plannen hebben zonder twijfel goede bedoelingen. Ze beogen bij te dragen aan het behalen van de klimaatdoelen. Maar we moeten ons ook bewust zijn van de mogelijke neveneffecten. Onze plannen voor het bouwen van windturbines dreigen de voltooiing van cruciale woningbouwprojecten in de weg te staan, zoals bij de Amsterdam Noorder IJplas. Ik wil u eraan herinneren dat het bouwen van woningen en het creëren van leefbare gemeenschappen voor onze inwoners even belangrijk is als het behalen van onze energiedoelen. Beiden zijn wezenlijke aspecten van een gezonde en evenwichtige samenleving. Bovendien kan de bouw van windturbines leiden tot een overbelasting van ons elektriciteitsnetwerk wat weer leidt tot meer complexiteit en kosten. We moeten onszelf afvragen: wat zijn onze prioriteiten? Gaat het om blind najagen van hernieuwbare energiedoelen ongeacht de kosten? Of gaat het om een evenwichtige aanpak te vinden die zowel rekening houdt met de energievoorziening als met de noodzaak om de kwaliteit van het leven van onze inwoners te waarborgen? Met deze motie roepen we Gedeputeerde Staten op om een evenwicht te vinden tussen deze twee cruciale doelstellingen. We vragen om woningbouwprojecten voorrang te geven boven de bouw van windturbines. Dit betekent niet dat we de doelstellingen voor energie moeten vergeten. Integendeel. We roepen op tot een genuanceerde benadering die rekening houdt met alle aspecten van het leven van onze inwoners. We roepen dan ook op om deze motie te steunen. Het prioriteren van woningbouw boven windturbines. Verzoekt Gedeputeerde Staten om de prioriteit te geven aan woningbouw boven de bouw van nieuwe windturbines in gebieden waar deze conflicterende doelen elkaar in de weg staan en om een grondige analyse uit te voeren in gebieden waar de uitbreiding van windenergie de woningbouw zou kunnen belemmeren en deze analyse te delen met Provinciale Staten, en gaan over tot de orde van de dag. Alstublieft, voorzitter.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 82-10 juli 2023
Prioriteren van woningbouw boven windturbines

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.
Constaterende dat:

- 375
- *Er een groeiende behoefte aan woningen is in de Provincie Noord-Holland, onder andere in de omgeving van de Amsterdam Noorder IJplas, de Achtersluispolder en Oostzaan;*
 - *Geplande woningbouwprojecten op deze locatie in gevaar worden gebracht door de geplande bouw van windturbines;*
 - *De gemeenteraad en het college van Zaanstad hun zorgen hebben geuit over de*
- 380
- *(on)mogelijkheden van woningbouw in de Achtersluispolder en Oostzaan;*
 - *Het elektriciteitsnetwerk van Noord-Holland onder toenemende druk staat, mede door de toename van grootschalige windenergieprojecten.*

Overwegende dat:

- 385
- *Het van groot belang is om te zorgen voor voldoende woningaanbod voor de inwoners van Noord-Holland;*
 - *Het woningtekort in Noord-Holland aanzienlijk is en naar verwachting verder zal groeien;*
 - *Een strategische herziening van de locaties voor windturbines nodig is om de woningbouw te beschermen;*
 - *Het noodzakelijk is om de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk te behouden om de*
- 390
- *energievoorziening voor bestaande en nieuwe woningen te garanderen.;*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om de prioriteit te geven aan woningbouw boven de bouw van nieuwe windturbines in gebieden waar deze conflicterende doelen elkaar in de weg staan;*
 - *Om een grondige analyse uit te voeren in gebieden waar de uitbreiding van windenergie*
- 395
- *de woningbouw zou kunnen belemmeren en deze analyse te delen met Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21).

400 De **VOORZITTER**: Dank u wel.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik heb een stukje geschrapd uit de tekst.

405 De **VOORZITTER**: Het is onderdeel van de beraadslagingen. En u gaat er nog een indienen. Graag kort.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, ook graag kort. Zeker, voorzitter. Als laatste, beste leden van Provinciale Staten, dank u wel, nogmaals. Vandaag sta ik ook om aandacht te vragen voor een ander aspect van onze energietransitie dat ook te vaak over het hoofd wordt gezien: de

410 gezondheidseffecten van windturbines. Ons huidige energiebeleid zet sterk in op de inzet van windenergie als doel om onze uitstoot te verminderen. Op zich nobel. We moeten niet vergeten dat elke actie gevolgen heeft en het is onze verantwoordelijkheid om deze volledig te begrijpen. Er is een groeiend bewijs dat suggereert dat windturbines, hoewel ze een bron van energie zijn, en als ze er eenmaal staan ook schoon zijn, negatieve effecten kunnen hebben op de gezondheid

415 van mensen die in de buurt wonen. Deze effecten variëren van slaapverstoring en stress tot in sommige gevallen meer ernstige aandoeningen. Hoewel we deze informatie hebben, hebben we nog niet de volledige reikwijdte en de omvang van deze mogelijke gezondheidseffecten onderzocht. Voordat we verder gaan met de plannen voor het plaatsen van windturbines, hebben we een uitgebreid en onpartijdig onderzoek nodig naar deze potentiële gezondheidseffecten.

420 Vandaag dienen we daarom de motie voor Gezondheidseffectenstudie windturbines in. Deze motie vraagt Gedeputeerde Staten om een uitgebreide studie te initiëren naar potentiële effecten van windturbines. We moeten de gezondheid en het welzijn van onze inwoners boven alles plaatsen. Dit onderzoek zal ons helpen om de best mogelijke beslissingen te nemen voor de toekomst van onze provincie. Ik roep u dan ook op om deze motie te steunen. Laten we ervoor

425 zorgen dat de energietransitie niet ten koste gaat van de gezondheid en het welzijn van onze inwoners.

Motie Gezondheidseffectenstudie windturbines: verzoekt Gedeputeerde Staten om een onafhankelijk onderzoek in te stellen naar de mogelijke gezondheidseffecten van windturbines in

430 de provincie Noord-Holland en om de resultaten van dit onderzoek te rapporteren aan Provinciale Staten, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 83-10 juli 2023
Gezondheidseffectenstudie windturbines

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

Constaterende dat:

- *Er toenemende zorgen zijn over de mogelijke gezondheidseffecten van windturbines, waaronder geluidsoverlast en de effecten van trillingen;*
- *Deze zorgen verder worden versterkt door de plannen voor uitbreiding van windenergie in woongebieden;*
- *Er nog geen uitgebreid, onafhankelijk onderzoek is gedaan naar de gezondheidseffecten van windturbines in de Provincie Noord-Holland.*

Overwegende dat:

- *Het van groot belang is om de gezondheid en het welzijn van de inwoners van Noord-Holland te beschermen;*
- *Het cruciaal is om te zorgen voor een volledig begrip van de mogelijke gezondheidsrisico's van windturbines voordat er verdere uitbreiding plaatsvindt;*
- *Dergelijk onderzoek ook zou helpen bij het informeren van de inwoners en het verlichten van eventuele zorgen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om een onafhankelijk en uitgebreid onderzoek in te stellen naar de mogelijke gezondheidseffecten van windturbines in de Provincie Noord-Holland, en om de resultaten van dit onderzoek te rapporteren aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

Zijn er nog anderen?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Als laatste: alle moties zijn ambtelijk getoetst.

De **VOORZITTER**: Dat is niet zo relevant, denk ik. Nee, dat is niet relevant. PS beoordeelt dat zelf wat ze van de moties vinden. Een ambtelijke toets is slechts een technische toets en zegt niets over de inhoud. Dus ik wil dat toch even corrigeren, dat u daar geen waarde aan hecht en uw eigen afweging maakt bij het beoordelen van moties. En dat geldt voor alle moties.

Nog andere partijen die moties- Nee. Dan vraag ik of u akkoord gaat met de gewijzigde agenda. Dan is die conform het voorstel van het presidium vastgesteld.

De agenda is aldus vastgesteld.

2.a Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

3. Lijst geheimhouding PS.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 3, Lijst geheimhouding. Er zijn geen opmerkingen door de griffie ontvangen. Verlangt iemand het woord? Dan stel ik voor om deze lijst ter kennisneming aan te nemen.

Aldus vastgesteld.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 30 mei en 12 juni 2023.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 4, dat is de vaststelling van de notulen en de besluitenlijst van de vergaderingen van 30 mei en 12 juni. Er zijn door de griffie geen opmerkingen ontvangen.

Verlangt iemand het woord over de notulen of de besluitenlijst? Zo niet, dan zijn ze met inachtneming- Eigenlijk, nee, zijn ze ongewijzigd vastgesteld.

Aldus vastgesteld.

495 **5. Vaststelling Strategische Statenagenda.**

De **VOORZITTER**: 5, Vaststelling van de Strategische Statenagenda. Het punt wordt nu uitgesteld tot na het instellen van de commissies.

500 **6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.**

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar 6, dat is Vaststelling van de lijst ingekomen stukken. Er zijn door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand het woord over een van de ingekomen stukken? Zo niet, dan is conform het presidium het voorstel afgedaan.

Aldus vastgesteld.

510 **7. Vaststelling voortgangslijst van moties.**

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de Voortgangslijst van moties, agendapunt 7. Daar zijn ook door de griffie geen opmerkingen ontvangen over de lijst moties. Verlangt iemand het woord? Dan stel ik voor de lijst vast te stellen.

515 **8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk**

8.a Aanwijzen lid adviescommissie voor benoeming bestuurder-directeur

Randstedelijke Rekenkamer (VD-34)

8.b Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen (VD-32).

8.c Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland (VD-33).

520 **8.d Omgevingsdienst IJmond: zienswijze PS op begrotingswijziging 2023, ontwerpbegroting 2024 en jaarstukken 2022 (VD-35).**

8.e Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek: Zienswijze PS op 1^e en 2^e begrotingswijziging 2023, begroting 2024 en voorlopige jaarrekening 2022 (VD-36).

525 **8.f Zienswijze PS ontwerpbegroting 2024 Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies (VD-37).**

8.g Technische correctie Reglement van Orde PS en Statencommissie 2015 (VD-43).

8.h Spreektijdenregeling vergaderingen Provinciale Staten 2023-2027 (VD-43).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij 8, de hamerstukken. Dan moet ik natuurlijk even oppassen. Het presidium adviseert in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en als hamerstuk te behandelen. Dat is 8.a, Aanwijzen van het lid van de adviescommissie voor de benoeming bestuurder-directeur Randstedelijke Rekenkamer, voordracht 34; 8.b, dat is de Financiële stukken recreatieschappen voor zienswijzen, dat is voordracht 32; dan hebben we 8.c, dat is de Zienswijzen ambitiedocument recreatieschap Groengebied Amstelland, voordracht 33; 8.d, de Omgevingsdienst IJmond, de zienswijze van de PS begroting 2023- Zienswijze PS, bedoel ik, van de begrotingswijziging 2023 en de ontwerpbegroting 2024 en de Jaarstukken 2022. Dat was voordracht 35. 8.e, dat is de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek, zienswijze ook van PS op de Begroting 2024 en de Jaarstukken 2022, voordracht 36. En 8.f, dat is zienswijze van Provinciale Staten Ontwerpbegroting 2024 Gemeenschappelijke Orgaan Hollandse Waterlinies, voordracht 37. En dan gaan we naar 8.g, dat is een technische correctie van het Reglement van Orde van Provinciale Staten en de Statencommissie 2015, voordracht 42. En de laatste is 8.h. Dat is de Spreektijdenregeling vergadering van Provinciale Staten voor de periode 2023 tot 2027. Dat is voordracht 43.

545 Mijn vraag aan u is: verlangt iemand hoofdelijke stemming of iemand een stemverklaring? Ja, mevrouw De Sain van de BBB.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Ik wil graag een stemverklaring indienen op agendapunt 8.h.

550 De **VOORZITTER**: En wat is uw stemverklaring? U bent heel netjes. Nee, ik geef u nu het woord voor de stemverklaring.

Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Fijn. Dank u wel, voorzitter. BBB vindt de wijziging voor het inspreken bezwarend, want er wordt ook behoorlijk gekort op de tijd van GS. En daarom zijn we het er
555 eigenlijk niet mee eens.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Terwal, VVD.

560 De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank u wel. In aansluiting op de woorden van mevrouw De Sain van BBB vinden wij ook dat de nieuwe spreektijdenregeling geen recht doet aan de nieuwe verhouding in de Staten, waarbij de grote partijen aanzienlijk meer tijd inleveren. Dus ook de VVD-fractie wordt geacht bij dit agendapunt 8.h tegen te stemmen.

565 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nog een andere stemverklaring? Ja, de heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Wij zullen voorstemmen.

[Tafelgeroffel]

570 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Sorry. Ik was nog even bezig met een stemverklaring. We zijn heel blij dat het bij het nieuwe voorstel gelukt is om de beperking van de spreektijd van de grote partijen heel beperkt te houden, zodat ze nog steeds ruim de tijd hebben op hun punt te maken.

575 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat waren de stemverklaringen neem ik aan. Dan kunnen we besluiten om de punten 8.a, b, c, d, e, f, g en h bij hamerslag aan te nemen.

Aldus besloten.

580 **9. Jaarstukken 2022 en bestuurlijke reactie accountantsverslag 2022 (VD-38)**

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 9. Agendapunt 9 zijn de Jaarstukken 2022 en de bestuurlijke reactie op het accountantsverslag van 2022, voordracht 38. Het college legt in deze jaarstukken verantwoording af over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten in het jaar 2022. De jaarrekening is aan de hand van het accountantsrapport behandeld in de
585 Rekeningencommissie van 30 mei 2023. Er waren nog twee tekstuele aanpassingen nodig in de jaarstukken. Die zijn in de geactualiseerde versie verwerkt. De geactualiseerde jaarstukken alsmede de bestuurlijke reactie op het accountsverslag zijn vervolgens weer besproken in de Interimcommissie van 19 juni 2023. Die stukken liggen hier nu ter besluitvorming in deze Statenvergadering.

590 De volgende sprekers hebben zich bij mij aangemeld: dat is de heer Heijnen van het CDA, de heer Roosendaal van de VVD, de heer Vonk van de PvdA, de heer Mulder van D66, Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren, de heer Klein van de ChristenUnie, de heer De Weerd van Volt, mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Deen van de PVV, Statenlid Bwefar van GroenLinks,
595 mevrouw Van der Helm van 50PLUS, als het goed is.

Eerste termijn Provinciale Staten

600 De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu als eerste in de eerste termijn het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

605 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Ik heb eigenlijk een heel korte bijdrage, maar ik vind toch altijd goed om de jaarstukken, waar ontzettend veel werk in zit van heel veel mensen in onze organisatie, wel te benoemen. Daarvoor allereerst veel dank, Het is ook een mooi instrument om terug te kijken op wat er allemaal is gebeurd. Er is dus ook dat voordelig rekeningresultaat. We hebben hierover op verschillende plekken al gesproken in de commissie, ook in de Rekeningencommissie met de accountant. Die is overwegend positief in zijn verslag. Ik ben blij te horen dat de organisatie de aanbevelingen van de accountant ook overneemt.

610 De fractie heeft nog wel zorgen over het toch wel tamelijk plotselinge tekort aan liquide middelen, ook eerder besproken, want door prijsstijgingen en doorlopende investeringen raakt de bodem wel in zicht. Dit blijft een belangrijke uitdaging en hier zal de organisatie meer grip op moeten krijgen, maar daarover zullen wij op een later moment verder spreken. Ik dank u wel.

615 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Roosendaal van de VVD.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. In de Rekeningcommissie is door de accountant aangegeven dat er sprake was van een goede voorbereiding binnen de organisatie en een uitstekende samenwerking met de organisatie. De verantwoording van de PNH
620 was uitstekend, de provincie Noord-Holland. Het was een overwegend helder en compleet dossier met als kanttekening dat het wat lijvig is. Wij sluiten ons hierbij aan. Met dank en complimenten aan de ambtelijke organisatie voor deze goede voorbereiding.

Aansluitend op het lijvige karakter hebben we in de commissie een vraag gesteld over de leesbaarheid van de jaarrekening. De gedeputeerde verwees naar de website en inderdaad, de YouTube-filmpjes zijn een goed voorbeeld van toegankelijkheid van de jaarstukken 2021. Mijn vraag is of dergelijke filmpjes er ook zijn voor de jaarrekening 2022 en de begroting 2024. Los daarvan vinden we nog steeds dat gewerkt moet blijven worden aan de leesbaarheid van het totale boekwerk. We hopen dat de nieuwe gedeputeerde hier werk van wil maken.
625

630 Dan valt in deze jaarrekening verder op dat voor het eerst sprake is van het aantrekken van vreemd vermogen door de provincie. Dat sluit aan bij de vorige spreker, die het ook al had over de ontwikkeling van liquide middelen, juist op het moment dat de rente flink is gaan stijgen. In de commissie gaven we ook aan dat dit een omkeerpunt is in de financiering van investeringen en dat oplettendheid geboden is. Mijn fractie heeft hier nog twee vragen over. Na het reces bespreken we het treasurybeleid. En onze vraag is of de gedeputeerde kan aangeven wat er op dit moment al wordt gedaan binnen de treasuryfunctie. Ten slotte is het aantrekken van vreemd vermogen op dit moment aan de orde. En als tweede vraag, de accountant adviseert om ieder kwartaal een rapportage over de liquiditeitspositie en prognose te maken en met de Provinciale Staten te delen. Wat voor ons nog niet duidelijk is, is of de gedeputeerde dit ook zo ziet en of we
635 640 ieder kwartaal een rapportage kunnen verwachten.

Dan is er in de commissie nog een vraag blijven liggen over deelnemingen. Onze vraag is wanneer de volgende evaluatie van de deelnemingen gepland is. De laatste was in 2019. En we horen op dit moment graag hoe het college aankijkt tegen de specifieke deelneming Solar Road.
645

Voorzitter, afrondend, complimenten voor de jaarrekening aan het college en aan de ambtenaren voor het vele werk. De VVD-fractie kan instemmen met de voordracht. Dank u wel.

650 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Vonk van de PvdA.

De heer **VONK** (PvdA): De portemonnee is leeg en het spaarbankboekje ook. Dat maakt de juiste stukken van de provincie Noord-Holland wel duidelijk. De portemonnee, oftewel de liquide middelen, waren niet afdoende om in december de rekeningen te betalen. Het spaarbankboekje, oftewel de reserves, zijn met tachtig miljoen afgenomen en geven nu geen ruimte meer voor
655 langdurige investeringen. Voorzitter, als dat in uw huishouden zou gebeuren, dan zou u het benauwd krijgen. Geen geld meer te besteden, terwijl u juist nu de tuin moet vergroenen om de natuur meer ruimte te geven, een regenton moet kopen vanwege de vele stortbuien en lange periodes van droogte. En u moet net nu uw cv-ketel vervangen door een warmtepomp om uw ecologische voetafdruk te verkleinen. Hoe gaat u zorgen voor inkomsten om dit te betalen? Voor de provincie zien we hetzelfde. Er moet stikstof-, een CO₂-beleid worden uitgerold en de natuur moet weer ruimte krijgen. Een beetje afhankelijk van wie we dat laten betalen, het zal zeker geld gaan kosten. De PvdA ziet hier een mooie taak voor het nieuwe college om een dergelijke
660 geldstroom te ontwerpen. De accountant vertelde – en dat hoorden we al eerder in de Interim Rekeningcommissie – dat de samenwerking tussen de ambtelijke organisatie en de accountant heel prettig en constructief is. Dat is iets om te koesteren. Voorzitter, ik heb dat wel eens anders meegemaakt en ik ben blij te zien dat dit hier heel goed gaat. Ook de interne controle gaat goed. De verantwoordelijkheid voor de jaarrekening wordt heel goed door het college gepakt.
665

670 Natuurlijk zijn er zaken die verbeterd kunnen worden en dat is ook al besproken in de Rekeningencommissie en in de Interim-Commissie. Inkoop en aanbesteding, dit moet voldoende zorgvuldig gebeuren. Onrechtmatigheid ligt in dit onderwerp altijd dichtbij. De verleiding is groot bijvoorbeeld omwille van snelheid van een project of het nu kunnen gebruiken van beschikbare mensen even de formele procedure te passeren. Het college heeft aangegeven in de
675 beantwoording dat hierop zal worden gelet, en dat is voor de Partij van de Arbeid nu voldoende. De prestatie-indicatoren zorgen voor meer tekst dan strikt noodzakelijk voor het jaarverslag. En dat bevordert de leesbaarheid niet per se. En dan is het voor mij persoonlijk nu de vraag of wij, PS, voldoende informatie uit de indicatoren halen om het gevoerde beleid te kunnen monitoren op efficiëntie. Wij gaan daar wat mij betreft vast nog wel eens over spreken.

680 Voor nu, voorzitter, rest mij om te zeggen dat voor de PvdA de jaarstukken voldoende besproken zijn en dat wij kunnen instemmen met de afhandeling vandaag. Dank u wel.

685 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Mülder van D66.

De heer **MÜLDER** (D66): Dank u wel, voorzitter, voor het woord. De jaarstukken zijn dit keer een degelijke verantwoording. Zoals eerder in de commissie en rekenkamer vastgesteld is het voor ons voldoende om mee in te stemmen. Tot zover de spoiler alert. Mijn fractie is wel wat geschokt over hoe snel we door onze liquide middelen heen zijn gegaan. Na tijden van financiële
690 voorspoed hebben wij ons dit keer tot de financiële markten moeten wenden om de rekeningen te kunnen betalen. Om de woorden van mijn collega mevrouw Poot te herhalen: hoe kan dit? Nou, om daar antwoord op te geven: we hebben jarenlang te weinig geld binnengekregen om met onze enige vorm van belasting, de opcenten, de boel te kunnen betalen. Ik ben blij dat de VVD dit nu zelf ook heeft gezien, want in het recent gepresenteerde coalitieakkoord is al een kleine
695 stijging te zien. De vraag is: is dit voldoende? Nou, daar gaan wij verder op in bij de kadernota en ook in de verdaging van deze vergadering zullen we het daar nog verder over hebben. Tot zover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Kostić, Partij voor de Dieren.

700 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Voor de mensen thuis: een belangrijke taak van de Provinciale Staten deze hier is aangeven wat er moet gebeuren en achteraf controleren of wat is afgesproken ook gedaan is. Drie documenten spelen daarbij een belangrijke rol: de jaarstukken, de kaderbrief en de begroting. En we spreken vandaag nu over de jaarstukken. Elk jaar is het een belangrijk moment voor de Provinciale Staten om haar controlerende taak te
705 vervullen. Een moment om terug te blikken: wat waren onze ambities, wat hebben we ervoor gedaan, wat hebben we bereikt en hoe staan we ervoor? Dat heeft een financieel, maar ook een inhoudelijk aspect. En klassiek financieel zit het helemaal goed. En dat wordt ook bevestigd door de accountant. De jaarstukken worden door hem uitstekend bevonden. En we zitten wat dat betreft zelfs in de kopgroep van Nederland als Noord-Holland. De Partij voor de Dieren is dan ook
710 trots op het werk van de ambtenaren op dit gebied. Inhoudelijk zien we ruimte voor verbetering, juist omdat de jaarstukken zo'n belangrijk moment zijn voor de fundamentele taak van PS om te controleren wat er is gedaan en of we op koers zijn. Dat kan PS nu moeilijk doen bij sommige ambities. Bijvoorbeeld als het gaat om natuurinclusief ontwikkelen, wat in onze Omgevingsvisie staat, natuurinclusieve landbouw, het voldoen aan energiebesparingsregels door bedrijven, het
715 stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen en dierenwelzijn. Simpelweg omdat daar de informatie en inzicht over de voortgang over ontbreekt. Zelfs voor klimaatdoelen wordt er niet vermeld hoe we ervoor staan, terwijl we inmiddels een monitor daarvoor hebben. En voor dierenwelzijn zouden relatief makkelijk bijvoorbeeld cijfers over aantal gedode dieren in het wild gebruikt kunnen worden om aan te geven hoe PS dan de ambitie kan volgen dat het aantal
720 gedode dieren, zoals de meeste partijen hier vinden en de provincie zelf ook vindt, zoveel mogelijk omlaag kan. Nou, dat zouden we makkelijk kunnen volgen. We kunnen het wel alvast voor u verklappen, want we hebben er wel naar gekeken door allerlei stukken door te pluizen: nee, die ambitie daar voldoen we nog niet aan. Er wordt nu gewerkt aan een actualisering van de
725 doelenboom, waarmee ambities worden vertaald en de indicatoren die we gebruiken om aan te geven in hoeverre we op koers zijn. Daar had de PvdA het ook een beetje over. En uitvoering van het aangenomen initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact door de Partij voor de Dieren en de ChristenUnie vraagt ook om te kijken naar indicatoren die beter passen bij die nieuwe vergroende

inzichten op ons economisch beleid. De provincie heeft zelf namelijk als doel, en ik citeer: "een economie die de brede welvaart versterkt en dus geen schade toebrengt aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn". Maar ja, hoe kan ik dan dat volgen? Hoe kunnen wij dat als PS volgen? Het is dus een mooi moment om te kijken hoe we een verbeterslag kunnen maken in deze jaarlijkse reflectie op de voortgang van diverse genoemde ambities. Daarom de volgende motie met het dictum: roepen het college van GS op om voor de behandeling van de jaarstukken van 2023 – dus volgend jaar – met een voorstel te komen over hoe een verbeterslag kan worden gemaakt in de jaarlijkse verantwoording over het gevoerde beleid, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 84-10 juli 2023

Verbeterslag in verantwoording aan PS

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

Constaterende dat:

- *Provinciale Staten (PS) van Noord-Holland verschillende ambities hebben afgesproken, bijvoorbeeld als het gaat om natuurinclusieve landbouw, dat nieuwe ontwikkelingen natuurinclusief moeten zijn, dat er bij duurzame energieopwekking op land gestreefd wordt naar minstens 50% lokaal eigendom, economisch beleid dat "de brede welvaart versterkt, en dus geen schade toebrengt aan de ecologie, biodiversiteit en dierenwelzijn," et cetera;*
- *Het college via de jaarstukken 2022 verantwoording aflegt aan PS over het gevoerde beleid en de behaalde resultaten in het jaar 2022.*

Overwegende dat:

- *PS op dit moment een deel van de provinciale ambities onvoldoende kan controleren, omdat er geen jaarlijks overzicht of reflectie is op die ambities;*
- *Het van groot democratisch belang is dat PS de informatie krijgen die ze nodig hebben om goed te kunnen controleren en kaders te kunnen stellen;*
- *Dit bijdraagt aan versterking van opgegeven werken en doelmatigheid, doeltreffendheid en kostenefficiëntie van beleid.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om voor de behandeling van de Jaarstukken van 2023 met een voorstel te komen over hoe een verbeterslag kan worden gemaakt in de jaarlijkse verantwoording over het gevoerde beleid.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, dan nog even toch die inhoudelijke reflectie. De VVD heeft een heel mooie slogan. Die past heel goed bij de Partij voor de Dieren, namelijk: doen wat nodig is. Alle mooie woorden ten spijt: er is in 2022 nog steeds gedaan wat nodig is. We zijn niet op koers om energieverbruik te doen dalen, broeikasgassen als methaan en CO₂ naar beneden te brengen. De kansen die we wettelijk hebben om te handhaven op energiebesparing bij de grote verbruikers gebruiken we al jaren niet. De geluidsbelasting is hoog en neemt toe. We voldoen niet aan de WHO-advieswaarden als het gaat om fijnstof. We hebben een groot woningtekort en tegelijkertijd te weinig groen. En terwijl minder landbouwdieren meerdere problemen hier in de provincie zouden oplossen, is het aantal koeien toegenomen, terwijl het aantal bedrijven, dus het aantal boeren die ze houden, naar beneden is gegaan. Meer koeien, meer boeren, dat moet toch niet het gewenste resultaat zijn. We houden en slachten in totaal nog steeds rond 10,5 miljoen kippen per jaar in de achterhaalde intensieve veehouderij. We zakken nog steeds hard door met de bodemdaling met kosten die hoog oplopen. We komen ook niet vooruit in het halen van de doelen voor oppervlaktewater, maar laten bedrijven die landbouwgif gebruiken, doorgroeien. Al met al staan we er minder goed voor dan de jaarstukken doen vermoeden. Op 12 april was het Dutch Overshoot Day, de dag waarop we meer hebben verbruikt van de aarde dan de aarde kan maken in een jaar. Anders gezegd: als iedereen op aarde zou leven als wij in Nederland zouden we 3,6 aardes nodig hebben. Leven op de pof. We staan dik in het rood. De maatschappelijke kosten van deze roofovername op de planeet zijn een blinde vlek van onze klassieke financiële kosten- en batenplaatjes. En om goede afwegingen hier te kunnen maken over wat we met het geld van burgers doen, moeten we samenwerken om die blinde vlek steeds verder weg te werken. En laten

we dat in het komend jaar doen. Laten we het komend jaar echt doen wat nodig is. Dank u wel, voorzitter.

790 De **VOORZITTER**: En deze motie maakt onderdeel uit de beraadslagingen. Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Meneer de voorzitter, de accountant heeft een aantal complimenten gegeven aan de provinciale organisatie over het controleproces. Het verliep
795 soepel. Er zijn geen materiële afwijkingen of onzekerheden en de verbijzonderde interne controles zijn van hoog niveau. Wij sluiten ons graag aan bij deze complimenten. Dus de complimenten aan de ambtenaren en het college. Het is goed om te zien dat de inspanningen van de provincie om het financieel proces te verbeteren zijn vruchten heeft afgeworpen. Het is ook goed dat het college aan de slag wil gaan met de genoemde verbeterpunten. En zoals al eerder
800 aangegeven door anderen, de liquiditeitsprognoses zijn daarvan voor ons een belangrijk onderdeel. We zullen ongetwijfeld met een nieuw college, en misschien al volgende week, enigszins daarover met elkaar in gesprek gaan.

Waar we wel grote problemen mee hebben in de jaarstukken zijn de soms zwaar verouderde
805 gegevens die gebruikt worden voor de indicatoren uit de Brede Welvaartsmonitor. De indicatoren zijn bedoeld om inzicht te geven in de ontwikkelingen op de verschillende beleidsterreinen. Maar de verouderde gegevens maken het heel ingewikkeld om actuele trends te zien. En daarmee is het heel moeilijk om ons provinciale beleid op waarde te schatten. En we snappen dat voor sommige indicatoren de provincie deels afhankelijk is van anderen, zoals het CBS, maar andere
810 gegevens zijn via openbare bronnen gewoon beschikbaar, zoals bijvoorbeeld het aantal vluchten op Schiphol of de plancapaciteit nota bene op onze eigen website. De ChristenUnie vindt het belangrijk dat we ons realiseren dat het beleid wat we uitvoeren, dat we dat uitvoeren om de provincie beter te maken En dat is hard nodig. Er is net een overzichtje gegeven door een collega van de Partij voor de Dieren. Het gaat er niet alleen om dat we ons geld verantwoord uitgeven,
815 maar we moeten het ook uitgeven op zo'n manier dat de provincie er beter van wordt. Wat ons betreft is die verantwoording net zo belangrijk als de financiële verantwoording. De indicatoren zijn geen extraatje, maar de kern. Wij hebben daarom een motie voorbereid. En daarin luidt het dictum als volgt. Hij heet: Meer inzet voor actualisatie brede welvaartsindicatoren. PS spreken uit teleurgesteld te zijn over de verouderde gegevens in de indicatoren die in de jaarstukken worden
820 genoemd en dragen GS op bij de jaarstukken van 2023 meer inspanning te leveren om de brede welvaartsindicatoren te voorzien van actuelere informatie en met het CBS in gesprek te gaan over de manier waarop de regionale cijfers uit de monitor sneller beschikbaar kunnen komen en dit gesprek bij voorkeur in IPO-verband te voeren.

825 **Motie 85-10 juli 2023**
Meer inzet voor actualisatie brede welvaartsindicatoren

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

Constaterende dat:

- 830
- In de jaarstukken indicatoren uit de Brede Welvaartsmonitor worden gebruikt om inzicht te geven in de ontwikkelingen op de verschillende beleidsterreinen;*
 - Deze indicatoren regelmatig niet actueel of zelfs zwaar verouderd zijn;*
 - Sommige van deze gegevens via openbare bronnen beschikbaar zijn.*

Overwegende dat:

- 835
- De provinciale inzet gezamenlijk bij dient de dragen aan de versterking van de brede welvaart in de provincie;*
 - Verouderde gegevens het heel ingewikkeld maken om de actuele trends in de indicatoren in te schatten;*
 - Het daarmee moeilijk is om het provinciale beleid op waarde te kunnen schatten.*

840 *Voorts overwegende dat:*

- De provincie deels afhankelijk is van anderen, zoals het CBS.*

Spreken uit:

- Teleurgesteld te zijn over de verouderde gegevens in de indicatoren die in de jaarstukken worden genoemd.*

845 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Bij de jaarstukken van 2023 meer inspanning te leveren om de Brede welvaartsindicatoren te voorzien van actuelere informatie;*
- *Met het CBS in gesprek te gaan over de manier waarop de regionale cijfers uit de monitor sneller beschikbaar kunnen komen, en dit gesprek bij voorkeur in IPO verband te voeren.*

850 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie).

855 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): En wij zijn heel benieuwd naar het effect van deze oproep. Dank u wel.

860 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer De Weerd van Volt. En dat is uw maidenspeech.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Het is grappig hoe dat gaat: ik heb voor mijn gevoel al duizend keer het woord gevoerd, maar vandaag de maidenspeech.

865 Om vooruit te kijken, moet je terug kunnen kijken. De kaderbrief, die kijkt vooruit. Of voor Noord-Hollanders de goede keuzes te maken, moet je met de jaarrekening terug kunnen kijken. De jaarrekening is erg financieel en boekhoudkundig ingestoken. En wij zijn blij om te lezen dat er werk is verzet om fraude tegen te gaan en dat interne controles van hoog niveau zijn. Dat geeft onze fractie het gevoel dat er integer met publieke middelen wordt omgegaan. Het geeft
870 een teken van een betrouwbare overheid.

Maar dat gevoel krijgt in onze fractie als snel een knauw. Inkoopprocessen blijken onvoldoende volgens Europese aanbestedingsregels te gaan. Die regels zijn er niet voor niets. Ze zien erop toe dat belastinggeld rechtmatig wordt besteed. Het teken dat de overheid zich niet aan eigen regels houdt, moeten we daarom heel serieus nemen. En wij gaan erop toezien dat Gedeputeerde Staten hier de komende jaren werk van maakt.

875

En voorzitter, ik begon met de woorden: om vooruit te kijken moet je terug kunnen kijken. Om in de kaderbrief de juiste inhoudelijke keuze te maken, moet je ook inhoudelijk terug kunnen
880 kijken. Een betrouwbare overheid doet wat het belooft. En door die bril hebben wij met de fractie naar de jaarrekening gekeken. Zijn de gemaakte beloftes uitgekomen? En onze fractie concludeert dat we het eigenlijk niet zo goed weten. In de commissie zei Gedeputeerde Staten dat ze maar in de inhoudelijke commissie moeten controleren of ze inderdaad wel doet wat ze belooft. Maar wij zien juist een nadrukkelijke rol voor de jaarrekening. En het is niet voor niets
885 dat we de jaarrekening en de kaderbrief vandaag samen bespreken. En wij zijn Statenleden. Wij stellen met zijn vijftig de inhoudelijke kaders vast en controleren het bestuur of de doelen zijn behaald. Maar we kunnen onvoldoende controleren of de doelen wel zijn behaald. Wij nodigen Gedeputeerde Staten en andere fracties uit om hier dit jaar werk van te maken, zodat we met de volgende jaarrekening goed kunnen controleren of Gedeputeerde Staten doet wat ze
890 belooft. En dat is hoognodig om het vertrouwen in de politiek en de overheid te herstellen. Dank je wel.

[Tafelgeroffel]

895 De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan mevrouw Uiterwijk van JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Politici worden wel eens verweten dat ze over hun graf heen regeren, maar ik moet u zeggen dat dat ook wel weer een andere dimensie eraan geeft als je de jaarstukken moet gaan beoordelen over een jaar waarin je nog geen
900 Statenlid was. Maar goed, we gaan het gewoon doen. Ik moet eerlijk zeggen dat we in de commissie wel veel positieve geluiden horen van, ja, we hebben toch 24 miljoen voordeel gehaald op de begroting. Alleen is het wel erg jammer dat we die 22,6 miljoen gelijk in 2023 alweer kwijt zijn aan het rekeningresultaat. Als we dat resultaat gaan uitsplitsen, dan zien we ook nog eens een keer dat we eigenlijk helemaal geen voordelig resultaat hebben gehaald, maar 54 miljoen

905 meer uit de reserves hebben gehaald dan dat we erin gestopt hebben. En daarvan was 26 miljoen
 ook nog eens gepland om het coalitieakkoord uit te voeren. En juist dit beleid zorgt er dus voor
 wij nu met een probleem zitten, waardoor onze liquide middelen eigenlijk gewoon opraken en wij
 vreemd vermogen moeten gaan aantrekken. Dus wij vinden het wel zorgelijk om te zien dat de
 910 afgelopen jaren er bewust gekozen is om die reserves maar leeg te trekken om dat beleid uit te
 kunnen voeren. Het is natuurlijk niet alleen maar negatief. Daar werd net al even aan gerefereerd.
 De accountant was positief over onze controle en we zien ook heel gedegen jaarstukken die goed
 onderbouwd zijn. Daar hebben de ambtenaren veel tijd in gestoken. We willen de ambtenaren
 daar ook voor bedanken. Er staan natuurlijk heel veel goede lopende zaken in, zoals het
 915 wegonderhoud en het toezicht wat bijvoorbeeld bij Tata Steel moet gebeuren. Het ov wat- Nou
 ja, als het rijdt, een soort van rijdt. En dat mag natuurlijk wel ietsje beter, maar we zien ook wel
 positieve zaken.

Maar ik moet toch even een inhoudelijke kanttekening maken, want JA21 ziet natuurlijk graag
 zaken anders. Wij willen graag focussen op de kerntaken. Af en toe hebben wij wel een beetje het
 920 idee dat we een kerntakenprobleem hebben, omdat we blijkbaar niet echt een idee hebben wat
 we wel en niet als provincie moeten doen. Als we dan bijvoorbeeld kijken naar experimenten
 rond een Solar Road waarbij we een zonnepaneelfietspad aan gaan leggen wat dan 3200 euro per
 strekkende meter kost. Ja, dan denken wij wel zoiets van, ja, zijn dat nou de zaken waarin wij
 moeten investeren? Of de eiwittransitie met de Bean Deal, waarin wij de eiwitprovincie willen
 925 worden. Ja, in de Verenigde Staten heb je de sunshine state en wij worden de eiwitprovincie van
 Nederland. Ja, voorzitter, het zijn allemaal zaken die wij niet tot de kerntaken vinden behoren.
 Daarom zullen wij ook bij de kaderbrief nog even terugkomen op die kerntaken. Want in
 tegenstelling tot het enthousiasme van D66 om de opcenten te verhogen, zijn wij juist vooral
 heel enthousiast over het verlagen voor die opcenten en te stoppen met al die linkse hobby's die
 930 ervoor zorgen dat die opcenten constant omhoog moeten. [...] Ja, voorzitter, wij praten graag in
 superlatieven en zeker als het gaat om het verhogen van de opcenten.

Nou ja, dan tot slot komen we nog met een motie. Dat is om een indicator toe te voegen, want
 wij merken dat heel veel indicatoren eigenlijk toch wel gaan over het klimaatbeleid en de CO₂-
 935 uitstoot. Dat zijn allemaal dingen waar wij niet zo heel veel mee hebben. Alleen dan denken we
 van ja, wat missen we dan? Dat is dan bijvoorbeeld dat laagfrequente geluid. En daarom komen
 we met een voorstel daarvoor. We zitten midden in de energietransitie. Overal moeten
 windturbines komen. En die windturbines moet je dan weer aansluiten op transformatorstations.
 En die transformatorstations in die windturbines, die maken dan weer een laagfrequent geluid.
 940 Dat is een bromtoon. En die bromtoon is heel irritant. En ongeveer twee procent van de bevolking
 die daar dus naast woont, die krijgt daar ook echt gezondheidsklachten van. Nou denk ik, dat is
 nou een indicator waar ik inzicht in zou willen hebben, maar dan hebben we het wel over decibels
 – dus boven de 55 decibel – maar niet over de laagfrequente geluid. Als we dan toch consequent
 willen zijn, dan moeten we dat ook toevoegen, want de energietransitie is niet alleen maar heel
 945 erg leuk en windturbines zijn, buiten best wel lelijk voor het landschap, ook gewoon niet zo goed
 voor de gezondheid. Voorzitter, het dictum van de motie luidt als volgt: roept Gedeputeerde
 Staten op om de indicator LFG – en dat staat dan voor laagfrequent geluid – uitgedrukt in het
 percentage van het landoppervlak toe te voegen aan de jaarstukken 2023 en verder, en gaat over
 tot de orde van de dag.

950

Motie 86-10 juli 2023
Indicator laagfrequent geluid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

955 *Constaterende dat:*

- *In de jaarstukken veel indicatoren zijn ingevoegd met als doel Provinciale Staten meer achtergrondinformatie te verschaffen;*
- *Geluidsbelasting een van deze indicatoren is;*
- *De indicator geluidsbelasting op dit moment enkel inzicht biedt in het percentage van het landoppervlak dat wordt blootgesteld aan een geluidsbelasting van 55 decibel of meer.*

960

Overwegende dat:

- *Niet alleen blootstelling aan te hard geluid (55 decibel en hoger), maar ook laagfrequent geluid (vaak een bromtoon) kan leiden tot minder woonplezier en gezondheidsproblemen;*

- *Het RIVM in 2018 aantoonde dat 8,1% van de bevolking ten minste enige hinder, en 2,2% ernstige hinder van LFG ondervindt;*
- *Laagfrequent geluid (LFG) wordt gedefinieerd als geluid met een frequentie tussen de 20 en 125 Hz;*
- *Bekende externe bronnen van LFG onder meer windturbines, elektriciteitscentrales en transformatorstations zijn;*
- *Het aantal geluidsbronnen binnen onze provincie die LFG produceren in de komende jaren, mede vanwege de energietransitie, drastisch kan toenemen;*
- *Het wenselijk is dat Provinciale Staten in beeld heeft welk percentage van het landoppervlak blootgesteld worden aan LFG door externe bronnen en de ontwikkelingen hieromtrent kan volgen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De indicator LFG, uitgedrukt in het percentage van het landoppervlak, toe te voegen aan de jaarstukken 2023 en verder.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21).

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Nou ja, voorzitter, tot zover over de jaarstukken. Straks bij de kaderbrief gaan we voor de tweede ronde. Ik zal de motie nu ook officieel indienen. Tot slot wil ik nogmaals de ambtenaren bedanken voor het zorgvuldige werk. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Als het goed is heeft u nog een exemplaatje. Dank u wel. Er staat een handtekening onder. Het maakt onderdeel uit van deze beraadslagingen. En dan geef ik het woord aan de heer Deen van de PVV.

De heer **DEEN** (PVV): Ja, voorzitter, dank u wel. Dank ook aan de ambtelijke organisatie voor deze jaarstukken. We kunnen het vrij kort houden. Een paar puntjes willen we echter wel op terugblikken. Ook in het laatste volledige jaar van het oude college is helaas weer alles op alles gezet om miljoenen euro's belastinggeld van onze burgers te verspillen aan zinloze zaken. Zo is er 5,3 miljoen uitgegeven voor het aankopen van gronden ten behoeve van de realisatie van tekentafelnatuur voor het programma NNN, is veertien miljoen aan kapitaal verstrekt voor het Participatiefonds Duurzame Energie Noord-Holland. En daar blijft het niet bij. Er is in 2022 voor beleidsdoel 2.1 bijdragen aan de energietransitie in totaal bijna negentien miljoen uitgetrokken, alsmede drie miljoen voor een duurzame agrosector. Even ter informatie, voorzitter: het woord 'duurzame' komt meer dan honderd keer voor in de jaarstukken. Je zou er bijna een beetje duurzaammoe van worden. Vele miljoenen euro's, voorzitter, die beter besteed hadden kunnen worden, maar nu verloren zijn gegaan, omdat het college halsstarrig blijft geloven in het stikstof- en klimaatsprookje. Wat we daarnaast nog teleurstellend vonden om te lezen, is dat de provincie in 2022, ondanks de wagenwijd openstaande grenzen en een gigantische woningcrisis, gesprekken heeft gevoerd met een aantal gemeenten, waaronder Amsterdam, Edam, Volendam, die nog niet hadden voldaan aan hun taakstelling inzake het huisvesten van statushouders. Een provinciaal bestuur dat feeling heeft met de samenleving zou juist heel coulant moeten zijn en vooral niet moeten focussen op drang en dwang.

Voorzitter, hoewel de bevindingen, zoals meestal cijfertjes wel kloppen, dus ook de bevindingen van de accountant, weer positief zijn en GS ook daadwerkelijk werk lijkt te maken van de aanbevelingen moeten wij toch tegen deze voordracht stemmen vanwege het gevoerde beleid en de gemaakte politieke keuzes. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan Statenlid Bwefar van GroenLinks.

Statenlid **BWEFAR** (GL): Dank, voorzitter. De fractie van GroenLinks heeft met belangstelling kennisgenomen van de Jaarstukken 2022. En wat opvalt, is dat ze wederom van een goede kwaliteit zijn, waarvan ook onze complimenten. Ze zijn goed voorbereid, maar zoals eerder opgemerkt vandaag, met 367 pagina's van behoorlijke omvang. Op dat punt merkt de accountant op dat het wel wat minder kan, en dat het onder andere de leesbaarheid van het stuk wat zou bevorderen. Maar, voorzitter, belangrijker is dat de jaarstukken laten zien dat de provincie een solide financiële positie heeft, waardoor eventuele risico's goed kunnen worden opgevangen. Wij

zijn blij met de mededeling van de accountant dat de organisatie goed voorbereid is op de rechtmatigheidsverantwoording. En als voormalig compliance officer gaat mijn hart ook wat sneller kloppen van de actuele en gedegen frauderisicoanalyse waarover de provincie volgens de accountant sinds mei 2022 beschikt. Toch wordt door dezelfde accountant ook een paar negatieve noten gekraakt. De inkoop en aanbesteding is onvoldoende in control. Noord-Holland is daarin niet uniek, want dat probleem doet zich ook voor bij gemeenten en andere provincies. Het college heeft aangekondigd alles op alles te zetten om dit proces te verbeteren. Er is onderbesteding op programma's en onvolledig overzicht van de bijdragen van derden. En ook de overschrijding van de investeringskredieten met één miljoen is een terecht kritiekpunt. Wij verwachten op deze punten in het lopende jaar nadrukkelijk verbetering. Belangrijk is ook dat we voor het eerst in lange tijd leningen moeten aantrekken. Wij begrijpen van de gedeputeerde dat de treasuryfunctie in de organisatie inmiddels in gang is gezet. En een laatste punt, voorzitter. Tijdens de commissievergadering van 19 juni jongstleden waren de indicatoren en de Brede Basismonitor een belangrijk discussiepunt. En ook naar onze mening is de Brede Basismonitor een belangrijk instrument om de resultaten van beleid te beoordelen. De gedeputeerde heeft aangegeven dat zij openstaat voor nieuwe indicatoren met de aantekening dat de informatie hiervoor wel beschikbaar moet zijn. We gaan als fractie graag die uitdaging aan om te bekijken of en hoe de indicatoren voor de Brede Basismonitor kunnen worden verbeterd of uitgebreid. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan geef ik het woord aan mevrouw Van der Helm van 50PLUS.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, de Jaarstukken 2022 geven een inkijk in de financiën op doelmatigheid en rechtmatigheid in dat jaar. We hebben een meevaller van drie miljoen. Is het nog goed of niet? Impliceert dat of er wel alles verwezenlijkt is? Is de interne controle wel goed op orde? Uit de uiteenzetting van de belangrijkste mutaties die het verschil veroorzaken, is voor 50PLUS na bestudering het goed bevonden en zou voor ons de kous af zijn. Maar dan zou ik denk ik de gedeputeerde en de ambtenaren tekortdoen, want zoals al gezegd is door mijn collega's, heeft de accountant gezegd dat op die punten die ik noem, doelmatigheid en rechtmatigheid, de zaken op orde zijn. Maar dan kom ik over de inhoud te spreken. Collega's hebben dat al gezegd. Het gaat over informatie uit de indicatoren, de brede welvaart. De collega van de PvdA en de ChristenUnie zeiden daar wat over. Dus ik wacht daar de beantwoording op de vragen op af. Wij storen ons ook aan dat die indicatoren gebaseerd zijn op oude informatie. Dat kan smarter, gedeputeerde.

Ik heb ook al aangegeven eerder in de commissievergadering, dat het tot stand komen van de beantwoording van de vragen voor collega's, dat het anders kan. Er waren heel veel vragen. Daar heb ik me over verwonderd. Dus misschien is er een tip – en ik hoop dat het overgenomen wordt door de gedeputeerde – dat voordat er schriftelijke vragen gesteld worden, dat er gewoon een informatiebijeenkomst komt, een soort benen-op-tafelsessie, om eerst met elkaar het stuk goed door te spreken, met de ambtenaren op de achterhand, en dat daarna de vragen gesteld worden. Ik zal een motie indienen, maar ik denk dat het slimmer is, smarter, als we een toezegging gaan krijgen.

Nou, over de inhoud zijn er een aantal vragen gesteld. Voor 50PLUS is bereikbaarheid, duurzame bereikbaarheid, een punt. En er komt in het rapport heel goed naar voren dat een aantal zaken als actieve mobiliteit en Smart Mobility, dat klinkt allemaal heel leuk, maar voor de doelgroep waar wij voor staan, is dat soms ook even zoeken hoe zij dat tot stand moeten brengen. Dus daar zullen we de komende tijd aandacht aan besteden. Daar kom ik straks bij de kaderbrief op terug. En natuurlijk ben ik zeer verheugd dat binnen het MRA is afgesproken dat de Noord/Zuidlijn doorgetrokken wordt naar Hoofddorp. Daar wil ik het even bij laten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit was de laatste spreker vanuit de Staten in de eerste termijn. Ik kijk even naar de gedeputeerde of u nog een schorsing nodig heeft. U heeft de moties nog niet.

De heer **DEKKER** (FvD): Voorzitter, mag ik nog een bijdrage doen?

De **VOORZITTER**: De heer Dekker van Forum voor Democratie, komt u maar. Dat geeft precies de tijd aan de gedeputeerde om nog even naar de moties te kijken.

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Heel kort, wat ons betreft. We zijn blij dat de Jaarstukken 2022 administratief nu volop op orde lijken te zijn. Dat was in het recente verleden wel eens wat anders. Dus de verbeteringsslagen in de administratie van de provincie hebben duidelijk hun vruchten afgeworpen. Dat is mooi.

Inhoudelijk hebben wij toch wel het gevoel dat we langzaam maar zeker de begroting aan het uithollen zijn. We hebben tachtig miljoen uit reserves moeten halen per saldo. We hebben een liquiditeitsprobleem dat we moeten oplossen door extern liquiditeit aan te trekken. En wat we vroeger hadden, was een enorme onderuitputting. Dat werd zelfs vaak als een probleem neergezet van, we hebben grote bedragen in de planning staan om uit te geven, maar die gaven we per saldo niet uit. Daar was iedereen toen erg kritisch over, want dat betekent dat je minder doet dan je beloofd hebt. Aan de andere kant gaf het mij altijd wel comfort, want dat betekende ook dat je in wezen een soort verborgen financiële ruimte overhield. Die hebben we ook veel minder dan nu. Ik wil graag aan Gedeputeerde Staten vragen hoe dat eigenlijk kan dat we van dat grote probleem naar onderuitputting, ja, dat is eigenlijk verdampt lijkt het wel. Er is maar heel weinig over. Dus wij zijn per saldo toch niet zo heel blij met deze terugkijk.

Goed gedaan, goed werk van de ambtenarij, maar wel zorgwekkend voor de financiële stabiliteit van de provincie. Dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Kocken als een beantwoording en reactie in de eerste termijn namens Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Zo, ja, ik word net nog aangemoedigd: pak ze aan. Terwijl u allemaal heel complimenteuz was. Dus volgens mij is dat niet per se nodig. Maar ik wil u wel uitnodigen om vooral, mocht er een tweede termijn komen, nog iets uit de portefeuille van meneer Loggen aan te stippen, want hij had zich erg verheugd op een mooie bijdrage. Dus bij deze: tip gegeven. Nou, we zullen zo zien hoe hij daar wel of niet gebruik van maakt.

In ieder geval, even kijken, ik heb van een aantal van u complimenten gehoord voor de ambtenaren. Die neem ik heel graag namens hen in ontvangst. Er is hard gewerkt. Fijn om te horen dat dat gezien wordt.

Ik heb ook een aantal vragen gehoord. Ik denk dat het grote kritiekpunt eigenlijk is – en dat is ergens ook wel goed, denk ik – dat dit niet alles zegt, want dit is een financiële verantwoording en eigenlijk wil je op alles kunnen beoordelen of het wel goed is en dan komt daar meer bij kijken. Dat gesprek voeren we hier al wat langer. Daarom hebben we ook de Brede Basismonitor en die proberen we naast elkaar te leggen of te integreren. Dat is nog niet perfect. Dat kan ik gewoon erkennen. Daar hebben we het ook in de commissie volgens mij al uitgebreid over gehad. Daar zitten gewoon wel wat praktische ingewikkeldheden aan. Dus wie zegt van, ja, maar er zijn gewoon meer up-to-date openbare bronnen die je wel zou kunnen gebruiken, dan denk ik dat we vrij snel die ook kunnen gaan integreren. Dus alle concrete mogelijkheden die daar zijn, daar staan wij, sta ik zeker voor open. Dat kan verwerkt worden. Op een aantal punten ligt dat gewoon echt wat ingewikkelder en dat heeft ook met de timing te maken. Dus ik ben het wel met u eens dat u wilt beoordelen of wij effectief zijn, of wij doen wat wij beloven. Financieel gezien is dat een vraag en inhoudelijk wil je dan inderdaad kunnen kijken naar de maatschappelijke trends. Dus ik sta zeker open voor die verbeteringen. Ik vind het alleen wel lastig, omdat u ze allemaal misschien ook wel een beetje op ander vlak ziet. Dus waar de een verdieping wil- Nou, JA21 zegt: we hebben die indicator nodig. Ik denk dat de Partij voor de Dieren een heel andere indicator wil. En zo hebben we denk ik eigenlijk vooral nog een nieuw gesprek met elkaar te voeren van, wat missen we nou en wat kan daarin verbeterd worden? En als het dan gaat over de-

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. Ik snap dat dilemma wat u schetst. Tegelijkertijd denk ik dat het wel goed is om onderscheid te maken tussen de indicatoren die we nu hebben, waarvan we zeggen: daar is een verbetering te maken; en een discussie voeren over het

eventueel toevoegen of weghalen van indicatoren. Bent u dat ook met mij eens dat dat twee verschillende onderwerpen zijn?

1145 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, dat zijn allebei onderwerpen in de discussie: welke indicatoren heb je nodig? Maar dat kun je ook als twee aparte onderwerpen zien. Ik vind overigens uw suggestie om met het CBS te gaan praten of daar regionale aantakking mogelijk is, of dat verbeterd kan worden, lijkt mij een heel nuttige suggestie. Voor de goede orde: er is geen onwil om meer helderheid te krijgen in de effectiviteit van ons beleid, maar aan de andere kant is er soms ook
1150 gewoon de realiteit van praktische bezwaren. Maar dat gesprek aangaan, daar sta ik zeker voor open. Dus dat lijkt me ook heel verstandig, want uiteindelijk is het inderdaad de bedoeling dat we op basis van zoveel mogelijk feitelijke informatie, daarna onze politieke orde of u dan uw politieke oordeel kan vellen over of het goed genoeg is naar uw smaak.

1155 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank. Dus even voor de goede orde, u zegt nu niet: we gaan er nu geen verbeterslag over doen over die informatie, omdat we eerst met elkaar de discussie gaan voeren. Nee, u zegt: we kunnen pogen de beschikbare informatie te integreren en in aanvulling daarop gaan we nog een discussie voeren over het eventueel uitbreiden of veranderen van indicatoren.

1160 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk dat het goed is dat we kijken wat er gewoon verbeterd kan worden zonder dat we daar nog een heel lange discussie over hoeven voeren. Oude cijfers, dat dat niet zo veel zegt over het beleid van het afgelopen jaar, daar hoeven we verder niet over te discussiëren. Dat is natuurlijk duidelijk. Dus in die zin, daar kunnen we inderdaad gewoon zelf
1165 naar kijken hoe dat beter kan zo die cijfers beschikbaar zijn. Daar wil ik dus wel bij zeggen: als u het idee hebt dat we aantakken bij de verkeerde cijfers, dan zijn daarop tips altijd welkom. Dus als u ziet van nou, dit zou u erbij moeten betrekken, laat dat dan vooral heel concreet weten. Waar het gaat over nieuwe indicatoren lijkt het me inderdaad verstandig dat wij die niet op eigen houtje zomaar eens toevoegen, omdat we denken dat we daar een of meerdere van u mee
1170 bedienen. Maar daar zult u met elkaar moeten beoordelen welke daar nuttig zijn. En dan zou ik eigenlijk ook wel willen voorstellen dat u dat echt met elkaar eens bent dat een indicator nuttig is. Dat betekent misschien niet dat elke indicator een meerderheidsstem moet kunnen krijgen, maar als hier vijfenvijftig mensen nog tien suggesties doen, dan zitten we straks met een dubbel zo dik boekwerk. En volgens mij was de tip van de accountant juist: probeer het eens wat korter te doen. Dus ja, daar moet u mij ook een beetje mee helpen dan.

Ik kijk nog heel even, want er zijn ook een aantal vragen gesteld en die wilde ik eigenlijk eerst nog even met u doorlopen. Van de VVD kwam de vraag of er voor de begroting weer een filmpje wordt gemaakt en of dat ook voor de jaarstukken zou kunnen, als ik het goed begrepen heb. In
1180 principe doen we dat eigenlijk jaarlijks alleen voor de begroting en niet zozeer voor de jaarstukken, maar als u daar heel erg prijs op stelt, dan zouden we daar ook wat filmpjes of infographics van kunnen maken. Dat is een kleine moeite, dat kan. Als u denkt dat daar behoefte aan is. Dus dan moet u maar even naar mij knikken als u denkt dat dat echt heel goed is. Of u zegt dat zo direct. Dat mag ook.

1185 U vroeg zich ook af wat er gebeurt op treasurybeleid inmiddels. Daar wordt u over korte tijd ook op bijgepraat, maar daar kan ik eigenlijk op dit moment alleen van zeggen dat er nu veel strakkere rapportages zijn die aanvankelijk niet nodig waren, omdat we dus gewoon een grotere reserve hadden, waardoor het zich altijd uitmiddelde. Nu wordt dat beter in kaart gebracht al,
1190 waardoor we de rentelasten toch nog kunnen optimaliseren, omdat het beter op elkaar aansluit. Dat is wat daar nu in is ingezet. En de kwartaalrapportages gaan in principe daarvoor naar GS en worden eigenlijk nooit openbaar gemaakt. Ik zou u eigenlijk willen voorstellen dat zo te laten. U krijgt bij de P&C-cyclus steeds een update daarover. Ik denk dat na de bespreking van de treasuryfunctie op zichzelf, waar u dus een brief over krijgt, dat dat voldoende duidelijk voor u zou moeten zijn. Mocht er dan nog aanleiding zijn voor nadere vragen, stel ik voor dat u dat dan
1195 nog een keer aan de orde stelt.

Ook vroeg u nog naar de evaluatie van de deelnemingen en dat die voor het laatst in 2019 heeft plaatsgevonden. Dat klopt, maar dat betekent niet dat we toen alle deelnemingen hebben geëvalueerd, maar dat we het beleid omtrent deelnemingen toen hebben geëvalueerd. Dus we hebben een Nota deelnemingen. Die updaten we eens in zoveel tijd. Die kan opnieuw ge-update
1200

worden, maar die is dus in 2019 geüpdatet. Maar als het u er heel erg om gaat 'waarom zitten wij in bepaalde deelnemingen', dan zijn we niet afhankelijk van de eens in de zoveel tijd herijking van ons deelnemingenbeleid. Dan kunt u in principe per deelneming dat toetsen aan ons
1205 deelnemingenbeleid en daar dat aan de orde stellen. Dat doen wij in ieder geval zelf ook. Dus er wordt regelmatig beoordeeld waarom wij nog in een deelneming deelnemen, of dat het tijd is om daaruit te stappen.

Even kijken. Dan heb ik volgens mij uw vragen beantwoord. En dan is er nog een aantal keer
1210 aangestipt dat de Brede Welvaartsmonitor dingen heeft die soms te oud zijn, dat er beter inzicht nodig is.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel. U vroeg mij of alle vragen beantwoord zijn. Daarvoor moet ik naar voren komen klaarblijkelijk. De vraag van Solar Road was nog niet beantwoord. Dat
1215 was even die deelneming waarvan wij hebben gezegd: wat vindt u daar zelf van? Zeker ook, omdat in het licht van de stukken las ik ook dat we de eerste paar jaar laten we dat beoordelen door de aannemer zelf en daarna nemen wij het over. Het is een beetje als een slager die zijn eigen vlees keurt. En het sluit aan bij de opmerkingen van JA21. Dus ik hoor graag uw mening over specifiek Solar Road.

1220 Gedeputeerde **KOCKEN**: Juist. Dan wil ik u eigenlijk vragen of ik daar zo meteen op terug mag komen, want dat heb ik nu niet helemaal scherp. Daar ga ik zo nog even naar kijken.

Even zien of ik dan nog vragen heb gemist of dat ik uw moties nog even doorspreek. Nou, in
1225 ieder geval, ja, waar het gaat over de kerntaken, en daar heb ik al een motie van gezien, dat heeft u volgens mij eerder ook al aangekaart, of we een kerntakenprobleem hebben of een kerntakenfocus en waar die wel of niet moet liggen, zeg ik nu alvast- Maar ja, dat is ook een beetje aan u. U bepaalt waar wij ons op focussen. En als u vindt dat dat beter kan, dan zou ik zeggen: dan schrijft u een discussienota en dan bespreekt u met elkaar waar de
1230 verbetermogelijkheden zitten. En als u het daar met elkaar over eens bent, dan nemen wij daar kennis van en handelen wij daarnaar. Dus in zoverre is denk ik wat we hier de afgelopen jaren hebben gedaan, wat we hier in meerderheid hebben gewild. Dus in zoverre, ik hoor wat u daarover zegt en ik ben benieuwd wat u daar op enig moment wellicht met elkaar van vindt.

Ik denk eigenlijk dat ik er dan wel zo'n beetje doorheen ben, behalve dat ik nog een tip heb
1235 gekregen van mevrouw Van der Helm, dat het allemaal wat smarter kan en dat we ook wat smarter moeten omgaan met eigenlijk met ambtelijke capaciteiten en het stellen van heel veel vragen. Ook dat is wel een beetje- Ja, heel erg bedankt voor de tip. Ik zou het ook heel graag willen oplossen, maar tegelijkertijd is het best lastig, want de ervaring leert ook een beetje- We
1240 zijn een beetje aan het zoeken en dat hebben we al verschillende vormen gegeven. Dus bijvoorbeeld een middag met vragenuur, waarin iedereen zijn vragen kan stellen, dat helpt een beetje, maar dan blijkt eigenlijk toch dat er daarna nog steeds heel veel technische vragen komen. Dus de ideale vorm daarvan is wat lastig nog te vinden. Althans, we hebben hem denk ik nog niet gevonden. Er zit ook nog de kant aan dat er nu natuurlijk ook voor een gedeelte
1245 allemaal nieuwe mensen zijn die misschien ook meer dan volgend jaar behoefte hebben om vragen te stellen, gewoon omdat het even duurt voordat je überhaupt een beetje grip op alles hebt. Maar het lijkt me zeker goed om te kijken of er een betere en efficiëntere manier gevonden kan worden. En daarbij neem ik wat u zegt 'begin met een middag met alles doorspreken' zeker als optie mee. Daar hebben we eerder ook al zelf over nagedacht. Ik twijfel alleen of het
1250 uiteindelijk ertoe leidt dat er nog maar een paar vragen gesteld worden. Maar goed, uiteindelijk, alle vragen die gesteld worden, dat mag ook gewoon. Dus ik wil ook helemaal niet- De een heeft veel vragen, de ander heeft weinig vragen. Zo is het ook maar gewoon een beetje.

De **VOORZITTER**: Ja, u mag van uw collega even voor, want anders had ik toch de heer Dekker
1255 eerder laten gaan, maar u heeft een interruptie.

Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Dank voor de toezegging, want ik denk dat het wel goed is om zo'n sessie- Kijk, degenen die niet komen, die doen zichzelf tekort. Maar ik heb gewoon al die vragen eens- Er zitten heel veel dubbelingen en ik denk dat het hebben van
1260 zo'n sessie ook bevordert dat als collega's onderling met elkaar kunnen komen tot een smarter gebruik van het ambtenarenapparaat en de tijd van de gedeputeerde. Dank u.

De **VOORZITTER**: Niet echt een vraag, begrijp ik. Dan geef ik het woord aan de heer Dekker van Forum voor Democratie.

1265

De heer **DEKKER** (FvD): Ik was bang dat u al zou afronden voordat u mijn vragen beantwoordde. Want ik heb geschetst dat het gevoel me bekruipt dat we een beetje een uitholling van de begrotingen of van de financiële situatie aan het opbouwen zijn. Een van de dingen die mij opviel, was dat we de onderuitputting, die twee jaar geleden een groot vraagstuk was, eigenlijk

1270

helemaal niet meer zien of nauwelijks meer zien. Ik ben gewoon geïnteresseerd wat naar uw idee daar de verklaring van is.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Allereerst wat de uitholling betreft, ja, dat ligt natuurlijk een beetje aan hoe je het ziet. Of je vindt dat je een volle spaarpot moet hebben en daarna nog steeds belasting heft om de lopende dingen te doen of dat je zegt, nou, voordat wij toch belasting gaan heffen, zullen wij eerst onze spaarpot benutten, want daarna pas komen wij terug bij de burger. Dat hebben we dus lange tijd op de laatste manier gedaan. Inmiddels is de spaarpot ook voor een heel groot gedeelte geleegd en komen we uiteindelijk terug bij de burger. Dus die constatering, ja, of dat een uitholling is... We hebben in ieder geval een deel van ons spaargeld besteed. Dat is duidelijk.

1275

1280

Over de onderbesteding moest ik eigenlijk een beetje lachen, want u heeft precies gelijk. Eerder werd hier heel kritisch gereageerd op onderbesteding. Wat ik op zich wel begrijp, want op zich we stellen onszelf doelen en als je daar het geld, wat je daarvoor meent nodig te hebben, voor een substantieel deel niet uitgeeft, dan is de vraag natuurlijk wel: zijn de doelen dan wel bereikt; kan dat allemaal wel? Dus het optimisme over 'aan het eind van het jaar was er geld over', dat geeft inderdaad enig comfort. Maar je begroot op een manier die de doelen bereikt, niet zodanig ruim dat je aan het eind kan zeggen 'gelukkig is er nog wat overgebleven'. Dat is natuurlijk niet zoals we hier de begroting normaal gesproken opstellen. In de grond vind ik dat onderbesteding niet goed is. En vind ik het dus ook positief dat we dat steeds minder zien, want dat betekent dat we beter kennelijk begroten, maar dat we ook beter aan de uitvoering toekomen. Dat heeft dan inderdaad het effect dat je niet aan het eind van het jaar toch nog met een plusje blijft zitten, wat ergens iedereen enig comfort geeft. Dat is zo. Ja. Maar ik vind dat geen slechte zaak.

1285

1290

De heer **DEKKER** (FvD): Maar u bent het ermee eens dat het gevoel van financieel comfort wel minder geworden is?

1295

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Ben ik het met u eens dat er minder financieel comfort is? Nou, dat eigenlijk niet. Ik denk alleen dat het ergens anders vandaan moet komen. Eerst was er financieel comfort, want wij hadden aanzienlijke reserves. En soms had je een beetje vals comfort, omdat er geld was over. Het is een beetje hetzelfde, ja, als de vakantie wordt afgeblazen, dan bespaar je wel geld, maar dan ben je ook niet vakantie geweest. Zo gaat het met heel veel doelen. Is dat eigenlijk hetzelfde. Je stelt jezelf een doel. Als je niet kunt uitzetten, dan is het doel niet bereikt. Dat is eigenlijk waarom wij hier zijn. Niet om zoveel geld te besparen, maar om maatschappelijke doelen na te streven. Dus als we dat niet doen, dan doen we dat niet goed. En, nou ja, de silver lining is dan misschien bij zo'n wolk: nou ja, we hebben dan nu nog wel wat geld over, dus dan kunnen we een nieuw plan maken. Daar zit enig comfort in, maar dat is een beetje een vals comfort. En het nieuwe comfort komt er volgens mij gewoon uit dat wij een begroting kunnen voorstellen die sluitend is en dat we in die zin ons geen zorgen hoeven te maken dat alles op orde is. En dan heb ik toch ook de accountant denk ik aan mijn zijde dat het hier eigenlijk bovengemiddeld goed op orde is.

1300

1305

1310

De heer **DEKKER** (FvD): Misschien een slotopmerking. Voorzitter, ik merk dat ik een van de weinigen ben die zich minder comfortabel voelt als een spaarrekening leeg is. Ik zou dat toch wat breder willen ervaren. Ik vind wel dat we in deze vergadering nogal luchtig over de financiële uitdagingen heen stappen.

1315

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk dat dat eigenlijk wel meevalt. Als we kijken naar de algemene reserve, die voldoet ruimschoots aan de eisen die wij daaraan stellen. We hebben een goed weerstandsvermogen. Dus in die zin is er voldoende comfort. We zijn in staat om voorzienbare risico's op te vangen. Daar staat nog steeds, dat geef ik u zeker toe, tegenover dat bepaalde

1320

reserves ook benut zijn en daar zijn ze misschien ook voor. Dus ik vind dat nog steeds niet slecht.

1325 Dan nog even heel concreet denk ik naar de twee moties die zijn ingediend. Althans, het zijn er drie, maar over de motie voor de indicator laagfrequent geluid zal de heer Olthof iets zeggen. De motie Inzet voor actualisatie brede welvaartsindicatoren van meneer Klein heb ik eigenlijk net volgens mij al een toezegging op gedaan. Ik weet niet of dat voor u voldoende is. Ik zou zeggen, het gesprek met het CBS ga ik graag aan. Meer inspanning leveren om de welvaartsindicatoren te
1330 actualiseren, die toezegging wil ik ook gewoon doen. Dus dit omarm ik graag. En eigenlijk komt die denk ik goeddeels overeen met de andere ingediende motie. Dus ik hoop dat ik u daarmee voldoende comfort heb gegeven en dat de moties eigenlijk niet nodig zijn. Dank u wel.

1335 De **VOORZITTER**: Dan geef ik nog even het woord aan gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. De motie Indicator laagfrequent geluid, die wil ik ontraden. In de eerste plaats aansluiting bij wat collega Kocken al aangaf: we moeten oppassen dat we niet vervolgens allemaal losse indicatoren- We moeten dat in een breder gesprek met elkaar voeren. Een andere inhoudelijke is dat er op dit moment vanuit het RIVM geen indicator
1340 laagfrequent geluid is. Dus wat dat betreft is het moeilijk om hem op te nemen. Wat ik u wel wil meegeven, want dat was eigenlijk het andere, inhoudelijke argument, dat bij de beoordeling van een vergunningaanvraag, als het in dit geval gaat over windmolenparken, dat er wel gekeken wordt naar het laagfrequent geluid, Dus bij de beoordeling van de vergunning wordt hij wel meegenomen in de gezondheidsindicatoren, maar er is op dit moment geen indicator van het
1345 RIVM. Dus ontraad ik deze motie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de reactie van het college in eerste termijn.

1350 *Tweede termijn Provinciale Staten*

De **VOORZITTER**: Dan gaan we kijken of er nog behoefte is aan een tweede termijn. De heer Heijnen van de CDA. Nee. De heer Roosendaal.

1355 De heer **ROOSENDAAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Het college ook bedankt voor de beantwoording.

Er staat nog een vraag open ten aanzien van Solar Road, zoals ik net al aangaf. Als we naar Solar Road kijken, dan is het doel dat genoemd wordt, dat wij als provincie samen met Noord-Brabant geloof ik, bijdragen aan het schaalbaar maken van die technologie. Je kunt je afvragen of dat in
1360 zichzelf een provinciale taak is, gelet op het geld dat ermee gemoeid is. En dat was ook wat de collega van JA21 aangaf, kun je je afvragen of dat geld niet beter besteed is in andere zonneprojecten of andere energieprojecten, als je dat graag wilt. Dus dan kan je dat binnen dezelfde begroting houden. Maar ik wil graag weten hoe Gedeputeerde Staten aankijken tegen deze deelneming na zoveel jaar. En als we vooruitkijken ook – en dat gaf net ook al aan – vind ik
1365 het wonderlijk dat we de komende jaren de evaluatie overlaten aan degene die het heeft aangelegd en daarna gaan wij er wel naar kijken. Dat vind ik vreemd. Ik zou zeggen: neem daar zelf meer de regie op en bepaal of je er wel of niet mee door wilt gaan. Maar ik hoor graag uw mening.

1370 De andere vraag die u aan mij stelde was in ieder geval: hoe staat het met de infographics als het gaat over de jaarrekening. Ik denk dat het voor onszelf goed is voor de uitleg van ons aan de burgers 'hoe gaan wij met ons geld om' op zo'n manier dat het ook goed leesbaar is. De accountant stelt alvast dat die jaarrekening een lijvig rapport is en dat is voor de financiële experts prima, want er staat heel veel informatie in. Maar je kunt ook stellen dat het misschien
1375 wel goed zou zijn voor het draagvlak voor de opcenten om uit te leggen waar het geld heen gaat dat we met elkaar opbrengen en daar ook duidelijk verantwoording af te leggen op zo'n manier dat het begrijpelijk is voor de gemiddelde burger, ook al zal de gemiddelde burger het misschien niet altijd lezen. Maar ik denk toch dat het een hulpmiddel kan zijn, ook voor ons en voor de burgers om te begrijpen waar wij ons geld aan uitgeven. Dus ik zou dat wel graag zien. Maar ik
1380 hoor graag van andere partijen of zij het nuttig vinden of dat ze zeggen 'nou ja, de jaarrekening

is prima, we hebben geen enkele behoefte om daar een versimpelde versie van te maken', dan is dat zo. Dus ik denk dat het meer is aan mijn collega's om daar iets van te vinden. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: De heer Vonk nog?

1385

De heer **VONK** (PvdA): Even kort, voorzitter, want we hebben eigenlijk wel zo het meeste wel gezegd. Het was nog even de vraag van gedeputeerde om ook aan gedeputeerde Loggen nog even een vraag te stellen. Daar heb ik de afgelopen tien minuten even over zitten nadenken. En dat is eigenlijk de belangrijkste vraag natuurlijk als het over effectindicatoren, meneer Loggen op uw terrein: wat denkt u dan dat u mag rapporteren als goed geslaagd in het afgelopen jaar op uw beleidsterrein? Dat lijkt mij fijn om dat van u te horen. Daar wil ik het graag bij laten. Dank u wel.

1390

De **VOORZITTER**: De heer Mülder. Statenlid Kostić nog?

1395

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dat was een heel mooie van de PvdA. Daar sluit ik me graag bij aan.

Voorzitter, allereerst dank aan GS voor de toezegging. Ik denk dat ik ook mede namens de ChristenUnie spreek als ik toch een verduidelijking wil voordat we deze moties al dan niet intrekken. Dit punt wordt even aangehouden. Wat voor ons belangrijk is, is dat het rond is voordat er een nieuwe jaarstukkenbespreking komt. Dus dat we in ieder geval een stapje hebben gemaakt. Kan GS dat toezeggen? En ten tweede, misschien – laat ik het een beetje over aan GS – is het handig als GS samen met de ambtenaren wel een voorzet doet, zodat we weten waar we het over hebben, dat we alvast een stuk hebben, ook omdat de ambtenaren natuurlijk ook al een grote kennisvoorsprong hebben. Dus die twee vragen. En als dat omarmd wordt, dan kunnen we gewoon die moties intrekken. Dank u wel.

1400

1405

De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel, meneer de voorzitter. Ik wil GS danken voor de toezegging. Wat dat betreft, met de kanttekeningen die net gemaakt zijn door collega van de Partij voor de Dieren, denk ik dat u aan de belangrijkste onderdelen van het dictum tegemoet komt. Tegelijkertijd was het nog een ander deel van het dictum van PS. Wij spreken uit dat we teleurgesteld zijn over het feit dat het dit jaar zo achterhaald was. Dat heb ik bij deze uitgesproken. Dus dat blijft staan. Maar de motie zullen we dan waarschijnlijk intrekken.

1410

1415

De **VOORZITTER**: De heer De Weerd, Volt.

Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Onze fractie heeft het debat gehoord en we herkennen ons ook in de woorden van de gedeputeerde. De een wil een extra effectindicator, de ander wil een Brede Basismonitor. De een ziet de jaarstukken als uitsluitend in een financiële verantwoording en de ander ziet het als inhoudelijke verantwoording. Het geeft met het signaal dat we het niet eens zijn met hoe we de jaarstukken voor ons zien en in welke vorm. Maar het vertelt me wel dat we breed het gesprek over het instrument van de jaarstukken willen voeren. Daarom nodig ik alle fracties en de toekomstige Gedeputeerde Staten nogmaals uit om in de commissie dit gesprek op gang te helpen. Dus mijn vraag aan Gedeputeerde Staten – ik weet niet of het gepast is, omdat die misschien binnenkort gaan veranderen – om het voortouw te nemen om het gesprek in de commissie op gang te helpen. Dank je wel.

1420

1425

De **VOORZITTER**: Mevrouw Uiterwijk.

1430

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil eerst even de VVD eigenlijk bijvallen. Dat gebeurt ook niet elke dag. Maar qua Solar Road ben ik het inderdaad helemaal eens met de stelling van de VVD: is dat nu een provinciale taak; en hoe zit dat met die evaluatie? Dus daarbij wil ik me inderdaad ook aansluiten bij de vragen die de VVD zojuist aan het college gesteld heeft.

1435

Dan even ten aanzien van de bijdrage van de heer Dekker. U zegt van, ja, ik voel eigenlijk weinig discomfort met het leegtrekken van de spaarpotten. Ik moet eerlijk zijn, dat onze fractie die wel heeft. Wij maken ons zorgen over die uitholling van die reserves. En ik zie inderdaad ook wel een financiële positie van de provincie die eigenlijk jarenlang relatief goed geweest is en die nu door

1440 eigenlijk, ja, bovenmatig veel beleid uit te voeren, uitgehold is, waardoor we nu toch al met een probleem zitten. Dat is zeker wel een punt van zorg ook bij ons.

1445 Dan ten aanzien van de motie die wij ingediend hebben over de indicator LFG. U zegt daar: er komt nog een bredere discussie over de indicatoren. Ik denk dat dat ook goed is, want wij vinden ze nu vaak wat eenzijdig. En u geeft ook aan: het RIVM heeft dit moment geen indicator daarvoor, dus wij kunnen het eigenlijk niet zo goed opnemen. Maar u geeft wel aan van, ja, het wordt meegenomen als gezondheidsindicator in de vergunningen. Ik denk dat dat juist nu zo interessant is, zeker nu de nieuwe coalitie ook windturbines op land helemaal niet uitsluit, dat het heel leuk is om te zien welke geluidscontouren wij mensen aandoen met een bromtoon met
1450 laagfrequent geluid door die windturbines op land te zetten. Dus wij houden deze motie voor nu aan en we wachten die bredere discussie af. Maar wij denken wel dat het heel goed is dat wij echt inzicht krijgen als Provinciale Staten in wat nou de effecten zijn van windturbines, van transformatorstations, van die energietransitie op de gezondheid van inwoners en LFG. En ja, juist als het opgenomen wordt in die vergunningen, denk ik dat het op een gegeven moment ook
1455 een werkbaar systeem moet zijn. Allemaal van die rode cirkeltjes waar het dan misgaat. Wat dat betreft houden we de motie voor nu aan, maar zouden we dat in de toekomst wel zeker graag zien. En we nemen het mee in de bredere discussie. Dank u wel.

1460 *Motie 86 'Indicator laagfrequent geluid' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dus dat betekent dat motie 86, ingediend door JA21 is aangehouden. De motie met als titel Indicator laagfrequent geluid.

1465 Dan geeft ik het woord aan de heer Deen van de PVV. Nee. Statenlid Bwefar nog? Van GroenLinks.

Statenlid **BWEFAR** (GL): Ik wil even ingaan op wat collega Roosendaal van de VVD zei. Een idee om een verkorte versie te hebben, een versimpelde versie van de jaarstukken, dat lijkt ons geen slecht idee.

1470 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van der Helm. Nee. Dan de heer Dekker nog, van Forum voor Democratie? Nee.

Tweede termijn Gedeputeerde Staten

1475 De **VOORZITTER**: Dan kijk ik nog even naar het college. Er is denk ik nog een vraag voor gedeputeerde Kocken en er is nog een vraag over Solar Road die beantwoord moet worden. En de heer Loggen heeft nog een vraag gekregen. Daar kan hij denk ik de hele spreektijd van GS mee op souperen.

1480 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dat sluit ik niet uit en daarom ga ik even snel eerst. Maar ik moet het wel heel kort houden, want wat Solar Road betreft kan ik eigenlijk op dit moment- Daarom kon ik net ook niet direct antwoord geven. Dat is allemaal nog niet helemaal helder. We zijn op dit moment in gesprek met de andere deelnemers. Ik kom daar heel graag op een later moment bij u
1485 op terug, omdat ik daar nu, nou ja, heel weinig spreekruimte in voel. Dus ik hoop dat u mij daar enige uitstel op wil geven.

En dan was er volgens mij, naast die vraag van u, nog de vraag over- Eigenlijk zowel meneer Klein-

1490 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, wij vroegen ons af of het een toezegging is van de gedeputeerde dat u naar ons terugkomt met een brief of een ander instrument om meer informatie te geven over die Solar Road.

1495 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dat kan. Maar dat zal dan nog even op zich laten wachten. Het is namelijk niet een kwestie van 'als ik daarnaartoe ga, dan vertellen ze het me en dan weet ik het wel'. Ik weet een beetje hoe het ervoor staat, maar ik kan het op dit moment nog niet in detail met u delen. En dat zou ik daarom graag op een later moment willen doen.

1500 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): U kunt wel toezeggen dat u op een later moment naar ons terug kunt komen met die detailinformatie?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Zeker. Dat zeg ik bij deze toe.

1505 Dan de vraag volgens mij, zowel van meneer De Weerdts als van meneer Klein, of het was misschien ook van Statenlid Kostić, of wij- Eigenlijk een beetje waar het initiatief ligt en of we niet hoeven te wachten op de volgende stukken, zodat u dan kan constateren dat het misschien wel niet is zoals u het had bedoeld en wij dachten dat we zo lekker bezig waren. Dat we inderdaad denk ik er goed aan doen om in de loop daarnaartoe alvast met elkaar dat gesprek te voeren. Dus
1510 ik zou u eigenlijk willen voorstellen om dat in uw commissie te agenderen en dan kan er volgens mij van twee kanten meegedacht worden: zowel vanuit GS en het ambtelijke wat er reëel te verwerken en te verwachten is, en dan kunt u daarbij uw suggesties doen en dan kunnen we kijken of we elkaar daarin kunnen vinden.

1515 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan denk ik dat ik nu bij de gedeputeerde Loggen aan ben beland.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Dank u wel, voorzitter. Dank, heer Vonk, voor toch nog even zo'n laatste optreden in dit huis, voorzitter. Ik ben maar gaan stoppen met schrijven vanwege de schrijfkrimp. Maar laat ik u maar dan een paar highlights opnoemen om me daarmee te
1520 beperken. Als u vraagt van, wat vindt u nou heel succesvol wat u gedaan hebt? Nou, dat zou ik heel kort kunnen samenvatten: alles. Maar dat zou te onbescheiden zijn. En u kent mij: ik ben een bescheiden mens en ik beperk mij tot een aantal zaken.

Dan zou ik zeggen, waterrecreatie heeft in de afgelopen acht jaar echt een enorme boost
1525 gekregen in deze provincie. Ik was ook heel erg dankbaar dat ik dat acht jaar geleden onder mijn hoede mocht krijgen. En wij hebben daarin meer plek voor sporten, waterrecreatiesporten, waterrecreatie in algemene zin, maar er is ook echt gekeken om een plek voor durfsporten in onze wateren te accommoderen. Dat is ook gelukt. We hebben investeringen kunnen doen. Niet alleen als provincie zelf, maar ook vaak in de tripartiete samenwerking. De toegankelijkheid naar
1530 het water is gewoon verbeterd. En een heel belangrijke, ik heb een coalitie waterplanten mogen smeden. Die is mooi tot stand gekomen. Het is jammer dat het Rijk terugtrekkende bewegingen maakt, maar ik hoop dat, en ik heb er vertrouwen in, dat mijn opvolger daar weer grote stappen in zal maken, vooral ook omdat het laatste gesprek met het ministerie best wel hoopvol daarin was.

1535 Dan natuurlijk de woningbouw, voorzitter. Het Masterplan Wonen staat in de steigers. U hoeft er alleen nog maar over te beslissen. Ik heb gezien in het coalitieakkoord dat er voldoende geld voor is straks. Dus dat moet geen bezwaar meer zijn. Dus ik wens de volgende portefeuillehouder daar heel veel succes mee. Ik denk dat daar ook het verschil mee gemaakt kan
1540 worden.

Maar nog belangrijker is misschien wel de flexibele schil en ov-knooppunten wat ik samen met de heer Olthof heb mogen doen.

1545 Huisvesting arbeidsmigranten, een pilot in de Noordkop, voorzitter, die is volgens mij heel erg goed verlopen. Echt van bottom-up. Echt een mooi voorbeeld voor andere projecten.

Het Waddenfonds, de zichtbaarheid van het Waddenfonds is vergroot, de aandacht voor het Waddengebied is vergroot.

1550 En dan zal ik niet zeggen dat het weer [niet verstaan] is door mijn komst is gekomen, maar, voorzitter, want dat was er namelijk al, maar we hebben hem wel met elkaar kunnen versterken. En natuurlijk de administratieve voorbereiding voor het liquideren van het Waddenfonds.

1555 Dan het RO-beleid. Vervolgens hebben we dat volgens mij met een koel hoofd kunnen doen in de afgelopen vier jaar en zijn we niet achter elke oprisping van ontwikkelaars aangerend, omdat die daar een positie hadden, maar hebben wij dat telkens afgewogen tegen het beleid wat u als Staten hier heeft vastgesteld.

1560 En dan mijn allergrootste succes, voorzitter, daar sluit ik dan mee af. En dat is toch wel de samenwerking met u als Staten. Niet alleen heeft u mij gedoogd en heeft u mij laten zitten de afgelopen vier jaar, maar ik ga u zelfs missen. Dus dan denk ik dat dat wel de kers op de taart van mijn werk in deze Staten is geweest.

[Tafelgeroffel]

1565 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, ik ga u ook zeker missen, zeker onze mooie debatten. Dus om het toch maar even af te sluiten. Kijk, u heeft het steeds over, ja, leuke gesprekken en er is aandacht voor. Maar u heeft natuurlijk onder uw- Of GS, via de voorzitter, heeft onder u heel belangrijke crises op te lossen. Als het gaat om de wooncrisis aan de ene kant en tegelijkertijd de watercrisis in combinatie met de natuurrisis. Dus mijn concrete vraag is tweeledig. Wat heeft u gedaan, 1570 hoever bent u gekomen in het oplossen van die watercrisis, als het gaat om de Kaderrichtlijn Water? Wat is er veranderd sinds u hier bent? En aan de andere kant: hoeveel extra woningen zijn er bijgekomen sinds u hier bent, die ook nog eens natuurinclusief zijn, zodat die ook die natuurrisis kunnen bevechten?

1575 Gedeputeerde **LOGGEN**: Volgens mij hebben wij gewerkt langs de kaders die u heeft vastgesteld. We hebben vorig jaar achttienduizend woningen mogen bouwen in deze provincie. Weet u. En dan misschien een teleurstelling voor, u ik heb daar niet achteraan gerend met een zweep, maar dat is gewoon omdat wij de kaders hebben gesteld waarin er ruimte was om te kunnen bouwen. 1580 Daar hebben we als provincie aan bijgedragen. Maar daar liggen de credits natuurlijk vooral bij de gemeenten. En als het gaat over de bouwplannen voor natuurinclusief, ja, ik denk dat die ook straks echt wel los gaan komen, omdat u natuurlijk ook gelezen hebt in het nieuwe coalitieakkoord, dat er ook de randen van gemeenten opgezocht gaan worden. En daar geldt nou met name, als we in het buitengebied gaan, dat die natuurinclusiviteit dan echt tot zijn recht 1585 komt. En dat is niet geweest met al die plekken van het binnenstedelijk bouwen waar we aan de gang zijn gegaan, want daar hebben we echt ingezet op duurzaamheid en klimaatbestendig en toekomstgericht.

1590 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, ik hoor dus weinig resultaten. Ik hoor wel bemoedigende opmerkingen over, nou ja, uw opvolger. Daar ga ik diegene zeker aan houden. Maar een laatste vraag toch dat het Waddenfonds. De gedeputeerde zegt: ja, het Waddenfonds zelf is meer onder de aandacht gebracht. Maar ook daarin vraag ik me af: heeft de gedeputeerde wel het juiste doel voor ogen gehad? Want volgens mij hebben wij als PS de gedeputeerde expliciet de opdracht gegeven om die ecologie goed te borgen via het Waddenfonds. Dus hoe vindt u zelf dat dat is 1595 gegaan en hoe het nu met de ecologie in het Waddengebied staat?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, dat is heel goed, want u weet dat wij conform de wettelijke opgave namelijk vijftig procent duurzame economie en vijftig procent ecologie hebben gewerkt en dat de balans naar ecologie iets meer doorslaat. Ik geloof 54 of 56 procent ten opzichte van 1600 economie. Dus dat is gewoon heel goed gegaan, precies binnen de kaders. En daar ben ik heel trots op. Ja, en voorzitter, er moet me toch van het hart: ik ben toch al heel blij en aangedaan dat Statenlid Kostić mij gaat missen. Dan zal ik toch maar- Zeker omdat mijn lievelingsdier een gebraden kip is. Ik hoop dat ze me dat nog kan vergeven, voorzitter.

1605 De heer **VONK** (PvdA): Voorzitter, ik dank de heer Loggen voor zijn als immer zeer bescheiden en ingetogen terugblik op wat hij zoal gepresteerd heeft. Mijn vraag was natuurlijk een beetje bedoeld in de zin van, leest u dat in de jaarstukken ook voldoende terug in de effectindicatoren? En waar zou dat nog verder verbeterd kunnen worden? Want dat was het gesprek waar we het ook over hadden. En de aanvullende vraag die daar altijd bij hoort. Dus als er dingen heel goed 1610 gegaan zijn, dan zijn er ook een aantal dingen die wat achtergebleven zijn of waar u ernstig teleurgesteld over bent. Kunt u daar wellicht ook wel iets over zeggen? Dat lijkt me toch ook wel fijn om dat als afsluiting nog even te horen.

1615 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, kijk, u vraagt en ik draai, zoals u mij ook in de afgelopen acht jaar heeft leren kennen in dit Huis. Alleen het gaat natuurlijk altijd met de juiste vraagstelling. U preciseert hem nu. En dan denk ik, als we gaan reflecteren op de jaarrekening, daar heeft u zelf al voldoende complimenten over uitgesproken over de kwaliteit van de

jaarrekening. Ik denk ook dat de resultaten die daarin staan ook voor zich spreken. En als u mij vraagt: wat kan er beter? Nou, dat is echt iets wat ik aan de nieuwe Staten overlaat. Ik wil niet over mijn graf heen regeren. Ik zal het anders nog wel eens een keer gezellig bij een kop koffie of een borrel met u bilateraal delen.

De heer **MÜLDER** (D66): Ja, dank u wel voor het woord. Als we inderdaad toch in PS toch een afscheid van u gaan nemen en een reflectiegesprek tegelijkertijd gaan doen, dan doe ik daar graag ook aan mee. Vooral als het ook nog eens gaat over dat u dan weer afsluit met een boutespraak, waar ik graag nog eventjes met u op wil reflecteren. Ik ga u ook missen. Dat wou ik nog even zeggen. Misschien net zoveel als ik mevrouw Van Andel al moet missen, moet ik nu ook u gaan missen. Dat vind ik jammer. Maar u zei net: natuurinclusief aan de randen kan ik veel beter bewerkstelligen dan binnenstedelijk. Maar toen wou ik u toch nog eventjes vragen, want we hebben ook afgesproken dat we klimaatadaptief zouden bouwen. Nou, dat staat ook nu in het nieuwe coalitieakkoord, zoals ik heb gelezen. En daar wil ik u toch vragen: goh, die randen, is dat dan altijd handig om daar te bouwen in het licht van klimaatadaptief bouwen?

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, dat is nou voor de nieuwe coalitie, want ik heb gerefereerd aan het feit wat er in het nieuwe coalitieakkoord staat en daar gaat een nieuw college over. Kijk, waar ik zelf altijd heb gekeken, en dat is mijn lijn die ik ook al probeer uit te dragen, is namelijk: kleinschalig bouwen aan de randen, dat kan op sommige plekken een toegevoegde waarde bij deze provincie zijn, maar als je echt meters wil maken en je klimaatadaptieve maatregelen nemen, zal het op een iets grotere schaal moeten. En dan kom je wat verder aan de randen. Maar daar heeft de afgelopen Staten niet voor gekozen. Die hebben een heel strak kader meegegeven aan het college wat er tot op heden nog zit. Binnen die kaders heeft dit college daaraan proberen te werken. Ik refereerde namelijk aan het feit dat je het beste natuurinclusief kunt bouwen juist als je die overgang van stad naar platteland hebt. Want dan komt het veel beter tot zijn recht.

De heer **MÜLDER** (D66): U bent het wel met mij eens dat aan de randen bouwen dat- Nee, laat ik het zo zeggen: dat klimaatadaptief bouwen, dat dat soms aan de randen kan, maar niet altijd even goed is.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ik zou het niet in onze diepe polders doen, die zes meter onder de zeespiegel liggen. Dan zul je daar echt andere maatregelen moeten nemen. De vraag is of die dan nog betaalbaar zijn. Maar op het moment dat je natuurlijk op de gebieden komt en die liggen ook met name in de MRA, waar u in de afgelopen Staten echt een verbod op hebt gehad, om heel kleinschalig tot elf woningen de ruimte te geven, ja, daar kan het prima en daar kan het ook een grote toegevoegde waarde hebben. En dat kan ook natuurinclusief. Ik denk dat het heel mooi kan aan die rand. Maar ja, het moet ook allemaal klimaatveilig, klimaatbestendig. En ik denk dat dat nog wel past, die kleinschaligheid binnen het watersysteem zoals we dat kennen in onze provincie.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik wil ook graag de heer Loggen bedanken voor zijn inzet. Nou ja, waar wij net zeiden van, we gebruiken graag superlatieven, nou ja, u kunt er echt wat van. Na die opsomming wil ik toch eigenlijk vooral weten: waar heeft u die roze bril vandaan? Want ik wil hem ook heel graag hebben.

De **VOORZITTER**: Meneer Loggen, uw roze bril.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, mijn roze bril. Ik ben ooit een keer op een hippiefest geweest. Dus ik heb er vast wel nog een in mijn kast liggen. Ja, waar komt mijn roze bril vandaan? Laat ik het zo zeggen voorzitter, ik heb toch wel het gevoel gehad dat ik in de afgelopen vier jaar toch wel wat kleine masterclass'jes politiek heb proberen te geven. En dat was altijd bedoeld om juist te voorkomen dat er partijen of Statenleden een roze bril zouden opzetten. En helaas heb ik toch vandaag weer moeten constateren dat bijvoorbeeld het gevoel voor timing door een bepaalde partij ook weer met een enorme roze bril is voorgelezen. En dan denk ik, dat is jammer, want politiek vraagt om een paar dingen. 1, het vraagt om visie. En dat wil ik u ook echt meegeven: als u wat wil bereiken in deze prachtige provincie, zorg er dan voor dat u dat doet vanuit de visie, want dan kunt u altijd terug redeneren of als u onderweg gaat om die visie uit te voeren, of u ook op de juiste koers zit en of u de juiste meters kunt maken. Tweede is: zorg nou dat u ook bepaalt aan de voorkant hoeveel inspraak en hoeveel

- medezeggenschap u wilt weggeven en waarover, omdat met zijn allen aan een pen van een architect of een potlood van een architect hangen, dat werkt gewoon niet. Dus dat zou ik u willen meegeven, dat als u- En u staat voor grote thema's, want dat heeft u ook zelf aangegeven. U staat voor een aantal grote thema's. En definieer nou aan de voorkant een heel goed inspraak kader en hou u daar dan ook aan, zodat u niet op elk incident inspringt. En een derde is een goede bewaking van de financiële afspraken. En dan kunt u met elkaar denk ik heel ver komen met de opgave die u voor heeft, en dan zelfs zonder roze bril.
- 1685 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Deze gedeputeerde blijft ons verrassen. Ik vind die laatste opmerking heel mooi, vooral die visie. En ik ben heel blij dat hij die niet ziet als de grote, roze olifant die in de weg staat, zoals zijn collega Mark Rutte. Dus heel blij mee. Maar even concluderend over toch dat natuurinclusief bouwen. Er was een duidelijke opdracht vanuit PS aan GS om dat goed op te pakken, juist binnen die kaders van binnenstedelijk, waar heel veel groen tekort is, waar je juist heel veel kan winnen, volgens de experts. Kan ik het goed samenvatten dat de gedeputeerde op dit gebied helemaal niets heeft gedaan?
- 1690
- 1695 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, dan tot nog een keer. Weet u hoe het geregeld is in Nederland?
- Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja.
- 1700 Gedeputeerde **LOGGEN**: Weet u ook wie er gaan over binnenstedelijk bouwen?
- Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja.
- Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja. Wie dan?
- 1705 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Uiteindelijk de gemeenten.
- Gedeputeerde **LOGGEN**: Juist.
- 1710 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Klopt.
- Gedeputeerde **LOGGEN**: Juist. Dus wat doen wij dan als Gedeputeerde Staten?
- Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Vertel.
- 1715 Gedeputeerde **LOGGEN**: U geeft kaders mee en wij stellen die gemeenten kaders. Dus als u van onze middelen gebruikt wilt maken, dan stellen wij er wel een aantal eisen aan. Dan is het altijd nog aan die gemeenten of ze dat willen doen. En dan weet u ook dat in de woonakkoorden die we gesloten, dat daar wel degelijk aandacht voor is, dat er ook langs die woonakkoorden gebouwd wordt. Maar als u mij nu vraagt, doet u even de precieze aantallen uit de mouw schudden? Kijk,
- 1720 als ik deze vraag had geweten, dan had ik me natuurlijk voorbereid en had u die gekregen. Maar u weet, het staat in onze documentatie, de woonakkoorden, de afspraken die we maken met gemeenten. Uiteindelijk is het aan de gemeenten hoe ze dat gaan realiseren. En ik heb goede hoop met de afspraken die we gemaakt hebben, dat wij daar heel ver mee gaan komen.
- 1725 De **VOORZITTER**: Volgens mij is dit een mooi eind aan deze discussie. Ja. Volgens mij gaat we niet- Nee, het heeft geen zin om hier nog meer- Heeft u nog een andere vraag?
- Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, ik ga alleen maar-
- 1730 De **VOORZITTER**: U hoeft niet af te ronden, want het is een interruptiemicrofoon. Dus het is niet de bedoeling dat we hier een commissievergadering gaan overdoen en ik heb het even laten gaan. Het is de laatste vergadering van gedeputeerde Loggen. U heeft hem daar zelf toe uitgedaagd. Dus laten we hier nou niet de inhoudelijke discussie over natuurinclusief bouwen- Maar als u nog een aanvullende vraag heeft, goed, maar niet over hetzelfde onderwerp.
- 1735

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, nee, ik hoor de gedeputeerde zeggen: als ik voorbereid was, dan had ik u precies kunnen sturen wat ik heb gedaan. Dan zie ik dat graag tegemoet alsnog, als afscheidsbrief. Dank u wel.

1740 De **VOORZITTER**: Meneer Loggen, volgens mij was u klaar.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ook geen toezeggingen meer, voorzitter.

1745 De **VOORZITTER**: Ik wil nog even zeggen trouwens, volgende week hebben wij natuurlijk nog het vervolg van onze vergadering en daar zullen we ook nog even tijd vrijmaken om afscheid te nemen van de gedeputeerden die niet terugkomen. Dus maakt u zich daar geen zorgen over.

1750 Dit was volgens mij de tweede termijn. Ik kijk even of er nog naar aanleiding van de tweede termijn mensen nog wijzigingen willen aanbrengen in moties, amendementen of niet. Er is één motie aangehouden. Ja, meneer Klein.

1755 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wij kiezen er ook voor om onze motie in te trekken. Dat is de motie over de indicatoren actueler maken. En wij gaan graag in op de uitnodiging van het college om daar in de commissie over in gesprek te gaan en ze willen vragen of de griffie dat kan opschrijven dat het op de agenda komt voor de commissievergadering van waarschijnlijk de commissie Bestuur.

1760 *Motie 85 'Meer inzet voor actualisatie brede welvaartsindicatoren' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: Dat zullen we zeker doen.

Dat is motie 85, is ingetrokken.

1765 Goed, dan sluiten we nu deze beraadslagingen af over agendapunt 9. De stemming zal straks plaatsvinden aan het eind van deze vergadering.

De discussie wordt gesloten.

1770 De **VOORZITTER**: Het is nu precies 12.00 uur. Ik stel voor dat we tot 13.00 uur gaan lunchen en dan zie ik u terug. Dus ik schors de vergadering tot 13.00 uur.

Schorsing 11.58 tot 13.03 uur.

1775 **10. Kaderbrief 2024 (VD-39).**

1780 De **VOORZITTER**: Dames en heren, mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten, voor zover aanwezig. Ik ga gewoon beginnen, hoor, dames en heren. Mag ik u verzoeken stilte te betrachten, uw telefoons op zacht te zetten en dan gaan wij verder met de agenda, zoals die hier voorligt. Ik ben aanbeland bij agendapunt 10 en dat is de Kaderbrief 2024. Het is voordracht 39. De kaderbrief voor het startpunt van onze jaarlijkse begrotingscyclus. Alstublieft, even stil. In deze brief schetst het college de relevante maatschappelijke, economische, maar ook financiële ontwikkelingen. Provinciale Staten geven via de kaderbrief de uitgangspunten mee aan het college, waarbinnen de begroting 2024 zal worden opgesteld. De Kaderbrief 2024 is ook
1785 besproken in de Interimcommissie van 19 juni en die ligt nu ter besluitvorming voor.

1790 Er is nog geen nieuw college. Dus we houden de volgorde van fractiegrootte aan, met één wijziging zoals in het presidium besproken, waarbij het CDA voor D66 zal gaan. Als sprekers hebben zich aangemeld: de heer Valk van de BBB, de heer Terwal van de VVD, Statenlid Bwefar van GroenLinks, mevrouw Oulad Hady van de PvdA, de heer Heijnen van het CDA, Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren, mevrouw Uiterwijk van JA21, de heer Deen van de PVV, de heer De Weerd van Volt, de heer Kanik van D66, de heer Dessing van Forum voor Democratie, mevrouw Bouhlef, neem ik aan? Nee. Mevrouw Van der Helm van 50PLUS en de heer Klein van de ChristenUnie. De heer Terwal.

1795

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank, voorzitter. Waar u zonet de heer Terwal meldde, mag u de heer Roosendaal opschrijven. Die zal het woord namens mijn fractie voeren over de kaderbrief.

1800

De **VOORZITTER**: Dat vinden wij ook prima.

Eerste termijn Provinciale Staten

1805

De **VOORZITTER**: Dan ga ik als eerste het woord geven aan de heer Valk van de BBB. Dat is uw maidenspeech.

1810

De heer **VALK** (BBB): Geachte Statenleden en leden van de griffie en andere toehoorders, ik zal mij kort aan u voorstellen. Voor u staat een praktisch opgeleid persoon. Een nuchter en ervaren ondernemer, die weet wat ervoor nodig is om een bedrijf financieel gezond te houden. Je kunt je geld immers maar één keer uitgeven. Ook hier in de Staten hebben de financiën mijn voorkeur en aandacht.

1815

Als eerste wil BBB haar waardering uitspreken voor het werk wat de ambtelijke organisatie gedaan heeft voor de Kaderbrief '24. Wij zijn ook zeer tevreden over die kaderbrief. Nu het coalitieakkoord getekend is, wil BBB graag met u delen hoe wij nu en in de toekomst naar de jaarbegrotingen zullen kijken. BBB is wel een partij die BOG voorstaat: benen op grond. Met andere woorden: we willen een solide en robuust begrotingsbeleid.

1820

BBB Noord-Holland staat een financieel gezonde provincie voor. Een goed rendement-schap heeft immers ook financieel perspectief. Een sluitende, realistische meerjarenbegroting met inzichtelijke en realistische plannen voor investeringen en reserveringen vormen de basis van een toekomstig financieel beleid. De doelmatigheid van de te besteden middelen moet voortdurend worden getoetst aan de hand van drie aspecten: wettelijke noodzakelijkheid, proportionaliteit en maatschappelijk rendement. De structurele kosten moeten gedekt worden door de structurele opbrengsten. De begroting is ingedeeld in structurele en incidentele begrotingsposten. Er zijn structurele budgetten nodig voor openbaar bestuur, klimaat, milieu. Van groot belang daarbij is het vergunningsbeleid, toezicht en handhaving. Mobiliteit, groen, economie, cultuur en welzijn. De mate van beïnvloedbaarheid van structurele begrotingsposten is weer afhankelijk van verplichtingen uit de Provinciewet, verbonden partijen en getekende samenwerkingsovereenkomsten en wettelijke taken. De ondergrens van de structurele uitgaven worden bepaald door de taken van de provincie. Daarbij liever niet een laag ambitieniveau hanteren, maar als het kan een wat hoger ambitieniveau. En dan kijken naar begrotingsposten die in meer of in mindere mate beïnvloedbaar zijn. Daarnaast zijn de incidentele budgetten, waar de provincie meer invloed en beleidsruimte heeft. Hierover kunnen wij in deze Staten met elkaar discussiëren, waarbij elke partij haar eigen stokpaardje kan inbrengen, mits betaalbaar.

1835

De bodem van de schatkist van de provincie is nog niet helemaal in zicht, maar dat kan wel komen. En dat wil BBB voor zijn. Evenals in alle andere provincies staat de provincie Noord-Holland voor grote uitdagingen mede door de verantwoordelijkheden die het Rijk de provincie gaat opleggen. Er zal dan ook gekeken moeten worden naar deze uitdagingen en wat deze kosten, en wat gaat het Rijk financieren? Hoe dan ook: de tering zal naar de nering gezet moeten worden. Het kan alleen als er scherp aan de wind gezeild wordt op de structurele en incidentele uitgaven. Ik dank u voor de aandacht.

1845

[Tafelgeroffel]

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Roosendaal van de VVD.

1850

De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Dank u wel, meneer de voorzitter. Voorzitter, deze keer natuurlijk een wat bijzondere kaderbrief, want de keuzes die voorliggen zijn verwerkt in het nieuwe coalitieakkoord wat wij volgende week hier bespreken. En zoals u weet heeft de VVD-fractie daar van harte mee ingestemd. In de commissie hebben we het al gehad over de verschillende maatregelen die genomen kunnen worden om tot een sluitend meerjarig perspectief te komen. In het coalitieakkoord heeft u ook kunnen lezen dat alle voorgestelde maatregelen genomen en verwerkt worden. We stemmen in met het voorstel.

- 1855 We gaven al aan het heel logisch te vinden om een realistische inschatting van de groei van het aantal auto's te maken en dit te verwerken in de opbrengsten van de opcenten. Ook het benutten van de post macro-economische tegenvallers is logisch, gezien het feit dat er nu macro-economische tegenvallers zijn. Tegelijkertijd zijn ook beide andere maatregelen noodzakelijk: het
- 1860 kritisch kijken naar onze uitgaven en het verhogen van de opcenten. Niet leuk, maar belangrijk om onze ambities te realiseren en de begroting meerjarig sluitend te houden. Voor ons waren er bij het verhogen van het opcententarief twee zaken belangrijk. Er moet ook naar bezuinigingen op de organisatie gekeken worden alvorens het tarief te verhogen en we blijven het laagste van Nederland.
- 1865 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik hoor u eigenlijk zeggen van, die macro-economische tegenvallers zijn er nu en daarom is het logisch dat wij die stelpost nu naar voren trekken. Vindt u het niet logischer om juist zo'n stelpost, die is ingebouwd als een soort extra buffer, juist bij macro-economische tegenvallers achter de hand houdt als er in het jaar nog extra tegenvallers zijn? Dat je niet vooraf inboekt, maar achteraf, zoals nu ook het geval was.
- 1870 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Zoals ik aangaf, is het denk ik allereerst van belang dat je kijkt naar de zekerheden die je wel kunt inbouwen in de begroting. Dus te zorgen dat je je inkomsten verhoogt en vooral ook zorgt dat je je uitgaven niet laat stijgen en mogelijk zelfs laat dalen. En
- 1875 als dat binnen die marges van de onzekerheid, die altijd eigen is aan de begroting, ook nog de ruimte hebt om die te kunnen inzetten en lopende het jaar kan komen met begrotingswijzigingen is natuurlijk het laatste redmiddel het inzetten van die buffers. Dat ben ik met u eens. Maar ik vind het wel gezond begrotingsbeleid om zo'n post te gebruiken waarvoor je hem ook bedoeld hebt, wetende dat het inzetten van die buffer natuurlijk het allerlaatste redmiddel is en dat je
- 1880 eigenlijk eerst naar jezelf moet kijken of je die uitgaven kunt verminderen. Maar zoals we allemaal weten, zal er gedurende het jaar nog heel veel gebeuren. En dat is ook het moment om daar nog eens goed naar te kijken met elkaar.
- 1885 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, maar, voorzitter, nu kiest u er toch eigenlijk voor om die buffer juist vooraf al in te zetten?
- 1890 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Je kiest ervoor om hem nu in het kader van het begrotingsbeleid mee te nemen, maar waarbij wij in het achterhoofd houden dat gedurende het jaar naarmate de actualisatie, de voortgang van de realisatie van de uitgaven en de opbrengsten duidelijker wordt, scherpe keuzes te kunnen blijven maken in de verwachting dat je nog niet helemaal zult hoeven inzetten. Maar dat is aan ons, zoals we hier bij elkaar zitten, om daar kritisch op te zijn. En ik verwacht dat u dat zeker bent.
- 1895 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.
- 1900 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Dank u wel. Ik was gebleven bij, we moeten kijken naar de bezuinigingen en zorgen dat we het laagste opcententarief van Nederland houden. Aan beide voorwaarden is voldaan. Er ligt een taakstelling van twaalf miljoen voor deze periode op de begroting en met 77,4 procent blijven we ruimschoots het laagste opcententarief van Nederland houden. Zodoende kunnen we akkoord gaan met deze verhoging.
- Voorzitter, wat ons betreft houden we het hierbij en voeren we volgende week het debat over het coalitieakkoord, waar wij als VVD in ieder geval heel trots op zijn. Dank u wel.
- 1905 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan Statenlid Bwefar van GroenLinks.
- 1910 Statenlid **BWEFAR** (GL): Dank u wel, voorzitter. De Kaderbrief 2024-2027 is op zich een waardevol voorstel met veel achtergrondinformatie, maar ze is ingehaald door recente ontwikkelingen. Ten eerste is daar de meicirculaire over de ontwikkeling van het Provinciefonds. Hier ziet het financieel meerjarig beleid er een stuk gunstiger uit dan in het oorspronkelijke voorstel. Er is geen oplopend begrotingstekort van 52,7 miljoen in 2027, maar een tekort van 29,4 miljoen. Ten tweede was de kaderbrief een beleidsarm voorstel. Nu het coalitieakkoord verbindend vooruit afgelopen donderdag is gepresenteerd vormt de financiële paragraaf van het coalitieakkoord het

- 1915 uitgangspunt van de begroting van 2024. In afwachting van de begrotingsvoorstellen van 2024 gaan we om deze redenen niet verder in op de Kaderbrief 2024-2027.
- De **VOORZITTER**: Dank u wel voor uw bijdrage. Dan geef ik het woord aan mevrouw Oulad Hadj voor haar maidenspeech.
- 1920 Mevrouw **OULAD HADJ** (PvdA): Dank u, voorzitter. Hier sta ik dan voor het eerst achter de katheter van de Staten. Op de agenda de Kadernota 2024. In wezen een virtueel debat. De nota staat vol opties en mogelijkheden, netjes met voors en tegens. Maar echte keuzes worden begrijpelijkerwijs niet gemaakt. Die worden in het conceptcoalitieakkoord gemaakt. Dat is inmiddels gepubliceerd. Volgende week in deze zaal hopen we over het eindresultaat te mogen
- 1925 discussiëren. For the record: wij kunnen prima leven met de kadernota en we danken het college en de ambtelijke ondersteuning voor het degelijke werk. Wel hechten wij uiteraard waarde aan het feit dat de provincie een sluitende begroting heeft. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat er genoeg structurele gelden beschikbaar zijn voor het aanpakken van de klimaat- en natuurgroei, het op peil houden van en betaalbaar houden van het ov, voorzieningen zoals sport en cultuur.
- 1930 Zo. Dan mag ik nu gebruik maken van mijn recht om zonder interrupties mijn eerste woorden tot u te richten vanaf deze plek. Ik ben geboren in de Amsterdamse Rivierenbuurt en volwassen geworden in Nieuw-West Slotervaart. Een alleenstaande moeder van twee prachtige tienermeiden, zeventien en zestien jaar oud. Ik heb een opleiding, een carrière en ben economisch zelfstandig.
- 1935 Ik ben een trotse moslima van Marokkaanse komaf. Mijn hoofddoek belicht mijn identiteit. Mijn opa trok vanuit het Rifgebergte 'Mitoua' naar Noord-Holland. In de haven van IJmuiden vond hij werk op een vissersboot. Later regelde hij ook een baan voor de verloofde van zijn dochter, mijn moeder. Ik ben dus eigenlijk een vissersmeisje. Ik herinner me nog goed dat mijn vader met zo'n dik pak met van die zwarte laarzen het thuiskwam en vreselijk naar vis stonk. Nu mag het
- 1940 vissersmeisje zich volksvertegenwoordiger noemen in de Staten van Noord-Holland. Ik ben er trots op dat de burgers mij in hun harten hebben gesloten. En ik ga mijn uiterste best doen om het vertrouwen te belonen.
- Voorzitter, op het eerste gezicht klinkt dit als een typisch verhaal een succesvolle emancipatie van een derde generatie arbeidsmigrant. Iets wat kan in dit gave, mooie land. Maar de weg daarnaartoe is in werkelijkheid vol hobbels geweest. Als alleenstaande moeder heb ik moeten ervaren hoe het is om slachtoffer te zijn van ongekend onrecht van onze overheid nota bene, die me meer dan tien jaar beschouwde als fraudeur met de kinderopvangtoeslagen. Daar stond ik dan compleet hopeloos met twee heel jonge kinderen. Ik heb jarenlang in angst geleefd. Iedere
- 1950 avond weer maalden dezelfde vragen door mijn hoofd. Wordt mijn woning geveild? Komt er morgen weer een deurwaarder? Wat kan hij nog meenemen? Mijn tv van vijftien jaar oud? Kan ik nog boodschappen doen? Kan iemand mij geld lenen?
- Op een avond, voorzitter, stond ik voor de voorraadkast en bleek dat de blikken tomaten op
- 1955 waren. Ik moest dus even naar de Vomar, maar ik had geen cent meer op zak. Ik ben toen naar het slaapkamertje van mijn zesjarige dochter gelopen. Ze had tijdens Koningsdag een spaarpotje gekocht van 25 cent. Zo'n aardwerken varkentje. Trots deed zij daar alle centjes in die haar vader haar regelmatig toestopte. "Ik ga sparen voor een heel groot auto voor je, mama", zei ze dan. Nu moest ik haar vragen of ik een euro uit haar spaarpotje kon halen. Het spaarpotje had geen dopje
- 1960 eronder, waardoor je je geld eruit kon halen. Dus we moesten hem ook kapotslaan. "Geef niks hoor, mama", zei ze troostend, "ik weet hoe je het nodig hebt." Voorzitter, mijn hart breekt nog steeds bij deze herinnering, net zoals het breekt als ik terugdenk aan de strijd die ik heb moeten voeren met leraren en interne begeleiders op de basisschool van mijn kinderen. Zij wisten het namelijk heel zeker: mijn kinderen konden niet beter dan het vmbo. Daar is niets mis mee,
- 1965 voorzitter. Geen misverstand daarover. Maar ik wist dat er meer in zat. Inmiddels zit de ene in vier havo, de andere in vier vwo. De laatste, ze gaat volgend jaar naar United World College in Wales waar prinses Alexia ook op heeft gezeten. Ik ben trots op waar ze nu staan. Maar het onrecht dat hen in hun kinderjaren is aangedaan, hadden ze niet verdiend.
- 1970 Voorzitter, voor mij staat vast dat dit onrecht mijn gezin is overkomen, omdat ik ben wie ik ben. Ik heb mij eraan onttrokken met wilskracht en overlevingsdrang. Maar hoeveel anderen lukt dat niet? Omdat ze lamgeslagen zijn, de energie niet kunnen opbrengen of verdwaald raken in het woud van procedures. Mensen, Noord-Hollanders, van wie bestaanszekerheid op het spel staat.

1975 Voorzitter, voor die mensen wil ik opkomen. Daarom sta ik hier vandaag. Je zou kunnen zeggen: als ervaringsdeskundige op het gebied van bestaanszekerheid. Ik heb geleerd dat bestaanszekerheid meer is dan een fatsoenlijk inkomen. In mijn stad Amsterdam ken ik namelijk heel veel gezinnen die balanceren op de armoedegrens. Gezinnen die de rekeningen niet meer kunnen betalen. We zijn zo'n rijk land en toch: woningarmoede, jongeren die jaren moeten wachten op hun eigen huis, energiearmoede, mobiliteitsarmoede, doordat de bussen en de

1980 treinen zo langzamerhand onbetaalbaar beginnen te worden, waardoor de mensen thuis komen te zitten, eenzaam en geïsoleerd raken en niet meer kunnen meedoen in de samenleving.

Voorzitter, afsluitend, voor de inwoners van Noord-Holland die daarmee moeten dealen, kunt u mij 's nachts wakker maken. Waar onrechtvaardigheid en onmacht heersen, zal ik me als PvdA-vertegenwoordiger inzetten voor de belangen van alle inwoners, maar bovenal voor de zwakkeren in de samenleving. En u zult merken, als die in het gedrang komen, kan dit vissersmeisje ook echt een viswijf worden. Ik dank u.

1985

[Tafelgeroffel]

1990 De **VOORZITTER**: Mooi gesproken. De heer Heijnen van het CDA.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dit is met recht een van de meest indrukwekkende speeches en maidenspeeches die ik ooit heb gehoord. Dank u wel.

1995

Voorzitter, het is een gek moment om hier te staan en de kaderbrief te bespreken – het is al gezegd – omdat afgelopen donderdag het coalitieakkoord is gepresenteerd. Het was misschien wel logischer geweest om deze twee agendapunten samen te voegen. Maar ik ben toch blij dat we dat niet hebben gedaan en wel hierom. Want ik begin eigenlijk met mijn belangrijkste vraag, die ik zowel stel aan de gedeputeerde Financiën, als ook aan de onderhandelende partijen. Want bij het nieuwe coalitieakkoord zit een zeer beperkte financiële paragraaf. Er wordt bijvoorbeeld incidenteel 17,6 miljoen extra uitgetrokken voor mobiliteit, maar het is volstrekt onduidelijk hoeveel hiervan naar het openbaar vervoer gaat en hoeveel hiervan naar wegen of naar de fiets. En wat gebeurt er dan met de structurele 1,6 miljoen voor mobiliteit in 2025? Daar kun je bijvoorbeeld nauwelijks extra bussen voor laten rijden, ook al spreekt het akkoord wel van meer het openbaar vervoer in de regio. En zo geldt dat voor tal van thema's. Ook wordt er een forse, incidentele taakstelling op de bestemmingsreserves ingeboekt van 93 miljoen. Waar komt dat geld vandaan? En wat gaat er niet meer door als gevolg van die taakstelling? En is die stelpost macro-economische tegenvallers daarin meegenomen? De heer Roosendaal leek daarvan te weten dat dat al wel zo was. Maar ik ken die details van dat akkoord niet. Overigens zijn wij daar geen voorstander van en wij dienen daarom samen met de ChristenUnie, of de ChristenUnie dient in en die steunen wij, de motie op dat punt.

2000

2005

2010

Voorzitter, duidelijkheid over de financiële gevolgen van het nieuwe coalitieakkoord is ontzettend belangrijk. Niet alleen voor de vier partijen die het akkoord hebben gesloten, maar ook juist voor de rest van de Staten om hier volgende week een goed gesprek over te voeren. En daarom, voorzitter, heb ik de volgende motie, die ik indien samen met de ChristenUnie, D66, de SP, 50PLUS, JA21, Partij voor de Dieren, Volt, Forum voor Democratie en de PVV, ook wel de beoogde nieuwe volledige oppositie. Het dictum van die motie is als volgt: verzoekt GS en de nieuwe coalitiepartijen Provinciale Staten uiterlijk vrijdag 14 juli 2023 een gedetailleerd financieel overzicht toe te sturen met daarin een nadere toelichting op de genoemde bedragen op de pagina's 38, 39 en 40 het coalitieakkoord Verbindend vooruit.

2015

2020

Motie 87-10 juli 2023

2025 **Duidelijkheid financiële gevolgen coalitieakkoord Verbindend vooruit**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

Constaterende dat:

- *Het financiële hoofdstuk van het coalitieakkoord 'verbindend vooruit' slechts op hoofdlijnen is opgesteld.;*
- 2030

Overwegende dat:

- *Het onduidelijke is wat de onderverdeling van bestedingen is in de verschillende programma's, zowel structureel als incidenteel.*
- *Er financiële ruimte wordt gevonden door taakstellingen uit te voeren op structurele budgetten en bestemmingsreserves, maar niet duidelijk is waar die taakstellingen precies op zien.*
- *Het voor de bespreking van het coalitieakkoord 'verbindend vooruit' tijdens de Statenvergadering van 17 juli belangrijk is inzicht te hebben in de financiële keuzes die gemaakt worden.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Provinciale Staten uiterlijk vrijdag 14 juli 2023 een gedetailleerd financieel overzicht toe te sturen met daarin een nadere toelichting op de genoemde bedragen op de pagina's 38, 39 en 40 van het coalitieakkoord 'verbindend vooruit'.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Michel Klein (ChristenUnie), Emre Kanik (D66), Remine Alberts (SP), Anneke van der Helm (50PLUS), Kelly Uiterwijk (JA21), Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Maik de Weerd (Volt), Johan Dessing (Forum voor Democratie) en Marco Deen (PVV).

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, deze motie gaat niet over de inhoud, het gaat over het proces. En met transparantie en open bestuurscultuur als belangrijke punten ga ik er ook vanuit dat deze motie het ook gaat halen, ondanks de mededeling van de coalitiepartijen vanochtend in het presidium over de vergadering volgende week. Maar dit is deze week. Dus u kunt u hier gewoon voor staan.

Voorzitter, tot slot nog even. Ik ga eerst de motie aan u geven, want dan is dat maar gedaan.

De **VOORZITTER**: Zou u het toch vergeten. Nou, genoeg handtekeningen eronder. Dus ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank u wel.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, en dan nog even over de verder beleidsarme kaderbrief. Wij geven steun aan die extra middelen van 2,5 miljoen euro per jaar voor het op peil houden van het openbaar vervoer, want het gaat pas goed met Noord-Holland als het ook in alle regio's goed gaat. En daarvoor dient het ov op peil te zijn. We wachten ook met spanning de nieuwe visie af. Tot zover, voorzitter, voor nu. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Kostić, Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, ik ben nog steeds een beetje onder de indruk van de laatste maidenspeech. Ja, ik denk er zelf een beetje over na om mijn hele betoog in de prullenbak te gooien, want een ding raakte mij uiteindelijk echt. Dat is de kern volgens mij waar we allemaal hiervoor staan. Dat is opkomen voor rechtvaardigheid en je verzetten tegen onrecht en opkomen voor onze inwoners en met name de meest kwetsbare inwoners van Noord-Holland, want die hebben dat het meest nodig van ons. Ja, een beetje met een trillende stem sta ik, want ik vind het zo krachtig en kernachtig.

Bij de jaarstukken hadden we het ook over het feit dat we dik in het rood staan als het gaat om de uitputting van onze planeet. We verbruiken meer dan we hebben. Dat betekent dat we ons ecologisch huishoudboekje op orde moeten brengen om grote maatschappelijke kosten te voorkomen en te zorgen dat we straks allemaal een gezonde toekomst hebben waar iedereen mee kan komen. Want we weten allemaal dat uiteindelijk, als het niet goed gaat, die meest kwetsbaren als eerste het slachtoffer worden. Wat ons betreft betekent dat, dat de grootste vervuilers en verbruikers zoveel mogelijk gaan bijdragen en kwetsbare groepen worden geholpen. Daar zien we weinig van in de kaders voor de begroting terug. We begrijpen, de kaderbrief is sowieso uitgekleeft en er komt nog van alles. We verwachten dat de oppositie hier serieus in wordt meegenomen om samen te zoeken naar de oplossingen. Maar met deze kaderbrief, ja, hoe verwacht dan GS dat we hiermee instemmen? Eigenlijk heeft het nu geen waarde. Daarom houden we het eigenlijk bij een beperkt aantal moties, anders dan u van ons gewend bent. De eerste en enige echt inhoudelijke motie is het volgende, en die achten we echt nodig, omdat we tenminste iets van investeringen zien voor onze menselijke inwoners, hoe

mager dan ook. Maar de grootste groep inwoners, de niet-menselijke dieren, worden hier vergeten. En ja, zegt GS dan, we kunnen niet elk detail in de kaderbrief noemen. Dat is het nu juist. Er wonen meer dieren dan mensen in deze provincie. Ze zijn geen detail, maar hun belangen horen stevast mee te worden genomen in de afwegingen die worden gemaakt. Provinciaal beleid heeft immers vaak ook impact op hun levens. Vaak gaat het om leven en dood. Het kan echt niet meer dat een belangrijk stuk als een kaderbrief ze niet één keer noemt. Niet één keer. Het past ook niet in een land waar de inwoners het belangrijk vinden dat we dierenwelzijn beter meenemen. Daarom de volgende motie ingediend samen met JA21, waarvoor dank. Het dictum: roepen het college van Gedeputeerde Staten op om de mogelijkheden te onderzoeken voor – tussen haakjes – structurele financiering voor dierenwelzijn in de begroting 2024 en deze aan PS voor te leggen, en gaan over tot de orde van de dag. We hopen dat, ook al heeft de coalitie misschien al plannen daarvoor, deze motie op zijn minst omarmd kan worden als een mooi teken dat we voortaan die niet-menselijke inwoners als vanzelfsprekend gaan meenemen in onze belangrijke stukken.

Motie 88-10 juli 2023
Dierenwelzijn opnieuw een plek in de provincie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

Constaterende dat:

- *De provincie een gedeputeerde Dierenwelzijn heeft;*
- *Provinciale Staten (PS) op verschillende momenten hebben uitgesproken dat ze het wenselijk vinden dat de provincie zich op diverse vlakken inspant voor dierenwelzijn en daardoor GS ook stappen in zijn gezet;*
- *In november 2022 bijvoorbeeld een motie is aangenomen waarin GS wordt gevraagd te overleggen met o.a. gemeenten en de wildopvangsector met het doel te komen tot een mogelijk model voor structurele financiering waarmee een provinciedekkend netwerk van wildopvangcentra gewaarborgd kan worden;*
- *De meeste partijen en de provincie stellen het liefst te kiezen voor niet-dodelijke oplossingen boven dodelijke, als het gaat om oplossen van mens-dierconflicten (bijv. gewasschade);*
- *Afgelopen vier jaar een klein budget is vrijgemaakt voor dierenwelzijn, maar er niets geborgd is voor komende jaren.*

Overwegende dat:

- *Dieren ook inwoners zijn van provincie Noord-Holland en provinciaal beleid regelmatig hun levens en leefomgeving beïnvloedt of aantast;*
- *Meeste partijen dierenwelzijn belangrijk zeggen te vinden;*
- *Een meerderheid van de Nederlanders betere inzet van de overheden wil om dieren te beschermen;*
- *Daar een actieve houding van de provincie bij hoort en dus ook een budget.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om de mogelijkheden te onderzoeken voor (structurele) financiering voor dierenwelzijn in de Begroting 2024 en deze aan PS voor te leggen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Ivo Mantel (JA21).

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan, voorzitter, hebben we nog twee moties die meer van technische aard zijn. En de eerste gaat over de Brede Basismonitor. Die is bij de jaarstukken ook vaak teruggekomen. Een instrument waar hard aan is gewerkt, dat zien we, door de ambtenaren, door GS, en waar nog steeds aan wordt gewerkt. Het laat de belangrijke ontwikkelingen van welvaart in Noord-Holland in de brede zin van het woord zien: gezondheid, schone leefomgeving, ecologie. Zaken waar het echt om gaat. De functie van de Brede Basismonitor is volgens de provincie om ontwikkelingen te signaleren en op de agenda te zetten met als uiteindelijk doel om de grote beleidsvraagstukken in het breder perspectief te kunnen beschouwen en bespreken. De basismonitor is nu in de kaderbrief echter alleen opgenomen door te verwijzen naar de website van de provincie. Het zou meer recht doen aan die functie van een basismonitor om in de toekomst te reflecteren hoe de monitor is gebruikt om afwegingen in de kaderbrief te maken. Dat hoeft niet bladzijden lang te zijn. Dus het kan beperkt en binnen de grenzen van het haalbare.

2150 Maar die reflectie verdient het. Daarom de volgende motie. En dan moet ik even kijken. Die dienen we in met Volt, CDA en de ChristenUnie, met het dictum: roepen het college van Gedeputeerde Staten op om volgend jaar in de Kaderbrief 2025 te reflecteren op de ontwikkelingen uit de Brede Basismonitor en aan te geven hoe die zijn gebruikt bij het maken van de keuzes in de kaderbrief.

2155

Motie 90-10 juli 2023

Betekenisvolle plek voor Brede Basismonitor in Kaderbrief

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

2160 *Constaterende dat:*

- *Met de Kaderbrief beleidsontwikkelingen worden benoemd en door PS kaders gesteld voor de jaarplannen en de begroting voor volgend jaar;*
- *Noord-Holland een Brede Basismonitor heeft, die jaarlijks de belangrijke ontwikkelingen van welvaart in Noord-Holland in de brede zin van het woord laten zien (gezondheid, schone leefomgeving, etc.).*

2165

Overwegende dat:

- *Volgens de provincie de functie van de Brede Basismonitor is "om ontwikkelingen te signaleren en op de agenda te zetten, met als uiteindelijk doel om de grotere beleidsvraagstukken in een breder perspectief te kunnen beschouwen en bespreken;"*
- *De provincie in de Kaderbrief echter hier niet op reflecteert en niet aangeeft hoe de provincie de ontwikkelingen uit de Brede Basismonitor heeft gebruikt om afwegingen in de Kaderbrief te maken;*
- *Eerder hebben partijen aangegeven te willen dat de Brede Basismonitor actief wordt gebruikt en is met PS afgesproken om de Brede Basismonitor beter te integreren in het de P&C-cyclus;*
- *De Brede Basismonitor in de Kaderbrief nu feitelijk alleen is opgenomen door te verwijzen naar de website van de provincie;*
- *Dit geen recht doet aan de waarde van de Brede Basismonitor en het werk dat daarin wordt gestoken.*

2170

2175

2180 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Om volgend jaar in de Kaderbrief 2025 te reflecteren op de ontwikkelingen uit de Brede Basismonitor en aan te geven hoe die zijn gebruikt bij het maken van de keuzes in de Kaderbrief.*

En gaan over tot de orde van de dag.

2185

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Maik de Weerd (Volt), Dennis Heijnen (CDA) en Michel Klein (ChristenUnie).

2190

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Tenslotte, voorzitter, de laatste motie. Dat is vooral het inkoppen van wat we al als PS en GS hebben ingezet met twee eerder aangenomen moties over klimaatcyclus en over het in kaart laten brengen van baten van klimaat en ecologisch beleid. Adviesbureau Berenschot heeft daar een mooi advies over geschreven. Daaruit blijkt dat een klimaatcyclus een instrument is dat afgewogen besluitvorming over de doelmatige en doeltreffende inzet van middelen ondersteunt en inmiddels door meerdere overheden wordt gebruikt. Daarbij is het

2195

advies om al lerende te doen en al doende te leren. Dus flexibel te zijn, gezien de grote uitdagingen die we hebben. Een integrale koppeling aan de hele begroting zou daarbij volgens Berenschot recht doen aan de integraliteit van de klimaatopgave. Ook laat Berenschot zien hoe we de eventuele baten van het klimaat- en ecologisch beleid in kaart kunnen brengen en hoe dat ook behapbaar kan en ook kan bijdragen aan een betere communicatie – we hebben het net van de VVD gehoord – en voor het draagvlak. Het draagvlak dat ik ook zie terugkomen in een coalitieakkoord. Heel belangrijk. De afgelopen periode toch een beetje ondergesneeuwd. Maar dit kan daarbij helpen. En volgens mij moet dit links en rechts verenigen, want wie wil nou niet inzicht hebben in de baten die ons beleid naar voren brengt. Nu is het een kwestie van die adviezen van Berenschot vertalen naar de provincie. Daarom dienen we de volgende motie in, samen met Volt en D66, met het dictum: roepen het college van Gedeputeerde Staten op om voor de bespreking van de begroting 2024 te komen met een voorstel over op welke manier GS vervolgstappen neemt met adviezen uit de verkenning van Berenschot, klimaatbegroting en

2205

synergiën van klimaatbeleid, en deze met de commissie te bespreken, en gaan over tot de ouder van de dag. Dank u wel, voorzitter. Dat was het.

2210

Motie 89-10 juli 2023

Vervolgstappen controle en sturing klimaat en ecologisch beleid

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

2215

Constaterende dat:

- *Provinciale Staten (PS) van Noord-Holland ambities op het gebied van klimaat en ecologie hebben afgesproken, maar op dit moment een deel van de provinciale ambities onvoldoende kan controleren, omdat er geen jaarlijks overzicht of reflectie is op die ambities;*
- *Gedeputeerde Staten (GS) op verschillende momenten in de P&C-cyclus verantwoording moet afleggen en PS de taak heeft om te controleren en eventueel bij te sturen;*
- *In november 2022 de moties "Klimaatbegroting" en "Maak opbrengsten klimaatbeleid zichtbaar" zijn aangenomen, waarmee wordt getracht te werken aan doelmatigheid en doeltreffendheid van provinciaal beleid;*
- *Daarom heeft het Adviesbureau Berenschot de verkenning "Klimaatbegroting en Synergiën van klimaatbeleid" opgesteld over de mogelijkheden om tot een "klimaatbegroting" te komen en de manier waarop de baten van ons ecologisch- en klimaatbeleid meer in beeld kunnen worden gebracht;*

2225

Overwegende dat:

2230

- *Deze verkenning van Berenschot positief is over het nut van bovengenoemde instrumenten en concrete adviezen geeft voor vervolgstappen;*
- *Uit de verkenning blijkt dat een klimaatcyclus een instrument is dat afgewogen besluitvorming over de doelmatige en doeltreffende inzet van middelen ondersteunt en inmiddels door meerdere overheden nationaal en internationaal wordt toegepast. De term en inzet van een "klimaatcyclus" ook aansluit bij de insteek van het Rijk en beter recht doet aan de doelstelling van de koppeling van het klimaatbeleid aan de P&C-cyclus;*
- *Daarbij het advies is om, gezien de onzekerheden en hoge dynamiek binnen de transitieopgaven, de provinciale activiteiten 'adaptief te programmeren' en 'lerend te monitoren' op de behaalde resultaten (al lerende te doen en al doende te leren);*
- *Een integrale koppeling aan de gehele begroting daarbij volgens Berenschot recht zou doen aan integraliteit van de klimaatopgave;*
- *Ook blijkt dat inzicht in 'baten' van klimaat- en ecologisch beleid kan bijdragen aan betere communicatie en draagvlak en PS een instrument biedt om tegenstrijdigheden in beleid te minimaliseren en het beleid zo effectief en (kosten)efficiënt mogelijk te maken;*
- *Dit bijdraagt aan versterking van opgegeven werken en doelmatigheid, doeltreffendheid en kostenefficiëntie van beleid;*
- *Na bijvoorbeeld twee jaar geëvalueerd kan worden.*

2235

2240

2245

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

2250

- *Om voor de bespreking van de Begroting 2124 te komen met een voorstel over op welke manier GS vervolgstappen neemt met de adviezen uit de verkenning "Klimaatbegroting en Synergiën van klimaatbeleid";*
- *Deze met de commissie te bespreken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

2255

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Maik de Weerd (Volt) en Emre Kanik (D66).

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Drie moties. Alle drie onderdeel van onze beraadslagingen. Alstublieft. Dan geef ik het woord aan mevrouw Uiterwijk van JA21.

2260

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, de kaderbrief, die was natuurlijk niet sluitend en dat heeft er alles mee maken dat het coalitieakkoord natuurlijk nog in elkaar gezet moest worden. Inmiddels is dat coalitieakkoord er dan ook. Alleen, ja, we vinden de doorrekening wel vrij vaag. Wij denken uit die drie pagina's gehaald te hebben dat er een soort sluitende meerjarenbegroting ligt. Maar ja, waar er dan inderdaad op bezuinigd gaat worden, zoals hier werd genoemd, de

2265

bestemmingsreserves en waar het geld dan heen gaat, dat blijft allemaal wat onduidelijk. Daarom hebben wij de motie van het CDA mede-ingediend om daar inzicht in te krijgen, zodat wij

volgende week niet alleen inhoudelijk, maar ook zeker financieel het gesprek kunnen voeren over het coalitieakkoord.

- 2270 Dan gaan we het toch maar even hebben over de kaderbrief, want het zou toch zonde zijn als we die helemaal laten ondersneeuwen bij het coalitieakkoord. Ja, er staan eigenlijk weinig inhoudelijke zaken in. Wat ons wel opviel is het bedrag wat er natuurlijk bij moet richting Tata Steel en de VTH-taken en ook de Groen Staalroute. Wij vinden het goed dat deze investeringen gedaan worden. We denken ook zeker dat het nodig is dat wij sterke OD hebben om die controle
- 2275 uit te voeren. Alleen hopen wij wel dat wij een deel van dat geld straks ook weer terug gaan zien via de leges die Tata Steel die we gaan betalen voor de Groen Staalroute. We hopen dat we daar binnenkort wat meer inzicht in kunnen krijgen.
- Er liggen eigenlijk meerdere keuzes voor aan PS. Twee puur boekhoudkundige trucs. Dat is het weghalen van die stelpost macro-economische ontwikkelingen. Ja, wij vinden dat dus geen slim besluit. Wij zijn van mening dat het een buffer is en dat die bufferfunctie ook behouden moet blijven en dat je dus niet vooraf al een begroting moet gaan dicht timmeren door je buffer in te zetten. Dan moet je wat ons betreft gewoon minder uitgeven. En de autonome groei van het wagenpark inboeken. Nou ja, ook dat is inderdaad zo'n boekhoudkundig trucje wat je anders
- 2280 achteraf ziet en nu vooraf. Wij zijn er allemaal niet zo gecharmeerd van. Dan wordt er natuurlijk de keuze voorgelegd om de opcenten te verhogen of structurele bezuinigingen door te voeren. Ja, formeel ligt die keuze via de kaderbrief natuurlijk voor aan PS. Maar ja, eigenlijk heeft de coalitie natuurlijk al besloten wat zij gaan doen. Maar toch kan ik het niet laten om natuurlijk gewoon mijn visie daarop te gaan delen, want wij hadden dit toch wel anders gedaan. Die opcenten met tien procent verhogen, dat was wat ons betreft niet nodig geweest als wij gewoon wat minder zouden gaan uitgeven en ons wat meer zouden richten op de kerntaken. Daarbij willen ook wel oproepen, ja, vooral, ga nou niet de komende jaren wie diezelfde fouten maken en allerlei leuk hobbybeleid uitvoeren en de reserves leegplukken. Nou ja, goed, die zijn al praktisch leeg. Dat zal niet echt meer lukken. Maar in dit geval dan de lasten verhogen. Maar kijk vooral:
- 2285 waar gaat de provincie wel over en waar gaat de provincie niet over. JA21 ziet graag de focus op die kerntaken. Wij hebben ook zorgen over bijvoorbeeld het iMPI, waarin we zien dat er de komende jaren echt wel tekorten gingen komen in de vervangingsinvesteringen en ook het ov, waar gewoon grof geld bij moet, zorg dat dat op orde komt. Wij zouden graag, ja, een kerntakendiscussie in deze Provinciale Staten willen voeren. Alleen, daarvoor hebben we wel meer informatie nodig dan we op dit moment hebben. Daarom zullen wij ook een motie indienen. Het dictum van de motie luidt als volgt: roept Gedeputeerde Staten op het mogelijk te maken dat er bij de Begroting 2024 een kerntakendiscussie kan plaatsvinden, daartoe te inventariseren wat de minimale wettelijke taken zijn die de provincie verplicht moet uitvoeren en in kaart te brengen welke middelen hiervoor minstens benodigd zijn en de Staten te informeren over het pakket
- 2290 Lodders+, de zogenaamde Lodderstaken, wat in de vorige kerntakendiscussie als uitgangspunt is gebruikt en deze Lodderstaken zo mogelijk te betrekken bij de kerntakendiscussie. We hebben in 2013 een kerntakendiscussie gehad. Dus we kunnen het in theorie wel. Alleen, daarna gaan we toch weer allemaal leuke dingen bedenken, die we dan extra erbovenop kunnen uitvoeren.

2310 **Motie 92-10 juli 2023**
Kerntaken in beeld

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

Constaterende dat:

- 2315
- *De provinciale begroting de komende jaren structurele tekorten laten zien, waardoor financiële keuzes nodig zijn;*
 - *De kaderbrief vanwege de coalitieonderhandelingen geen sluitend meerjarig financieel beeld bevat, maar enkele opties voorlegt om tot een sluitende meerjarenraming te komen;*
 - *Deze opties variëren van boekhoudkundige oplossingen tot het verhogen van de inkomsten en het bezuinigen op de lasten.*
- 2320

Overwegende dat:

- *Tot dit moment reserves zijn gebruikt om beleid en ambities uit te voeren en dit voor de komende jaren niet langer houdbaar is;*
 - *Het minimale ambitieniveau vast ligt door de wettelijke taken die de provincie moet uitvoeren;*
- 2325

- *Het goed is om zicht te krijgen op de wettelijke taken die de provincie verplicht moet uitvoeren, zodat er ook helder is welke budgetten er jaarlijks beschikbaar zijn om taken uit te voeren die niet tot de wettelijke taken behoren;*
- *Het wenselijk is dat Provinciale Staten met elkaar van gedachten kan wisselen over het gewenste ambitieniveau en dat hiervoor meer informatie nodig is.*

2330

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het mogelijk te maken dat er bij de begroting 2024 een kerntakendiscussie kan plaatsvinden;*
- *Daartoe te inventariseren wat de minimale wettelijke taken zijn die de provincie verplicht moet uitvoeren en in kaart te brengen welke middelen hiervoor minstens benodigd zijn;*
- *De Staten te informeren over het pakket Lodders+ (Lodderstaken) wat in de vorige kerntakendiscussie als uitgangspunt is gebruikt en deze Lodderstaken zo mogelijk te betrekken bij de kerntakendiscussie.*

2335

En gaan over tot de orde van de dag.

2340

Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21).

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil toch eventjes bijvallen, JA21 bijvallen in die discussie over die kerntaken. Ik denk dat dat een heel goede is. Ik denk dat dat heel goed inzicht in ons allemaal gaat geven om te kijken wat nu eigenlijk onze wettelijke plicht is en wat boventallig is. Het Statenlid gaf net zelf aan dat in 2013 voor het laatst die discussie is geweest. Maar even dan een voorschot op die discussie: hoe ziet JA21 die uitvoering van die kerntaken? Is dat de bare minimum of zitten daar nog een aantal andere zaken op die daar wat JA21 betreft bovenop zouden kunnen of moeten?

2345

2350

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, wij zien het eigenlijk als volgt: dat we eerst in beeld moeten hebben wat echt de kerntaken zijn die wij wettelijk verplicht moeten doen en vervolgens kan je kijken hoeveel ruimte zit er nog boven zonder dat je bijvoorbeeld de opcenten gaat verhogen. Dus aan gelden die wij hebben. En die kunnen wat ons betreft geïnvesteerd worden in taken die bovenwettelijk zijn, die niet onder de kerntaken vallen. Ja, alleen wij zijn echt immens tegen het verhogen van die opcenten. Dus wij zouden echt willen pleiten om binnen de huidige budgetten die de provincie heeft het beleid te gaan maken. Dat is inderdaad die lastenverhoging van onze inwoners tegen te gaan. Wij denken dat zo'n discussie daar een heel goed uitgangspunt in is. Dan weten we a, wat moet er? En dan weet je daarna nog hoeveel geld je over hebt om leuke dingen te gaan doen. En dat is dan wat het is.

2355

2360

De heer **DESSING** (FvD): Dat lijkt me een verstandig beleid. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

2365

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Even kijken. Dan inderdaad de kerntaken, de discussie. Ik was met de afronding daaromtrent bezig. Maar het lijkt ons inderdaad goed om dat inzicht met zijn allen te hebben, zodat wij weten: wat moet er gebeuren; hoeveel geld houden we over; gaan we daar leuke dingen van doen? En we gaan niet meer leuke dingen doen dan we kunnen betalen, want dan gaan de lasten omhoog voor onze inwoners en dat willen we nou juist niet.

2370

Nou ja, dan de liquiditeitsbehoefte. We hebben het er net ook wel even over gehad. Want ja, de spaarpotten zijn leeg getrokken, vreemd vermogen moet aangetrokken worden. En vreemd vermogen, ja, dat kost natuurlijk geld en dat houdt ook in dat onze investeringen duurder worden, omdat wij natuurlijk rente moeten gaan betalen over dat vreemde vermogen. Ik denk dat er al een beetje makkelijk aan voorbij wordt gegaan momenteel, aan wat die extra rentelasten dan zijn, want die gaan we straks terugzien op alle projecten. Kijk, als wij twee of drie procent rente moeten betalen over vreemd vermogen, dan wordt je wegenonderhoud ook twee tot drie procent duurder, en daar zitten nu juist al tekorten en de inflatie is al gigantisch. Daar dienen wij dus ook een motie over in, want er zijn natuurlijk meerdere manieren om dat door te berekenen, die rente. Een daarvan is interne rekenrente. Dat wordt ook veel gebruikt in overheidsland. Daarvoor hebben wij een motie met het volgende dictum: roept Gedeputeerde Staten op om een expertsessie te organiseren om de gevolgen in beeld te brengen van de veranderde

2375

2380

- 2385 liquiditeitsbehoefte en het aantrekken van lang vreemd vermogen, bij deze expertsessie Provinciale Staten te informeren over de rentelasten die het gevolg zijn van het aantrekken van vreemd vermogen en in deze expertsessie de opties te schetsen hoe deze rentelasten boekhoudkundig verantwoord kunnen worden, waarbij in ieder geval de optie tot het instellen van interne rekenrente wordt verdiept. Want uiteindelijk gaat het ons erom dat wij, als we met
- 2390 zijn allen transparant in beeld hebben dat het feit dat we die spaarpotten erdoorheen gejaagd hebben, leidt tot hogere lasten. Namelijk, rentelasten op het aantrekken van vreemd vermogen, en dus onze investeringen.

Motie 91-10 juli 2023

2395 Expertsessie vreemd vermogen en interne rekenrente

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

Constateerend dat:

- *De provincie Noord-Holland vanwege de liquiditeitsontwikkeling vreemd vermogen aan moet trekken;*
 - *Medio 2023 het moment wordt bereikt dat er lang vreemd vermogen aangetrokken moet worden;*
 - *Dit een nieuwe ontwikkeling is voor de provincie Noord-Holland;*
 - *Het aantrekken van lang vreemd vermogen zorgt voor rentelasten, die vanwege de*
- 2405 *stijgende rentes, naar verwachting ook nog zullen toenemen.*

Overwegende dat:

- *De provincie Noord-Holland recentelijk niet eerder in een positie is geweest dat vreemd vermogen aangetrokken moest worden vanwege de liquiditeitsbehoefte;*
 - *De provincie Noord-Holland geconfronteerd gaat worden met rentelasten die gepaard gaan met het aantrekken van (lang) vreemd vermogen;*
 - *Er meerdere boekhoudkundige oplossingen zijn om deze rentelasten op te nemen in de begroting en de jaarrekening;*
 - *Het wenselijk is dat Provinciale Staten een compleet beeld heeft van de gevolgen van de rentelasten en de mogelijkheden om deze te verantwoorden;*
 - *De gedeputeerde heeft aangeraden om de discussie over interne rekenrente te voeren bij vaststelling van het financieringsstatuut treasurybeleid;*
 - *Het wenselijk is dat Provinciale Staten volledig in de mogelijkheden is meegenomen alvorens een herziening van het financieringsstatuut op de agenda komt.*
- 2415

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een expertsessie te organiseren om de gevolgen in beeld te brengen van de veranderde liquiditeitsbehoefte en het aantrekken van lang vreemd vermogen;*
 - *Bij deze expertsessie Provinciale Staten te informeren over de rentelasten die het gevolg zijn van het aantrekken van vreemd vermogen;*
 - *In deze expertsessie de opties te schetsen hoe deze rentelasten boekhoudkundig verantwoord kunnen worden, waarbij in ieder geval de optie tot het instellen van interne rekenrente wordt verdiept.*
- 2425

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21).

- 2430 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, tot zover. Ik had er een hele show van willen maken, maar het coalitieakkoord heeft een beetje die thunder gestolen van me, moet ik zeggen. Dus volgende week gaat mijn collega dat voor u doen. Dank u wel.

- 2435 De **VOORZITTER**: Dank u wel. En u gaat de moties nog even indienen, toch? Twee moties ingediend en die maken onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dan gaan we verder met de heer Deen van de PVV.

- 2440 De heer **DEEN** (PVV): Ja, voorzitter, dank u wel. De Kaderbrief 2024, de laatste kaderbrief van het oude college en om die reden ook beleidsarm. Daarbij komt dat eind verleden week het nieuwe coalitieakkoord is gepresenteerd dat volgende week uitgebreid zal worden besproken. Dus ik zal het vandaag niet te lang maken. Gezien het sterk oplopende tekort vanaf 2026 kan de PVV het nieuwe college alleen maar meegeven om bij het opstellen van de begroting voor '24 en de jaren

2445 daarna de juiste prioriteiten te stellen en zich te concentreren – het is al eerder genoemd door sprekers voor mij – op de belangrijkste kerntaken van de provincie, waaronder wat ons betreft in eerste instantie het onderhoud van de infrastructuur en daarnaast het ov, die allebei onder grote druk staan. De PVV is in die zin dan ook voorstander van snijden in eigen vlees en vooral niet de burgers op te zadelen met extra kosten, bijvoorbeeld via het verhogen van de provinciale opcenten. Dat vinden wij onverantwoord en daar is onze fractie dan ook mordicus tegen. Onze burgers hebben het financieel al moeilijk genoeg en kunnen verdere kostenstijgingen simpelweg niet meer opvangen. Daarnaast nog even dank aan het CDA en de ChristenUnie, die het initiatief hebben genomen tot de motie over meer duidelijkheid inzake de financiële gevolgen van dit coalitieakkoord. Ook wij gaan ervan uit dat deze motie zal worden aangenomen. En daar wil ik het in de eerste termijn even bij laten, voorzitter. Dank u.

2455 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer De Weerd van Volt.

2460 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, onze fractie heeft begrip voor het feit dat de ambities uit het nieuwe coalitieakkoord nog niet in de kaderbrief zijn verwerkt. Wij zijn blij dat het akkoord geen gedetailleerd en dichtgetimmerd verhaal is – directe quote. Dat geeft ruimte voor goede ideeën uit de samenleving en uit de Staten. Vandaag stellen wij, alle Statenleden, alle 55, de beleidskaders vast, waarbinnen de Begroting 2024 wordt gemaakt. Daarom wil onze fractie vandaag kaders meegeven.

2465 Voorzitter, wij zijn verheugd dat de coalitiepartijen waarde hechten aan burgerparticipatie. Onze fractie onderstreept de ambities om met burgerberaden, burgerpanels en coproducties aan de slag te gaan. Provinciale opgaven als wonen en het landelijk gebied lenen zich perfect voor burgerberaden. Onze fractie vindt het belangrijk dat we aan de slag gaan. We weten dat burgerparticipatie het vertrouwen in politiek en overheid versterkt. We weten dat, als de provincie bewoners vroeg in beleidsvorming betreft – lees PPLG – er betere keuzes worden gemaakt. Het is al lang bekend hoeveel een burgerberaad, hoeveel een burgerpanel en andere vormen van participatie kost. Omdat de financiële paragraaf van het coalitieakkoord op hoofdlijnen is, dienen we samen met Partij voor de Dieren een motie in met als dictum: de Provinciale Staten van Noord-Holland roept Gedeputeerde Staten op om bij de provinciale Begroting 2024 een geoormerkt budget vrij te maken om de beste vorm van burgerparticipatie te kiezen en voor het bekostigen van burgerberaden, burgerpanels en co-creatie.

Motie 93-10 juli 2023

Vrijspelen middelen voor een vitale democratie

2480 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.*

Constaterende dat:

- *Het vergroten van betrokkenheid van bewoners bij de politiek bijdraagt aan een sterkere democratie;*
- *Burgerparticipatie leidt tot beter vertrouwen in de overheid en politiek;*
- *In de vorige Statenperiode uitgangspunten voor participatie zijn opgesteld;*
- *De provincie een succesvolle burgerraadpleging PPLG heeft uitgevoerd;*
- *Provinciale opgaven zoals wonen en het landelijke gebied zich goed lenen voor burgerpanels en burgerberaden.*

2490 *Overwegende dat:*

- *De provincie streeft naar goede vormen van burgerparticipatie;*
- *Er breed draagvlak in de Staten is om de werkgroep participatie voort te zetten;*
- *De coalitie de ambitie heeft om burgerpanels en burgerberaden te organiseren;*
- *In Europa succesvolle burgerberaden zijn georganiseerd, bijvoorbeeld het Ierse burgerberaad over een grondwetswijziging;*
- *De Kaderbrief geen kaders schetst voor middelen om burgerparticipatie van te bekostigen.*

2495 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Bij de provinciale begroting 2024 een geoormerkt budget vrij te maken, om de beste vormen te kiezen voor het inzetten van burgerberaden, burgerpanels en co-creatie.*

2500 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Maik de Weerdt (Volt) en Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

2505 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Voorzitter, de tweede inhoudelijke zaak die we mee willen geven: mobiliteit. Tijdens de technische briefing openbaar vervoer op 19 juni is gebleken dat er grote problemen dreigen voor het openbaar vervoer in Noord-Holland. De kosten nemen enorm toe, en dat terwijl openbaar vervoer een belangrijke pijler is voor Noord-Holland in verschillende beleidsvelden, zoals wonen, het woon-werkverkeer, en de provinciale inzet om
2510 klimaatverandering tegen te gaan. Het is belangrijk dat er snel duidelijkheid komt over de budgetten voor 2024, want de provincie is niet alleen opdrachtgever maar ook de partner van ov-maatschappijen. Onze fractie wil voorkomen dat er buslijnen afgeschaald moeten worden, want dat leidt volgens ons tot een neerwaartse spiraal van nog minder reizigers en nog hogere kosten. Daarom dienen wij samen met Partij voor de Dieren de motie in met als dictum: Provinciale Staten
2515 roept Gedeputeerde Staten op om niet te wachten tot het najaar, maar op korte termijn te investeren in openbaar vervoer en daarin duidelijkheid te geven aan de ov-maatschappijen over het budget 2024, te onderzoeken of dit gedekt kan worden door de opcenten te verhogen en erop toe te zien dat de middelen efficiënt worden besteed, in ieder geval op de belangrijkste buslijnen die anders zouden sneuvelen en waar geen volwaardig alternatief voor is. Dank u wel.

2520

Motie 94-10 juli 2023
Duidelijkheid over het ov in 2024

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

2525

Constaterende dat:

- *De kaderbrief beleidsarm is ingestoken tijdens de coalitie onderhandelingen.*
- *PS op datum 30 mei 2023 geïnformeerd is over een tekort van 5 miljoen euro voor het openbaar vervoer in 2024.*
- *Concrete gevolgen van dit tekort nog niet duidelijk zijn, maar volgens GS 'gedacht moet worden aan het terugbrengen van frequenties op buslijnen, niet meer doorrijden na 20:00, buslijnen opheffen of niet meer rijden op zondag.*
- *De opcenten in Noord-Holland de laagste zijn van Nederland, ook volgens het nieuwe coalitieakkoord.*

2530

Overwegende dat:

2535

2540

2545

2550

- *Planning van ov-bedrijven ver van tevoren worden gemaakt, dus duidelijkheid is nodig over het budget van 2024. Om te voorkomen dat er na een paar maanden in 2024 weer een afschaling plaatsvindt urgentie geboden is ;het ov in Noord-Holland een belangrijke rol speelt in de verbinding tussen inwoners, inwoners afhankelijk zijn van het ov zowel voor werk als privé/sociaal.*
- *Ov speelt een cruciale rol in de ruimtelijke puzzel, voor een optimale verbinding tussen wonen, werk, school en recreatie.*
- *Ov belangrijk is in de verduurzaming van Noord-Holland en een levensader is voor duurzame mobiliteit.*
- *Als ov wordt afgeschaald, er een neerwaartse spiraal ontstaat:*
 - *Vooraf in landelijk gebied afschalen betekent dat het netwerk dusdanig uitgekleeft wordt dat het niet aantrekkelijk meer is voor reizigers;*
 - *Als reizigers het ov vaarwel zeggen, het jaren duurt voordat ze weer terug zijn, omdat ze vaak overstappen naar een (tweede) auto.*
- *Kosten van het ov hoger zullen worden als de vraag afneemt, omdat dezelfde kosten onder minder kaartjes verdeeld moeten worden, boven op de tariefverhoging van +7,24% in 2023; alternatieven voor de vaste buslijnen in opkomst zijn, maar nog niet overal voldoende zijn om mobiliteit van de inwoners van NH te waarborgen.*
- *De provincie actief beleid voert om in de buurt van ov-knooppunten te bouwen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

2555

2560

- *Niet te wachten tot het najaar, maar op korte termijn te investeren in het ov en duidelijkheid te geven aan ov-maatschappijen over het budget voor 2024.*
 - *Te onderzoeken of dit gedekt kan worden door de opcenten te verhogen.*
 - *Toe te zien dat dit efficiënt wordt besteed, op de belangrijkste lijnen die anders zouden sneuvelen en waar geen volwaardig alternatief voor is.*
- En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Julia Schneemann (Volt) en Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren).

2565 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Twee moties. Ja. Even kijken. Ja, dat is goed. Dank je wel. Twee moties zijn ingediend en maken ook onderdeel uit van onze beraadslagingen. En dan gaan we verder met de heer Kanik van D66.

2570 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, voor ons ligt een beleidsarme kadernota, die achteraf toch niet zo beleidsarm blijkt te zijn. De opmerking van gedeputeerde Kocken in de commissie, dat we van alles een beetje kunnen doen, bleek een voorspelling voor het aanstaande coalitieakkoord. We lezen daar precies dezelfde vier keuzes om tot een sluitende begroting te komen. Ook daarin wordt er naar de stelpost economische tegenvallers, de opcenten, bezuinigingen en de autonome groei van het wagenpark gekeken. Een kakofonie van keuzes, waarvan een aantal absoluut niet de goede richting geven waar onze provincie heen zou moeten gaan. Daardoor wordt ook niet
2575 duidelijk welke impact die financiële keuzes precies hebben. Daarom hebben wij de motie van het CDA mede-ingediend net, om daar meer duidelijkheid over te krijgen. Ook steunen we de ChristenUnie die waarschijnlijk straks nog iets gaat doen op de stelpost macro-economische tegenvallers.

2580 Maar onze fractie wil zich in onze bijdrage concentreren op de denkfout die is gemaakt in de autonome groei van het wagenpark. Voorzitter, resultaten in het verleden geven geen garanties voor de toekomst. Ik zeg dit, omdat er in de kadernota, noch in het aanstaande coalitieakkoord, een prognose is gemaakt of het autobezit in de toekomst gaat stijgen. Daarvoor in de plaats is er gekeken naar de voorgaande jaren waar autobezit wel is gestegen en daarbij voor het gemak
2585 aangenomen dat het de komende jaren ook wel zal blijven stijgen. Ook zijn er daarbij een aantal jaren meegenomen, waarbij het autobezit is gestegen vanwege de coronapandemie. Een unieke situatie die zich nu gelukkig niet meer voordoet en die niet representatief is voor de komende jaren. Voorzitter, kijken naar het verleden is wezenlijk iets anders dan een prognose doen voor de toekomst. Doe je een voorspelling, dan probeer je factoren die van invloed zijn op de
2590 hoeveelheid auto's mee te nemen. Dat is hier dus niet gebeurd. Want wat je ook vindt van de duurzaamheidsambities van de provincie, gokken dat het wagenpark zich de komende jaren toch wel zal uitbreiden, is met de huidige stijgende brandstofprijzen en de mede door de VVD aangekondigde opcenten-verhoging geen verstandig financieel beleid. Daarbij stijgt het aantal elektrische auto's de komende jaren ook en is de provincie met het Rijk in onderhandeling voor
2595 een alternatief voor de opcenten. Kortom elke politieke partij die verstandig financieel beleid hoog in het vaandel heeft staan, zal zich achter de oren moeten krabben bij deze keuze.

Voorzitter, voor D66 gaat het natuurlijk niet alleen om verstandig financieel beleid, maar gaat het vooral ook om wat voor ambities wij als provincie hebben. Wij willen heldere en radicale keuzes
2600 maken, want het moet de komende periode echt anders willen wij onze klimaatdoelen halen, ook op mobiliteit. Wij hebben daar een grote opgave om de CO₂-uitstoot te verminderen, en dat kan alleen als we autobezit en -gebruik kunnen laten afnemen. Dat moeten we het doen door het ov op meer plekken een volwaardig alternatief te laten zijn voor de auto, eerst een plan voor bewegen te maken, alvorens huizen te gaan bouwen om fiets en ov voorrang te geven en met
2605 werkgevers in gesprek om thuiswerken en ov-fietsgebruik te stimuleren. Maar daarover meer volgende week tijdens de bespreking van het coalitieakkoord.

Voorzitter, dan rest mij nu niets anders dan om een amendement in te dienen om de keuzes voor de autonome groei uit de kadernota te schrappen. En dat luidt: Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen 10 juli 2023 ter behandeling van voordracht VD-39 inzake de
2610 Kaderbrief 2024 besluiten het ontwerpbesluit als volgt aan te passen: vier, paragraaf 7.3 van de Kaderbrief 2024, zijnde optie b, inboeken verwachte autonome groei van het wagenpark, in zijn geheel te laten vervallen. Vijf, de Kaderbrief 2024 vast te stellen. En deze dien ik in samen met de ChristenUnie en Volt.

2615 **Amendement 12-10 juli 2023**
Inboeken autonome groei wagenpark vervalt

2620 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.*
Besluit:

Het ontwerpbesluit als volgt aan te passen

4. paragraaf 7.3 van de Kaderbrief 2024 zijnde optie B "inboeken verwachte autonome groei van het wagenpark" in zijn geheel te laten vervallen.

5. De Kaderbrief 2024 vast te stellen.

2625 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Emre Kanik (D66), Michel Klein (ChristenUnie) en Maik de Weerd (Volt).

2630 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het amendement is ondertekend en het maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

2635 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, er is nog een ding die ik moet doen. Er is wat commotie ontstaan over onze motie Vreemd over werk maken van de regenboog. Die trekken wij in en we dienen een andere motie in hier bij de kadernota, waarvan het dictum luidt: verzoeken het college in algemene brieven die door de provincie verzonden worden een genderneutrale manier van aanspreken te hanteren, en gaan over tot de orde van de dag.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

2640 De heer **KANIK** (D66): En die dien ik in samen met de Partij voor de Dieren en Volt, voordat ik dat weer vergeet.

Motie 80 'Werk maken van de regenboog' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

2645

Motie 96-10 juli 2023

Werk maken van de regenboog

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

2650 *Constaterende dat:*

- Een groot gedeelte van de partijen in de Staten het Regenboogstembusakkoord ondertekend hebben;*
- De nieuwe coalitie het regenboogstembusakkoord omarmen;*
- Op dit moment er nog geen genderneutrale manier van aanspreken in de brieven van de provincie gehanteerd wordt.*

2655

Overwegende dat:

- Het goede voorbeeld geven, doet volgen;*
- Het belangrijk is om stappen te zetten voor het uitvoeren van het Regenboogstembusakkoord.*

2660 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- In algemene brieven die door de provincie verzonden worden een genderneutrale manier van aanspreken te hanteren;*

En gaan over tot de orde van de dag.

2665 *Ondertekening: Emre Kanik (D66), Ellinoor Jorna (Partij voor de Dieren) en Maik de Weerd (Volt).*

De **VOORZITTER**: Dus u heeft een motie ingediend en die is onderdeel van de beraadslagingen. En u heeft aangegeven dat u, even kijken, dat is de motie Vreemd nummer 80 is dat. Motie 80 is ingetrokken.

2670

De heer **KANIK** (D66): Dat was het.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

2675 De heer **DESSING** (FvD): Voorzitter, dank u wel. De Kaderbrief 2024. Het beeld dat geschetst wordt in de beleidsarme Kaderbrief 2024 van het financiële perspectief op de langere termijn is dramatisch, zelfs als deze minimale provinciale kaders zijn ontdaan van enige aanvullende ambities die zijn opgenomen in het nieuwe coalitieakkoord Verbindend vooruit. Ambities die aanvullende uitgaven met zich meebrengen die nog niet zijn meegenomen in deze kaderbrief.

- 2680 Uitgaven die bovendien met vraagtekens zijn omgeven, omdat de financiële haalbaarheid hiervan onvoldoende duidelijk is. Daarom ook dat wij de motie van het CDA daarover mede hebben ingediend.
- 2685 Niet alleen de burgers van Noord-Holland, maar ook de provincie zelf, worden daarnaast geconfronteerd met inflatie en stijgende grondstoffen- en energieprijzen. Ook zijn er alsmaar stijgende kosten van vergunningverlening, toezicht en handhaving. Gevolg: in 2024 al moeten we rekenen met een tekort van acht miljoen euro, dat in 2027 na correctie zal oplopen tot toch nog 29 miljoen euro. Er wordt in de kaderbrief gedaan alsof dit dingen zijn die ons, ja, overkomen als gevolg van economische ontwikkelingen die bepaald worden door wereldwijde gebeurtenissen.
- 2690 "Dit zijn nou eenmaal de kaders die ons vanuit Den Haag en Brussel worden opgelegd", is dan het credo. Maar nergens zie ik dat vanuit de provincie geageerd wordt tegen deze ontwikkelingen die wel degelijk ook het resultaat zijn van politieke keuzes. Ik noem er een aantal. Stijgende grondstof- en energieprijzen door het Klimaatakkoord waarbij het Rijk de komende jaren 28 miljard euro gaat uitgeven om een onmeetbare, landelijke temperatuurdaling van, let op, 0,000036 graden Celsius te realiseren. Punt 2, verdere prijsstijgingen door de oorlog in Oekraïne, waar honderden miljoenen euro's in gepompt worden zonder dat men zich rekenschap geeft van de gevolgen die deze oorlog heeft, niet alleen voor de levens van de Oekraïense bevolking, maar ook voor de financiële gevolgen van onze burgers thuis. Punt 3, de toenemende inflatie door het eindeloos bijdrukken van geld om de schulden van Zuid-Europese landen te financieren. Burgers kunnen mede door dat beleid steeds vaker niet meer voorzien in hun eigen levensonderhoud. En punt 4, het voor onze boeren, voor de bouw en voor onze economie desastreuze stikstofbeleid, dat het gevolg is van een dictaat vanuit Brussel, gedwee gevolgd door Den Haag, waardoor onze economie wordt lamgelegd. Maar hoe zit dat eigenlijk met het verband tussen deze zelfstandige, provinciale kaders en de internationale kaders? Overkomen die externe kaders ons? Moeten we ze inderdaad slaafs volgen? Wij zijn toch als Staten een zelfstandige, democratisch gekozen regionale overheid die in het belang van zijn inwoners zijn eigen keuzes kan maken? Ja, zelfs moet maken. Zelfs als dat afwijkt van de grote kaders? Maar wat lezen we in de kaderbrief? Ik citeer: "Provincies kunnen hun grote verantwoordelijkheid echter alleen waarmaken wanneer ze vanuit Europa en Den Haag heldere kaders meekrijgen en adequate financiering voor de transitie-opgaven op het gebied van landelijk gebied, wonen en klimaat". Einde citaat. Ja, en daar gaat onze autonome positie dus. Hieruit blijkt dat wij een slaafse uitvoeringsinstantie zijn die zijn kaders moet vormen naar de hogere doelen, los van het feit of deze veelal wetgevingskaders haalbaar, betaalbaar en uitvoerbaar zijn. Voorzitter, dat kan toch niet waar zijn? Dat is nog niet de bedoeling van een zelfstandige bestuurslaag? Forum voor Democratie denkt hier
- 2715 fundamenteel anders over. De provincie zou het lef moeten hebben om tegen de hogere echelons te zeggen: dit werkt niet voor ons als provincie; hier doen wij niet aan mee; wij stellen onze eigen kaders, los van die van jullie. Voorzitter, daarnaast moeten we in onze ogen terug, eerder al genoemd, naar de kerntaken van de provincie, waarbij de uitgeklede versie van de kaderbrief al de nodige financiële uitdagingen laat zien in de nabije toekomst. Dit vraagt om prudent
- 2720 financieel beleid met het oog voor die kerntaken. Namelijk, een bereikbare provincie met ruimte voor alle vervoersmiddelen naar eigen keuze. Dus niet alleen ov en fiets, maar ook de auto. Een realistisch bottom-up gerealiseerd natuurbelief met ruimte voor de agrarische sector in zijn huidige vorm. Dus zonder gedwongen omvorming en onteigeningen. Een goed functionerend provinciaal democratisch stelsel met ruimte voor directe participatie en inspraak, waarin burgers kunnen meepraten over belangrijke provinciale beleidskeuzes. En een realistisch energiebeleid zonder dwang van overmatige aantallen windturbines en zonneakkers.
- 2725 Voorzitter, wij moeten als Staten, kortom, onze eigen kaders stellen met het oog op de belangen van alle provinciale burgers, ook de financiële belangen. In dat kader is het verhogen van de opcenten een op het oog kleine cosmetische verhoging, maar naar ons idee een verkeerde denkrichting vanwege de stapeling van kosten die de burger ook via de provincie te verduren krijgt. Wij komen daar volgende week bij de behandeling van het coalitieakkoord nog op terug. Maar voor nu de oproep aan eenieder in deze zaal: denk aan uw volksvertegenwoordigersrol. De burgers van Noord-Holland hebben een Staten nodig die rekening houdt met de burgers. Laten we dat niet uit het oog verliezen. En burgers van Noord-Holland, u kunt in dit kader rekenen op
- 2735 Forum voor Democratie. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Helm, 50PLUS.

2740 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Nou, de verkiezingen voor de Tweede Kamer zijn begonnen, begrijp ik, als ik mijn vorige collega beluister. Wat hebben we trouwens een rijk scala aan Statenleden in Noord-Holland. Die zijn afkomstig uit alle lagen van onze provincie met hun persoonlijke verhalen. Dit wil ik even kwijt. De ervaringsdeskundigen over de toeslagenaffaire, een succesvolle vluchteling. Ik voel de emotie. Ik heb de emotie van trots. Dat wil ik even kwijt. Dank voor persoonlijk verhaal, mevrouw Oulad Hadj. En de emotie bij u, mevrouw Kostić. Dat is ook vrouwelijk leiderschap.

Dan de kaderbrief.

2750 Ja, dat wil ik toch even kwijt.

In de kaderbrief wordt het meerderjarig financieel beleid en de begrotingscyclus van het volgend jaar en daarna geschetst over maatschappelijke, economische en financiële ontwikkelingen. Ik had natuurlijk liever gehad dat de kaderbrief besproken werd na de presentatie van het coalitieakkoord Verbindend vooruit. Deze kaderbrief is beleidsarm. Dat is ook al gezegd. Het coalitieakkoord voor de komende vier jaar bespreken we volgende week. Ook al gezegd. Moet ik nu delen van dit coalitieakkoord met u bespreken? Ik denk het niet. Want de punten uit dat coalitieakkoord delen we volgende week. Wat ik wel kwijt wil: het is allemaal de opmaat naar de Algemene Beschouwingen van 6 november. En we hebben natuurlijk ook landelijk beleid. Wat gaat er op ons afkomen na de val van het kabinet? Waar wordt op bezuinigd? Of gaan we dat pas in 2025 bijstellen? De waarborg voor de continuïteit in de uitvoering van onze provinciale taken hangt niet alleen samen met het coalitieakkoord, maar ook met het PPLG, die we op 12 juni besproken hebben. Die moet weer bijgewerkt worden, lijkt mij. Er zijn ook vele andere externe factoren. Dat is keurig door de collega van Forum voor Democratie geschetst. Nou, dat stellen we altijd bij. Als er iets gebeurt onverwachts, dan kunnen we dat in de financiële cyclus altijd bijstellen.

Ik wil één ding opmerken over de reizigersopbrengsten. Het Rijk compenseert met de beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer en de transitievergoeding openbaar vervoer, die compenseren ze. Deze regelingen eindigen eind van het jaar. Daarom zijn wij van 50PLUS blij met die 2,5 miljoen om het openbaar vervoer bij te stellen. We zijn niet voor het verhogen van de opcenten. En verder zien we dan in de laatste jaarschijf van deze meerjarenraming dat de tekorten scherp oplopen. Collega's hebben daar wat over gezegd. Dus daar ga ik niet op in. En daarom zijn we ook zo blij met het CDA – dat mag ook gezegd worden – dat ze met de motie komen om toch ook wat meer te vragen op het coalitieakkoord, zodat wij duidelijkheid krijgen wat wij volgende week nog kunnen bijstellen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan geef ik als laatste het woord aan de heer Klein van de ChristenUnie.

2780 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel, meneer de voorzitter. Het is eerder gezegd: na zo'n indrukwekkende maidenspeech vallen alle andere bijdragen een beetje in het niet. Zo ook deze bijdrage, die puur feitelijk over de kaderbrief gaat. Want die kaderbrief werd gepresenteerd als een soort plan b voor het geval er niet op tijd een coalitieakkoord zou zijn, en nu is het coalitieakkoord er. Dus de bespreking vandaag is niet zo spannend meer. Wij horen graag van GS wat nu precies het effect is van het coalitieakkoord op deze kaderbrief. Welke onderdelen zijn nu ingehaald? En welke blijven staan? Over de voorstellen, zoals die geformuleerd waren in de kaderbrief, kunnen wij ons in ieder geval vinden in de extra investeringen in het ov en ook de omgevingsdiensten voor vergunning, toezicht en handhaving rondom Tata. Maar waar wij ons niet in kunnen vinden, is het voorstel om de stelpost macro-economische tegenvallers langjarig in te zetten. Op dit moment is het vanwege de hoge inflatie te verantwoorden om deze stelpost in te zetten, maar we kunnen niet zeggen of dat in de jaren 2025 tot 2027 ook het geval is. Kunnen we dan steeds spreken van een macro-economisch tegenvaller of moeten we gewoon dan weer een nieuwe post daarvoor hebben? Want als we deze stelpost nu inzetten, leidt dat ertoe dat we de risicobuffer in de begroting om tegenvallers op te kunnen vangen en om onverwachte ontwikkelingen te kunnen dekken, wegvalt. Daarom dienen wij samen met D66 en het CDA een motie in met als titel Stelpost macro-economische tegenvallers alleen gebruiken voor 2024. En het dictum luidt: wij dragen GS op om bij de uitwerking van de Begroting 2024 de stelpost

2800 macro-economische tegenvallers alleen in te zetten voor het jaar 2024, maar niet in de meerjarenraming 2025-2027.

Motie 97-10 juli 2023

Stelpost macro-economische tegenvallers alleen gebruiken voor 2024

2805 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.*

Constaterende dat:

- *Een van de opties om te komen tot een sluitende begroting die in de Kaderbrief 2024 wordt genoemd is: A) inzet van de stelpost macro-economische tegenvallers;*
- *Het college voorstelt om voor het sluitend krijgen van de Begroting 2024 in de eerste instantie te kijken naar een scenario waarin deze optie geïmplementeerd wordt.*

Overwegende dat:

- *Het op dit moment vanwege de hoge inflatie te verantwoorden is deze stelpost in te zetten.*

Voorts overwegende dat:

- *Het momenteel nog niet duidelijk is of er in de jaren 2025 - 2027 ook gesproken kan worden over macro-economische tegenvallers;*
- *Het inzetten van de stelpost ertoe leidt dat de risico buffer in de begroting om tegenvallers op te kunnen vangen of om onverwachte ontwikkelingen te kunnen dekken wegvalt.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Bij de uitwerking van de Begroting 2024 de stelpost macro-economische tegenvallers alleen in te zetten voor het jaar 2024, maar niet in de meerjarenraming 2025 - 2027.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Emre Kanik (D66) en Dennis Heijnen (CDA).

2825 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ondertekend. Maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

2830 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Tenslotte maken we ook bezwaar tegen het op voorhand inboeken van een hoge opbrengst van de motorrijtuigenbelasting. We richten ons in ons beleid op de afname van de automobilititeit en we kunnen dan niet tegelijkertijd ons financieel beleid bouwen op het toenemen daarvan. Daarom dienen we mede het amendement in wat net door D66 is ingediend. Dank u wel.

2835 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Er is één amendement en meerdere moties ingediend. Dus ik stel voor dat wij tot- Even kijken. Het is nu 14.05 uur. Tot 14.20 uur even schorsen. Dan kan GS zich ook even voorbereiden op de beantwoording van de ingediende moties en het amendement. Ik schors de vergadering tot 14.20 uur.

Schorsing 14.04 tot 14.30 uur.

2840 De **VOORZITTER**: Excuses, dames, heren. We gaan verder. We zijn iets te laat, maar dat komt: we waren op zoek naar motie 95, maar die was er niet. Die heeft vanaf heden nooit bestaan. Mag ik de Statenleden gaan verzoeken weer te gaan zitten?

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

2845 De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan gedeputeerde Kocken om namens het college te reageren in het kader van agendapunt 10, Kaderbrief 2024 in de eerste termijn.

2850 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik zal met u het door u ingediende amendement en de moties doornemen. Te beginnen met amendement nummer 12 over het inboeken, of juist niet moeten inboeken, van autonome groei. Dat amendement ontraad ik.

2855 Daarbij gaat het met name om, ja, u noemt het een denkfout, ik noem het van uw kant een denkfout. Het gaat niet om 'hoe wenselijk is die autonome groei', maar is die reëel te verwachten? En vanuit duurzaamheidsperspectief ben ik het direct met u eens dat we eigenlijk graag minder auto's zouden willen, maar de realiteit op dit moment is wel dat er voorlopig nog steeds meer auto's bij komen. Als wij in de loop van de komende jaren honderdtachtigduizend woningen bij gaan bouwen, dan is alleen dat al een reden om aan te nemen dat er meer auto's bij

zullen komen. Dus dat we daar in financiële zin onze verwachtingen op aanpassen, doet volgens mij niks af aan onze duurzaamheidsambities, maar is gewoon een constatering van de realiteit.

2860

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, dan vraag ik me af in het coalitieakkoord, of u dan wel een ambitie heeft om het autoverbruik te verminderen en of u dan, met de woorden die u hier nu wel zegt, of u dan wel gelooft in uw eigen beleid? Want volgens mij moeten wij als provincie wel streven dat het naar beneden gaat en dan moeten we er niet op gaan rekenen dat ons beleid toch niet werkt en dat het autopark wel groeit.

2865

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ik denk dat, nogmaals, het twee losstaande zaken zijn. Dat wij graag willen dat mensen op de fiets naar hun werk gaan of met het openbaar vervoer gaan. Dat staat volgens mij buiten kijf, dat we streven naar duurzaam vervoer eveneens. Dat daarnaast de realiteit is dat op dit moment het wagenpark groeit. Ook alleen al dat vorige week een grote leasemaatschappij besloten heeft om naar Noord-Holland te komen. Ja, dat zorgt er ook voor dat het groeit. Dus er gebeuren dingen die wij niet allemaal per se zelf aanjagen of af kunnen remmen. Dat is die autonome groei. Die is er nu eenmaal. En daarom, als u dit als een correctie in de financiële zin ziet, vind ik die helemaal niet nodig en kunnen we daar gewoon op rekenen, zoals we dat we afgelopen tijd hebben kunnen waarnemen dat die trend zich doorzet op dit moment. Zodra er seintjes zijn dat die trend anders gaat worden, dat de trend naar beneden gaat, zou je daar kritisch naar moeten kijken. Maar daar is op dit moment gewoon geen aanleiding voor.

2870

2875

2880

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, maar dan is het achteraf repareren. En dat is vele malen moeilijker dan dat u nu zegt van, we doen het niet en we gaan voor ons beleid. We gaan er gewoon voor zorgen dat het autopark gaat afnemen, wat het duurzaamheidsbeleid zou moeten zijn. Dus, ja, dat begrijp ik dus niet helemaal.

2885

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, dan bent u misschien gewoon een ontzettend optimistisch mens en ik iets minder. Ik zie dat we heel veel woningen bij willen gaan bouwen, dat er een leasemaatschappij komt. Ik zie de ontwikkelingen van de afgelopen jaren en ik zie niet hoe die trend inmiddels al gekeerd is. Zodra dat zo is, passen we ons daar direct op aan, zou ik zeggen. En op dit moment is er geen enkele aanleiding om zo hoopvol te zijn als u, dat we inderdaad een daling zullen gaan zien het komende jaar.

2890

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. U heeft het over veel woningen bij bouwen. Dat is inderdaad iets wat we graag willen. Maar dan gaan we toch helemaal niet inzetten op extra autogebruik. We willen juist woningen bouwen bij ov-knooppunten. En bovendien, al die mensen die daar in die woningen komen wonen, wonen nu ook ergens. Dus die komen helemaal niet per se met een extra auto aanzetten.

2895

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik help het u hopen, maar ik denk dat de realiteit wel is dat, als je nieuwe woongelegenheden creëert, dat daar ook nieuwe gezinnen ontstaan, nieuwe mensen met een eigen huishouding. En een deel daarvan zal nog altijd voor de auto kiezen of van de auto afhankelijk zijn. En dat ligt er anderzijds ook aan hoe goed onze andere voorzieningen zijn. Dat zal met elkaar samenhangen.

2900

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Kan ik ervan uitgaan dat het college zich blijft inzetten om woningbouw zo te realiseren dat mensen zoveel mogelijk gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer en niet afhankelijk hoeven zijn van een auto?

2905

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk dat u in het coalitieakkoord heeft kunnen lezen dat we het bouwen rond ov-knooppunten voort willen zetten, en dat is natuurlijk met die gedachte. Dus ja, daar kunt u van op aan.

2910

Even kijken. Motie Duidelijkheid financiële gevolgen coalitieakkoord Verbindend vooruit. Ja, daar kan ik alleen maar zeggen: ik sta hier namens dit college, het oude college. Die kan u die duidelijkheid niet geven. Dus dat is een vraag die u stelt aan de- Ja, zo is het wel. Dat is een vraag die u denk ik stelt aan de onderhandelende partijen, aan uw collega's in de Staten. Ik zit daar overigens ook. Dus in die hoedanigheid kunt u mij en anderen dat vragen. Maar mij als onderdeel

2915

van dit college niet. Dus ik stel u voor om die vraag daar neer te leggen. En voor zover u opdrachten geeft aan GS hieromtrent kan ik dat alleen maar ontraden.

2920 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ja, dan vraag ik het u als lid van de GroenLinks-delegatie aan de onderhandelingstafel. Want u heeft daar wel, maar eigenlijk ook wel als GS-lid van Financiën- Want er hebben natuurlijk ambtenaren bij gezeten, die ook hebben doorgerekend hoe het financieel in elkaar zat. En er heeft daar een Excel-lijstje klaargelegen, wat ook door misschien wel het huidige bestuur wordt aangeleverd om de onderhandelingen ook te
2925 faciliteren. Kunt u misschien iets meer vertellen over welke input er vanuit de ambtelijke organisatie naar de onderhandelaars is geweest rondom de doorrekening van de financiële plannen? Dat is mijn concrete vraag.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Vanuit het bestuur wordt daar niks aangeleverd aan de onderhandelende partijen. Er wordt wel ambtelijk gereageerd. Maar goed, dan zit ik dus eigenlijk wel als Statenlid hier of als onderhandelaar u antwoord te geven. Krijgen we ambtelijk wel een soort berekening over: als dit uw ambitie is, wat zou u daar dan ongeveer voor moeten vrijmaken? Dus in die zin, nogmaals, zou u dat met elkaar eens moeten worden of je dat wel of niet met elkaar wilt delen. Maar u kunt dat in ieder geval niet van dit college vragen, want dit college heeft dat niet.

2935 De heer **HEIJNEN** (CDA): We gaan zo ons best doen in tweede termijn bij de rest van de partijen en anders komen we gewoon weer terug.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Oké.

2940 De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

Gedeputeerde **KOCKEN**: De motie dierenwelzijn, daar wil ik u eigenlijk adviseren om die aan te houden tot bij de begroting, want dan zult u zien waar wel en niet geld voor wordt vrijgemaakt. En ook of u daar een aanpassing in wilt maken. Dat lijkt me op dit moment nog niet opportuun.

2945 Dat geldt- Nee, niet voor de volgende, maar wel voor een van de volgende. Maar eerst komt de motie Vervolgstappen controle en sturing klimaat en ecologisch beleid. Nou, daar is eerder volgens mij al een toezegging op gedaan, dat er gekeken wordt naar hoe hier vorm aan gegeven kan worden. Maar u vraagt nu om dat te doen voor de bespreking van de begroting van 2024 en dat is gewoon op zo'n korte termijn niet haalbaar. Inhoudelijk begrijp ik uw verzoek. De termijn is te strak en daarom moet ik hem ontraden.

2955 De motie Betekenisvolle plek voor Brede Basismonitor in de kaderbrief. Ja, dat is een discussie die wij volgens mij ook in de commissie hebben gevoerd. Ik vraag me werkelijk af of u uzelf een plezier doet met dit incorporeren in de kaderbrief en wat er dan allemaal nog meer bij moet. De kaderbrief is om bij te sturen. Dat gaat soms op basis van feiten die uit deze Brede Basismonitor volgen, maar ook heel vaak gaat dat op hele andere gronden, omdat programma's in een versnelling raken of omdat er juist ergens een tegenvaller dreigt. En op basis van dat soort
2960 gegevens stellen we dan de volgende begroting bij. Ik denk dat het een valse zekerheid geeft door de Brede Basismonitor in de kaderbrief te betrekken. Het is aan u om de trends in de Brede Basismonitor te herkennen, die u nuttig vindt en waarvan u vindt dat dat moet leiden tot een bijsturing van het beleid. Dat kunt u ook op de kaderbrief betrekken. Maar ik wil ontraden dit in de kaderbrief op te nemen, omdat we eigenlijk dan ook een beetje een extra begrotingscyclus gaan krijgen. De P&C-cyclus wordt er alleen nog maar omvangrijker van. En daarmee wordt het
2965 keuzes maken niet daadwerkelijk beter.

2970 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik begrijp een aantal dingen niet, maar laat ik beginnen bij dat laatste. Ons verzoek is om precies te doen wat u zegt waar de Brede Basismonitor voor staat, namelijk die ontwikkelingen te volgen en daarop te reflecteren in de beleidskeuzes. En nu staat er alleen maar een verwijzing naar de website. Bent u niet bereid maximaal één A4'tje – dat is nog minder dan wat u nu doet met macro-economisch beleid – om daarin te reflecteren hoe u die Brede Basismonitor heeft gebruikt in de kaderbrief? Misschien kan de conclusie ook zijn: we hebben het helemaal niet gebruikt. Maar op zijn minst wat GS daarmee
2975 heeft gedaan.

2980 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk dat we in de kaderbrief van alle keuzes steeds aangeven waarom we die maken en de motivering daarvan zal soms zijn dat dat voortkomt uit een trend die uit de Brede Basismonitor is gevolgd, maar in veel gevallen ook niet. Dus ik zie de meerwaarde niet van de koppeling daarmee maken.

2985 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, die meerwaarde, die zegt u net zelf. Soms maken we er gebruik van in die kaderbrief, zoals we eigenlijk ook hebben gezegd dat die Vrede Basismonitor daarvoor is, en soms niet. Het enige wat ik u vraag. U heeft er nu één alinea aan gewijd, waar eigenlijk met heel veel woorden staat: kijk naar de website. Het enige wat ik u vraag is om in maximaal één A4'tje, maar misschien ook minder, gewoon één alinea, te reflecteren op hoe die basismonitor wel of niet is gebruikt. Is GS daartoe bereid? En als u daar wat meer overleg voor nodig heeft, dan begrijp ik dat.

2990 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk niet dat ik daar meer overleg voor nodig heb. Ik ben er op dit moment niet toe bereid. Ik vind echt dat u kunt kiezen uit de Brede Basismonitor: wat haal ik daaruit; en waarvan heb ik het idee dat er onvoldoende rekening mee wordt gehouden; waarom is dat niet gebeurd? Dan kunt u ons daarop bevragen. Maar de opdracht hier neerleggen om er een extra document bij te leggen naast de motivering die er al is voor de keuzes die wij u voorleggen, vind ik overbodig.

3000 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, ik ga er niet verder op in, want GS is op een of andere wonderbaarlijke wijze totaal weigerachtig om te doen wat ze al hebben beloofd. Maar dan toch even op iets anders wat GS heeft beloofd: die klimaatcyclus en het in kaart brengen van de baten van ons prachtig klimaat en ecologisch beleid. Dat is gewoon iets wat u zou doen. Het is een kwestie van inkoppen. U zegt: de deadline die in de motie staat, dat past ons niet. Mijn vraag is dan uiteraard: welke deadline zou u wel passen? Want we zijn altijd bereid – de motie is ver van tevoren rondgestuurd – om dat aan te passen.

3005 Gedeputeerde **KOCKEN**: Maar volgens mij heeft u een vergelijkbare motie al eerder ingediend en die is ook aangenomen. Die moet ook gewoon uitgevoerd worden. Daar zit die deadline niet in. En de deadline die u er nu in legt, die is te dichtbij. Ik kan u niet nu een nieuwe deadline geven, maar daar wil ik wel bij u op terugkomen wanneer u het kunt verwachten. Misschien is dat een antwoord op die vraag. Ik kan u niet een nieuwe datum geven.

3010 De **VOORZITTER**: Nog andere vragen?

3015 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou ja, voorzitter, de gedeputeerde zegt: ik kan er op terugkomen. Maar dan is deze gedeputeerde in deze functie weg. Dus ik wil toch heel graag van deze gedeputeerde weten of het oké is als ik nou zeg: in ieder geval voor de volgende begroting daar een stap in te maken. Dan zou ik ontzettend gerust zijn op deze stap.

3020 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik zie dat dus niet zoals u zegt meteen landen in de komende begroting naar uw smaak. En als ik dan bedenken dat ik straks de portefeuille Klimaat en Energie heb, komen wij hier vast nog vaak over spreken en krijgt u hoe dan ook van mij linksom of rechtsom of anders van mijn collega mevrouw Rommel, naar alle verwachting, daar toch op een later moment een update over.

3025 De **VOORZITTER**: We gaan verder.

3030 Gedeputeerde **KOCKEN**: Oké. Dan motie 91 van JA21. Als ik de expertsessie zo mag opvatten dat we daar een technische briefing over gaan houden, waardoor we allemaal weer op dezelfde speed zitten met hoe we hiernaar kijken en wat je hier verder van zou kunnen vinden, dan wil ik die toezegging graag doen.

De motie Kerntaken in beeld, ook van JA21. Daarvan had ik net eigenlijk bij het bespreken van de jaarstukken al gezegd, dat u daar wat mij betreft eigenlijk zelf aan het werk zult moeten als u daar iets mee wilt. Ik denk dat u in het coalitieakkoord wat er ligt, kunt zien hoe de komende coalitie kijkt naar: hoe strak zitten wij in wel of niet kerntaken. Dat is wat ruimer dan uw

3035 opvatting, zo te zien. En als u daar aanleiding toe ziet, dan zou ik zeggen: stelt u een discussienota op en gaat u met elkaar in gesprek over waar die grenzen wel of niet moeten liggen. Maar deze motie wil ik ontraden, ook omdat eigenlijk de eerste twee zo goed als onuitvoerbaar zijn, de eerste twee bullets die u opdraagt. Dus ik kan dit niet omarmen. Hier moet u zelf een discussie over aangaan met elkaar.

3040 Dan de motie van de Partij voor de Dieren en Volt: Vrijspelen middelen voor een vitale democratie. Dat is eigenlijk vergelijkbaar met die over geld voor dierenwelzijn. Ik zou u aanraden om die aan te houden tot de begroting en dan te kijken of er naar uw oordeel voldoende middelen voor zijn vrijgemaakt of dat u daar een betere en andere verdeling op zijn plaats vindt.

3045 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank je wel. Voor mij is het nog een beetje lastig of ik me moet richten tot gedeputeerde of Statenlid Kocken. Ik wil me nu gaan richten tot Statenlid Kocken als iemand die aan de onderhandelingstafel zit.

3050 De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Kocken staat hier voor u. Volgende week krijgt u een debat over de coalitievorming en dan kunt u de formerende partijen aanspreken. Maar nu spreekt u het nog zittend college aan.

3055 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Oké. Goed. Jammer.

De **VOORZITTER**: Nee, dat is niet jammer. Dat doen we volgende week. Statenlid Kostić.

3060 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, oké. Jeetje. Oké, nou, het zittende college. Mijn verhaal over dierenwelzijn ging eigenlijk ook daarover. We hebben een aantal mooie stappen gemaakt en wij dachten in ieder geval dat dit college goed doordrongen was van het belang en de verantwoordelijkheid die de provincie draagt als het gaat om die andere inwoners van deze provincie: de dieren. Bent u het met mij eens dat op zijn minst in de toekomst het woordje 'dieren' de vermelding in een kaderbrief waard is? Dat het hier een omissie was, maar dat het in het vervolg wenselijk zou zijn. Bent u bereid, als een ervaren college, om op zijn minst dat mee te geven als tip voor het volgende?

3070 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik vind het, als u de vraag zou stellen over de begroting, zou ik dat logisch vinden. Wat mij betreft doen we in de kaderbrief aanpassingen als we zien aankomen dat ze de begroting niet zonder tussentijdse bijsturing kunnen opstellen. Daar is de kaderbrief voor. En als het in de begroting al geland is, dan hoeft dat helemaal niet per se elk jaar terug te komen in de kaderbrief. Want als het gewoon al goed in de basis zit, dan hoeft dat niet. Dus nee, ik ben dat niet met u eens.

3075 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, maar bent u het met mij eens dat het nu dus nog niet goed in de basis van de begroting zit en dat het op dit moment volgens uw eigen waardering een omissie was om dieren niet mee te nemen? Dat u het in het vervolg wel zou doen?

3080 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik ben met u eens dat we geen structurele post voor dierenwelzijn hadden opgenomen. Of dat een omissie is of dat dat anders moet, dat is aan het nieuwe college. U kunt daar in het akkoord iets over lezen. Dat ziet u in de volgende begroting. Als u zegt 'nou, dat is niet voldoende', dan kunt u daar op proberen bij te sturen, zowel bij de begroting als bij de kaderbrief. Maar ik vind het uitgangspunt dat het woord dierenwelzijn in alle stukken die financieel van aard zijn, zoals de begroting, maar dan ook in de kaderbrief, daar per se in moet staan, daar ben ik het gewoon niet per se mee eens. Het hoeft er alleen in te aan als er moet worden bijgestuurd. En als dat zo is, dan wordt het opgenomen. En als dat niet zo is, dan wordt het niet opgenomen. Dat is volgens mij waar de kaderbrief vol mee moet staan met wat we anders gaan doen. En niet zozeer met wat er ook nog allemaal te zeggen is over wat u belangrijk vindt, maar ook wat nog vierenvijftig anderen ook belangrijk vinden, want dan kunnen we over een heleboel kopjes nog iets opnemen, alleen maar omdat we het op willen nemen. En dat lijkt me niet de bedoeling van de kaderbrief.

3090 De **VOORZITTER**: Een korte aanvullende vraag.

3095 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, hier ging ik ook op in. Het is geen detail. Niet een van die dingen. Het gaat hier om miljoenen levende wezens. Maar leg het me uit, als u zegt 'we hebben vier jaar lang budget gehad voor dierenwelzijn', kunt u me er uitleggen- En u zegt dan: de kaderbrief vermeld dierenwelzijn, omdat we eigenlijk daarin niets veranderen. Betekent dat, dat wat de afgelopen jaren is ingezet qua geld gewoon gecontinueerd wordt, dat dat het uitgangspunt is? Want als het niet zo is, dan is er dus juist alle reden toe om in deze kaderbrief wel iets over dierenwelzijn te zeggen. Bent u het daar met me eens? Zo niet, leg het dan uit.

De **VOORZITTER**: Dit was de laatste vraag. Gaat u verder.

3105 Gedeputeerde **KOCKEN**: Nee, ik ben het niet met u eens. Allereerst om te zeggen, de kaderbrief, dit jaar is natuurlijk – dat hebben een aantal mensen ook aangegeven – eigenlijk hoeft dat niet meer, want er ligt een nieuw akkoord. Dat nieuwe akkoord, dat is de aanleiding voor de nieuwe begroting. Niet de kaderbrief van vandaag. De kaderbrief van volgend jaar heeft een heel andere lading. Wellicht is er in de komende begroting iets wat u niet bevalt. Dan kunt u bij die begroting proberen die te amenderen. Als dat dan niet lukt, kunt u daarna bij een kaderbrief alsnog dat-
3110 Dat is gewoon zoals we het volgens mij met elkaar doen. En ik zie de meerwaarde er ook helemaal niet van om – wat ik al tegen u heb gezegd – per definitie in elke kaderbrief aandacht te besteden aan dierenwelzijn, omdat dat niet per se- Als we dat in één kaderbrief doen, dan kan dat in de begroting landen. En afhankelijk van de politieke keuzes die er gemaakt worden, zal dat een structurele landing zijn of een incidentele landing. En dat ziet u in de begroting en af en toe
3115 eenmalig in de kaderbrief. Dus het doel 'dit moet altijd in de kaderbrief staan', ik onderschrijf dat gewoon niet.

De laatste motie, volgens mij. Tenminste, nee, de een na laatste. 96. Motie Werk maken van de regenboog. Ja, daar zit iets in wat u vraagt wat we- Ik wil er eigenlijk verschillende dingen over
3120 zeggen, wat we eigenlijk al een beetje aan het doen zijn. Hier wordt aan gewerkt. We hebben een tijd geleden al als eerste provincie de Direct Duidelijk Deal ondertekend. We zijn aan de slag gegaan met het aanpassen van onze communicatie. We zijn dit jaar na het zomerreces van plan te starten met Direct Duidelijk 2. Dat gaat – ik ga het u even voorlezen, want dit heb ik net nog aangereikt gekregen en anders zeg ik het vast niet helemaal goed – maar dat gaat er vooral om
3125 dat veel nieuwe medewerkers, die tijdens of sinds de coronapandemie bij ons aan de slag zijn gegaan, worden meegenomen in een belangrijk aspect om nog een spade dieper te gaan waar het gaat over de communicatie die zo inclusief mogelijk moet zijn. En de afdeling communicatie zal ook een inclusieve taalwijzer maken, waarin zowel voor de algemene communicatie als voor de persberichten, de social media, de website, internet en brieven aan bijvoorbeeld uw Staten
3130 zoveel mogelijk inclusief taal zal worden toegepast. Dat aan de ene kant. Dus wij zijn hiermee bezig. Aan de andere kant is het wel zo, dit is een heel grote organisatie en er zijn een heleboel processen die niet, als wij deze beslissing hier vandaag nemen, morgen is alles anders. Zo werkt het soms helaas gewoon niet. Dus dat heeft een aanloopje nodig. Maar in de kern is uw motie overbodig, zijn we ermee bezig. Komt dit- Nou, niet vanzelf, maar komt dit op enig moment
3135 goed, laat ik het zo zeggen. En ik wilde eigenlijk wel, ik dacht: u haalt nu iets uit het Regenboogakkoord wat door veel aanwezigen onderschreven wordt. Ik zou u eigenlijk wel in overweging willen geven: komt u alstublieft niet elke Statenvergadering met 'ik heb er nog een uit en ik heb er nog een uit', maar ga met elkaar in gesprek. Ga een gesprek voeren voor welke dingen uit dat akkoord kiest u nou. Wat zou u willen dat we als provincie daaraan gaan doen?
3140 Zoek daar meerderheden voor. En leg dat dan weer terug bij GS. Maar kom niet elke maand met een eigen ding, want ik vrees ook dat dat misschien zelfs nog wel een beetje averechts zou werken. Ik denk dat het mooier is als u eerst met elkaar een inhoudelijk debat gaat voeren daarover. Maar goed, dat even my two cents. De motie is mijns inziens overbodig. Dank u wel.

3145 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat was de reactie op de eerste termijn en de ingediende moties. Dan komt gedeputeerde Olthof nog met, ik denk, nog één of twee moties, geloof ik.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb nog één motie liggen met betrekking tot het openbaar vervoer. Het klinkt misschien gek, maar die ga ik ontraden. Niet omdat het openbaar vervoer niet belangrijk is. We hebben er in de commissie breed over gesproken en ik ben ook blij met de brede steun voor een goed openbaar vervoer. Laat ik daar ook geen enkel
3150 misverstand over hebben. Maar ik ontraad de motie, want we zijn al met Connexxion, Transdev

- in gesprek over de dienstregeling 2024. Het beeld dat u schetst- Ik heb het een paar keer genoemd, maar laat ik er maar even duidelijker over zijn. We investeren bij deze kaderbrief niet
 3155 2,5 miljoen, maar 4,9 miljoen tot 2024 structureel in uiteindelijk het openbaar vervoer. En dat is al bekendgemaakt. Dus daar zijn we al over in gesprek. Dat betekent ook dat we met die 4,9 miljoen het aantal dienstregelingsuren 2024 gelijk kunnen houden aan 2023. Dus daar zijn we volop mee bezig. Vervolgens zijn we ook nog met de concessie Noord-Holland Noord bezig al in de voorbereiding. Waar we ook al eerder over hebben gesproken, is dat we uiteindelijk niet meer
 3160 ov willen, maar ander en beter ov met elkaar willen. Daar zijn we met Transdev, met de NS, mee bezig, maar daar zijn we ook over in gesprek met de gemeenten in Noord-Holland Noord. En dan verwacht ik ook na de zomervakantie u verder over te kunnen informeren wat voor de concessie belangrijk is, maar ook wat we wellicht op korte termijn ook kunnen invoeren om te zorgen dat we het openbaar vervoer overeind kunnen houden en kunnen verbeteren. Want uiteindelijk willen
 3165 we meer mensen in het ov krijgen. Dat is 1. Ik wil nog wel een kanttekening plaatsen. Dat gaat ook over de prijs van het openbaar vervoer. We het hier over de dienstregelingsuren. We hebben ook te maken met prijsstijgingen. Die hebben we niet gecompenseerd op dit moment, ook omdat we met het Rijk in gesprek zijn en er is een motie vanuit de Tweede Kamer om met de provincies en de vervoersregio's in gesprek te gaan over het openbaar vervoer. Dus met andere woorden,
 3170 daar loopt ook landelijk nog het gesprek over. Maar als het gaat over het aantal dienstregelingsuren, dan is dat in 2024, 2023 hetzelfde. En u heeft al, hoop ik in ieder geval bij het vaststellen van deze kaderbrief, 4,9 miljoen extra beschikbaar gesteld voor het openbaar vervoer. Daarom ontraad ik deze motie.
- 3175 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik kijken of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Er is nog een nabrander. Gedeputeerde Kocken.

- Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Het bleek dat ik nog een motie heb laten liggen, namelijk de motie Stelpost macro-economische tegenvallers alleen gebruiken voor 2024. Die wil
 3180 ik ontraden. Het lijkt me verstandig dat u deze motie eigenlijk een jaar in de tas houdt en er dan bij de volgende kaderbrief nog eens over nadenkt of het wel of niet opportuun is om dat middel wel of niet in te zetten. Maar niet ons nu categoriaal verbiedt dat in de toekomst te doen. We hebben hem het komende jaar nodig en wellicht op andere momenten denken we daar nog zo over.

- 3185 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, u interpreteert de motie toch een beetje verkeerd als u dit ziet als een categoriaal verbod om nog iets te doen met de stelpost macro-economische tegenvallers. Ik heb heel duidelijk geschreven in de motie dat het erom gaat dat we in de meerjarenbegroting, die in de begroting van 2024 komt, dat daar niet al deze stelpost wordt gebruikt voor de jaren
 3190 2025 tot 2027. Als wij in 2024 met elkaar ontdekken dat er nieuwe economische tegenvallers zijn en dat het alsnog belangrijk is om die stelpost te gebruiken, kan dat natuurlijk altijd.

- Gedeputeerde **KOCKEN**: Volgens mij draagt u hierbij op om hem dan dus niet te gebruiken. En ik zou zeggen, dat ontraad ik u, omdat we hem de komende tijd niet opnemen. Dus wat u hier
 3195 aangeeft aan mij te doen, u zegt: alleen dit jaar gebruiken. Misschien zeggen we in zekere zin hetzelfde. Ik zeg 'daarna zien we daarna' en u zegt ook 'daarna zien we daarna'. Dus in zekere zin zijn we het eens. Ik denk alleen dat deze motie het uitgangspunt maakt 'dit doet u maar één keer' en dat vind ik niet verstandig.

- 3200 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): De motie, die zegt wat hij zegt. En dat gaat erom, dat we straks een kaderbrief vaststellen, waarin staat dat optie A uitgangspunt is voor het vaststellen van de begroting. Het is mij sowieso onduidelijk of die optie straks overruled is door het coalitieakkoord of niet. En hier zeggen we alleen: dat mág voor 2024, maar gaat u nog niet vooruitlopen op de inzet van die stelpost voor de jaren daarna.

- 3205 Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik blijf erbij dat ik de motie ontraad.

- De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dan zou ik mijn collega-Statenvolledigheidsleden willen adviseren om de tekst van de motie, het dictum, goed te lezen en een zelfstandig oordeel te vellen.

- 3210

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank. Nog even doorgaand op dit punt. Dus die stelpost macro-economische tegenvallers was acht miljoen. U zegt nu eigenlijk: hoewel wij dat niet weten, die ga ik de komende vier jaar inzetten. Verdwijnt daarmee die hele stelpost uit de begroting of zet u die op nul?

3215

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik wil u eigenlijk vragen om met deze vragen te wachten, want dit is ook geen vraag aan dit college. Dat is weer een vraag aan mij als onderhandelaar. Ja, dat is het wel, want u vraagt aan mij nu wat wij aan die tafel hebben afgesproken en hoe dat straks in de nieuwe begroting zal landen. In de kaderbrief hebben we de keuzes voorgelegd en hebben we geprobeerd, dit college, om de echt politieke keuze aan een andere tafel te laten plaatsvinden. Daar zijn ze ook gemaakt. En u moet met dat college en met die Staten in gesprek; en niet meer met dit college en met mij als gedeputeerde Financiën.

3220

De heer **HEIJNEN** (CDA): En met alle respect natuurlijk, voorzitter, maar u bent ook als gedeputeerde Financiën in uw huidige functie verantwoordelijk voor het meerjarig financieel beleid van de provincie. We hebben het in de kaderbrief, die onder uw verantwoordelijkheid is opgesteld, over die stelpost macro-economische eigenlijk tegenvallers. U geeft in uw huidige functie aan de heer Klein aan: ik lees de motie als, nee, we gaan hem inzetten. Dus dan is het een logische vraag om te zeggen: hoe gaat u, als u zegt 'ik wil die motie niet, want we gaan hem inzetten', dat dan doen? Gaat u die hele post verwijderen of gaat u hem op nul zetten in de toekomst? Dat maakt nogal uit, want als je namelijk de discussie wil voeren ieder jaar – en dat bedoelt de heer Klein ook te zeggen, volgens mij – zet hem nou op acht miljoen weer voor 2024 en je moet hem inzetten, dan kan je het in ieder geval nog gebruiken. Als je het op nul zet de hele tijd, dan moet je daar geld in stoppen. Veel ingewikkelder. Als de hele post verdwijnt, is het nog veel ingewikkelder om daar vervolgens iets aan te doen. Dus het maakt volgens mij nogal uit over hoe je ermee omgaat en hoe je over die motie wil staan.

3225

3230

3235

Gedeputeerde **KOCKEN**: Uiteindelijk maakt het volgens mij vooral uit waar politiek draagvlak voor is of de post wel of niet opgenomen moet worden. En nogmaals, er is een akkoord gesloten. Daar zit ook uiteraard een financiële onderbouwing bij. En daar komt ook uit de vragen die u stelt, maar die stelt u mij niet in mijn functie als gedeputeerde Financiën, want ik zat niet als gedeputeerde Financiën aan tafel. Ik zat daar als een van de onderhandelaars van GroenLinks aan tafel.

3240

3245

De **VOORZITTER**: Dat was de beantwoording in eerste termijn. Dan gaan we kijken naar de tweede termijn. Een ordevoorstel.

Statenlid **GIELEN** (GL): Zouden we even kort mogen schorsen? Vijf minuten.

3250

De **VOORZITTER**: Even kijken. Ja, dan schorsen we tot 15.15 uur.

Schorsing 15.02 tot 15.15 uur.

3255

De **VOORZITTER**: Dames en heren, de bel voor de volgende ronde heeft geklonken. Dus ik wil nu aan iedereen verzoeken te gaan zitten. De vergadering is heropend. En wij zijn- Dames en heren, wilt u even gaan zitten op uw plek alstublieft en de discussies afronden? We zijn bij agendapunt 10, Kaderbrief 2024. We zijn toe aan de tweede termijn. De heer Valk van de BBB, heeft u nog behoefte aan de tweede termijn? Ja.

3260

Tweede termijn Provinciale Staten

3265

De heer **VALK** (BBB): Er is natuurlijk een hoop gezegd, maar de BBB wil graag nog even reageren op motie 87 van de hele oppositie. We begrijpen dat u al die informatie wil hebben, maar het is niet mogelijk om een gedetailleerd overzicht zo snel te geven. Het is ook niet wenselijk, want daarvoor hebben we het instrument: de Begroting 2024. Dus daar zal duidelijkheid over het financiële overzicht moeten landen en het is niet haalbaar om dat nu voor vrijdag te geven.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. U zegt dat het niet mogelijk is dat overzicht aan te leveren. Wat heeft er dan op de onderhandelingstafel gelegen?

- 3270 De heer **VALK** (BBB): Nogmaals, u vraagt iets om door te rekenen en dan wordt het ambtenarenapparaat zo zwaar belast even in een paar dagen tijd. Dat gaan we niet doen.
- 3275 De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar ik mag toch aannemen dat, als u opschrijft in een akkoord bijvoorbeeld meer bussen in de regio – ik vind dat een aansprekend voorbeeld – dat u dan ook weet, hoop ik, voordat u uw handtekening eronder heeft gezet hoeveel geld er ook naar dat specifieke punt gaat. Er is waarschijnlijk, zo gaat dat altijd, een Excels-heet, waarin staat per plan wat dat gaat kosten. Waarom kunt u dat niet gewoon met ons delen?
- 3280 De heer **VALK** (BBB): Omdat we daar de Begroting 2024 voor hebben.
- De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar hoe verwacht u nu dat wij al uw plannen in het akkoord gaan bespreken volgende week als we niet eens weten of u daar überhaupt geld voor reserveert, A. Of B, hoeveel geld u daar dan voor reserveert?
- 3285 De heer **VALK** (BBB): Nogmaals, daar hebben we de Begroting 2024 voor.
- De **VOORZITTER**: Via de voorzitter graag.
- 3290 De heer **VALK** (BBB): Omdat we het daar bespreken.
- De heer **HEIJNEN** (CDA): Maar stelt u dan voor om de bespreking van het coalitieakkoord niet volgende week te doen, maar bij de begroting?
- 3295 De heer **VALK** (BBB): Nee, u kunt natuurlijk straks het coalitieakkoord wel bespreken, maar de begroting, daar worden de cijfers besproken.
- De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, daarop doorgaand. Zijn er gedetailleerdere cijfers beschikbaar? Want u zegt: we kunnen niet nu het ambtenarenapparaat belasten door alles te laten
- 3300 doorrekenen. Dat is ook niet wat de motie vraagt. De motie vraagt om gedetailleerdere cijfers te geven, zodat we preciezer weten welke keuzes gemaakt zijn in het coalitieakkoord. Zijn die cijfers beschikbaar?
- De heer **VALK** (BBB): Er zijn natuurlijk cijfers, maar nogmaals, met de Begroting 2024, daar gaan we het erover hebben. En dan gaan we het ook allemaal aan u laten zien. Daar moet het landen.
- 3305 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dan gaan we uiteindelijk de gedetailleerde uitwerking zien. Dat snap ik. Maar wij willen volgende week met elkaar graag een inhoudelijk debat kunnen voeren over de keuzes die zijn gemaakt in het coalitieakkoord. Het coalitieakkoord bevat heel veel woorden, heel veel mooie woorden ook, maar een heel beperkte financiële paragraaf, waarin bijvoorbeeld niet eens duidelijk is waar bijvoorbeeld mobiliteitsgeld aan besteed gaat worden. Die cijfers zijn er toch en die kunt u toch met ons delen? En het zou toch ook de bespreking inhoudelijk enorm ten goede komen als we daar meer inzicht in hebben welke keuzes en afspraken gemaakt zijn?
- 3315 De heer **VALK** (BBB): Nee, want dan gaan we dus volgende week maandag de begroting bespreken. En daarom zijn dus die beperkte cijfers toegevoegd aan het coalitieakkoord.
- De **VOORZITTER**: Nog één vraag, meneer Klein. En dan ga ik naar mevrouw Uiterwijk.
- 3320 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik denk dat we elkaar niet helemaal begrijpen. Want ik snap dat de volledige uitwerking komt bij de begroting. Maar wat er nu ligt, is wel heel erg hoog over. En wij zoeken naar iets daartussenin, zodat we iets beter begrijpen welke afspraken nu echt zijn gemaakt. Dat moet toch aan te leveren zijn op basis van wat bij de vier partijen op tafel heeft
- 3325 gelegen tijdens de onderhandelingen?
- De heer **VALK** (BBB): U zult het echt moeten doen met de cijfers die er nu liggen.

3330 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, de heer Klein heeft het even gehad over uw ambities. En ik wil het graag even hebben over de taakstellingen die u heeft opgenomen, bijvoorbeeld 93 miljoen op de bestemmingsreserves. Hoe bent u tot die 93 miljoen gekomen? Is dat gewoon een lottoballetje en 93 stond wel leuk? Waar komt het vandaan?

3335 De heer **VALK** (BBB): Ook daar gaan we het maandag over hebben, volgende week maandag, over dat soort zaken. Maar nu gaan we daar nu geen antwoord op geven.

3340 De **VOORZITTER**: Maar, wacht even, heeft u het over- Wij moeten oppassen dat we nu niet de coalitie en de kadernota, zoals die hier nu ligt, door elkaar gaan halen. Dus ik wil wel even dat u die twee goed uit elkaar houdt. En u kunt aankomende maandag de onderhandelende partijen, de formerende partijen moet ik eigenlijk zeggen, daarop aanspreken. Dus graag alleen richten op de kadernota zoals die hier nu ligt.

3345 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, dan zal ik herformuleren. Wij zien natuurlijk in de kadernota dat het niet sluitend is en we zien ook op een aantal portefeuilles, bijvoorbeeld het iMPI, al tekorten. Vervolgens komt er een taakstelling op de bestemmingsreserves. Ja, en dan willen wij graag inzicht hebben in welke bestemmingsreserves dan gesneden gaat worden. Kunt u dat dan wel volgende week geven?

3350 De heer **VALK** (BBB): Ja, ik neem aan dat die wel volgende week op tafel kunnen komen.

3355 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, ik ga meneer Valk even meenemen. Ik heb gezegd in mijn bijdrage dat er inderdaad een paar stappen zijn op weg naar die begroting. Er is een kadernota. Die was niet af, want er moet een coalitieakkoord onder liggen. Nou, die ligt er. Maar daar ligt inderdaad voor de andere partijen niet duidelijk hoe men is gekomen tot een bepaald bedrag. Wat we even willen, en dan ga ik dan toch even de motie erbij halen, is gewoon op drie bladzijden- We zeggen niet dat u hem helemaal gedetailleerd- Maar geef ons een beetje inzicht, want waar leidt dat volgende week naar toe als ik geen idee heb wat uw gedachtegang is, met de andere drie partijen, kunnen wij geen constructieve bijdrage leveren en een debat hebben volgende week. Bent u dat met me eens?

3360 De **VOORZITTER**: Ik wil er weer op wijzen, dames en heren, dat we hier niet het debat over de coalitie voeren, maar dat we hier over de huidige kadernota- Dus ik kan me voorstellen, dat als er vragen worden gesteld die op maandag slaan, dat daar ook naar verwezen wordt. En daar worden de coalitieonderhandelingen besproken, het coalitieakkoord en de financiële paragraaf van het
3365 akkoord; en niet vandaag. Dit is de kadernota die hier voorligt. De heer Valk.

De heer **VALK** (BBB): Ik sluit me daarbij aan. U zult het echt moeten doen met deze cijfers.

3370 Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Voorzitter, mag ik nog even reageren? Ik heb de aaneenschakeling gegeven. We proberen aan te geven dat we een goed debat willen voeren. Daar missen de andere partijen een stuk in. Daarom die aaneenschakeling. Het staat niet los van het coalitieakkoord dat we volgende week bespreken. Dat wil ik even meegeven.

3375 De **VOORZITTER**: Dan wil ik toch nog even voor de luisteraars duidelijk aangeven dat we hier de Kadernota 2024 bespreken en niet het coalitieakkoord. Dat wordt volgende week besproken. Dat is ook heel belangrijk, omdat anders kijkers en luisteraars niet goed begrijpen wat we hier in deze zaal aan het bespreken zijn. Uiteraard kunt u vragen wat u wilt, maar ik wijs er toch nog even op, omdat het hier dreigt elke keer door elkaar heen te lopen. Een ordevoorstel van de heer Heijnen.

3380 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, dank u wel. Ja, voorzitter. U zegt- Natuurlijk spreken we over de kaderbrief, maar de kaderbrief is ter voorbereiding op wat we meerjarig financieel vaststellen met elkaar. Nou, daar hebben alle partijen gezegd: ook is het coalitieakkoord dat we volgende week bespreken, maar wat wel gepresenteerd is, daar een belangrijk onderdeel van. Daar gaat deze
3385 motie over. Ik vind eigenlijk dat u een aantal keren de discussie daarover wel afkapt op een manier waarop het niet helpt om een goed gesprek te hebben ter voorbereiding op de begroting uiteindelijk. En daar gaat de kaderbrief over. Dus alles ter voorbereiding op de begroting is nuttig

in dit verband. Wat mij betreft dus ook de ingediende motie die linkt inderdaad aan het reeds gepresenteerde, maar nog niet in de Staten besproken voorstel. Dus dat is mijn punt van orde.

3390

De **VOORZITTER**: Wilt u nog iets in stemming brengen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Niet als u zegt dat u het roerend met mij eens bent. Dan kunnen we gewoon doorgaan.

3395

De **VOORZITTER**: Of ik het met u eens ben... Uiteindelijk gaat het om de collega's van u hoe zij daarnaar kijken. Wat ik wel kan aangeven, dat is ook voor de kijkers en luisteraars: volgende week komt er een coalitieakkoord die invloed zal hebben op deze kadernota op weg naar een nieuwe begroting, zoals dat we ook aan het begin van dit debat hebben aangegeven. Dus dat betekent dat de discussie wat mij betreft volgende week over het coalitieakkoord en de financiële paragraaf een heel belangrijke wordt, omdat die uiteindelijk bepalend zal zijn voor de begroting. Ik hoop dat u dat met mij eens bent. Mevrouw Bouhlef.

3400

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dank u wel, voorzitter. Om het te hebben over het coalitieakkoord en de financiële paragraaf aankomende maandag zullen we toch eerst moeten weten waar we over gaan praten. Ik snap niet waar de coalitiepartijen bang voor zijn. Als we het altijd hebben over transparantie et cetera, dan kunnen die cijfers, die jullie al hebben, toch gewoon gedeeld worden met ons?

3405

De heer **VALK** (BBB): De cijfers die we hebben, die hebben we gedeeld met u. Die zitten in het akkoord en daar moeten we het even mee doen.

3410

De heer **KANIK** (D66): Ja, ik heb een vraag over de motie die bij deze kadernota is ingediend om meer inzicht te krijgen op het coalitieakkoord. Dus het gaat wel over dit onderwerp. Wat wij vorige periode hebben gedaan, is een overzicht, zoals jullie dat hebben gedaan, met hoofdthema's en vervolgens hebben wij dat gespecificeerd in kleinere thema's. Dat is waar nu naar wordt gevraagd, en wat dus ontbreekt in dit akkoord. Het gaat er bijvoorbeeld om- Ik zal één voorbeeld geven. U geeft zoveel uit aan leefbaarheid en cultuur.

3415

De **VOORZITTER**: Even. Wilt u uw interruptie niet te lang maken en de vraag stellen, alstublieft?

3420

De heer **KANIK** (D66): Ik zal de vraag stellen. Wat valt daar precies onder? En is het misschien zo dat u nog moet onderhandelen hoeveel er naar cultuur gaat, hoeveel bijvoorbeeld naar sport gaat en hoeveel er binnen die stelposten is? Bent u klaar om daarover te onderhandelen?

3425

De heer **VALK** (BBB): Het coalitieakkoord is het coalitieakkoord. Daar is al over onderhandeld. Meer is het niet.

De **VOORZITTER**: Een ordevoorstel van de heer Terwal.

3430

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, ik heb even de behoefte om te schorsen.

De **VOORZITTER**: Vijf minuten schorsing.

3435

Schorsing 15.27 tot 15.34 uur.

De **VOORZITTER**: Ik open de vergadering. Ik wil verzoeken iedereen te gaan zitten en graag een beetje rustig allemaal, want als u praat in de zaal is dat heel goed hoorbaar, want wat dat betreft hebben we een mooie akoestiek hier. We gaan verder in tweede termijn. Was aan het woord de heer Valk van de BBB.

3440

De heer **VALK** (BBB): Goed, we hebben even geschorst. U heeft hem gezien. We hebben met de coalitiepartijen even overlegd. En we hebben ook even ons oor te luisteren gelegd bij het ambtenarenapparaat. We hebben duidelijk gehoord waar uw wensen liggen: meer detail, meer gegevens. We gaan ons uiterste best doen om dat voor vrijdag bij u te krijgen. Maar de diepte van het niveau, dat kunnen we niet helemaal garanderen dat op elk niveau helemaal uitgediept is.

3445

Een aantal onderwerpen wat beter dan de anderen. Het heeft ook te maken met allerlei posten die van structureel naar incidenteel moeten, en lopende zaken en nieuw beleid. Daar zult u het mee moeten doen. En de rest is echt voor de Begroting 2024. Dank u wel.

3450

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Roosendaal, VVD.

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Ik heb er niets aan toe te voegen. Ik zie af van mijn termijn. Dank u wel.

3455

De **VOORZITTER**: Mevrouw Statenlid Bwefar? Ook niet. U hoeft alleen maar te schudden. U hoeft uw microfoon niet aan te zetten. Mevrouw Oulad Hadj.

3460

Mevrouw **OULAD HADJ** (PvdA): Dank u, voorzitter. Ik wilde nog een punt maken over de ingebrachte motie. Voorzitter, we zijn blij naar aanleiding van de door D66 ingediende motie te horen dat het college bezig is na te denken over de vraag wat in Noord-Holland bij algemene brieven de gewenste aanspreekvorm is die recht doet aan de voorkeur van al onze inwoners. We zijn dus eigenlijk blij dat deze motie overbodig is. Wel pakken we de handschoenen, die gedeputeerde Kocken ons heeft toegeworpen, graag op. De komende periode denken, we wat ons betreft samen met andere partijen, na over de vraag hoe we ook de andere punten uit het breder gesteunde regenboogakkoord verder handen en voeten kunnen gaan geven. Wat ons betreft gaan we snel met elkaar om de tafel om hierover door te spreken. Dat was het, voorzitter.

3465

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Heijnen, CDA.

3470

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Fijn dat uiteindelijk de onderhandelende partijen toch aan de motie kunnen voldoen. Ik denk dat het goed is om even te schorsen na afloop van deze termijn om te kijken of die dan ook nog in stemming gebracht moet worden of dat we het houden op de toezegging. En verder, ja, het verbaast me wel dat het zoveel moeite kostte, want het zijn eigenlijk gewoon gegevens die op tafel lagen. Dus, nou, misschien moet er even een logootje bij en het even opgemaakt en dan zou het wat mij betreft zo naar ons kunnen. Maar goed, toch fijn dat die gegevens onze kant op komen. En dan hopen we volgende week een goed debat te voeren met elkaar. Dank u wel.

3475

3480

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik zal aan uw oproep gehoor geven na afloop van dit debat, voordat ik het sluit deze beraadslagingen over dit onderwerp, nog even schorsen. Statenlid Kostić.

3485

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik moet zeggen dat onze fractie het wel jammer vindt hoe moeizaam het lijkt te gaan. Onze fractie heeft maximaal meegedacht om ook met de nieuwe coalitiepartijen met de bewoording van de moties, dat we niemand tegen het hoofd aan stoten, en dan wordt er zo gereageerd op, nou ja, sommige eigenlijk inkopers. Maar goed, laten we het ook positief bekijken, want ik hoorde ook de gedeputeerde zeggen over de motie over klimaatcyclus en het in kaart brengen van de baten van ons klimaat-ecologisch beleid, dat dat wordt opgepakt, dat het gewoon een kwestie van tijd is. En dat ze dat sowieso in welke rol dan ook, als klimaatgedeputeerde of anders, zal oppakken en daar ook op terug zal komen. Dus dat zien we als een toezegging en die motie trekken we daarom ook in.

3490

3495

Motie 89 'Vervolgstappen controle en sturing klimaat en ecologisch beleid' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dierenwelzijn. Het was fijn geweest als die ook kon worden omarmd. Maar prima, we zullen er scherp op zijn bij de begroting. En hopelijk hoeft dat eigenlijk helemaal niet en zijn de nieuwe coalitiepartijen daar ook alvast coulant in.

3500

Maar die laatste, de kaderbrief en de Brede Basismonitor. Ja, dat is echt een dingetje. Er staat nu een alinea met alleen maar een verwijzing naar de website en het enige wat we vragen: zeg daar iets over wat je met die Brede Basismonitor hebt gedaan binnen de kaderbrief. Dat kan ook een alinea zijn of twee. That's it. Dus om daar nou moeilijk over te doen, dat begrijpen we echt niet.

3505 Dus we brengen die motie in stemming. Ik hoop op uw aller gezond verstand om deze gewoon over te nemen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik zal ook straks even na de schorsing nog een keer aan u vragen welke moties u precies heeft ingetrokken en dan kunnen het ook met nummer delen met alle
3510 andere Statenleden. Dan is mevrouw Uiterwijk, JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, dank u wel. Graag in tweede termijn nog even ingaan op een aantal moties. We hebben een motie ingediend over een kerntakendiscussie. Die wordt
3515 ontraden. De gedeputeerde ontraadde die onder meer, omdat de eerste twee onderdelen niet uitvoerbaar zouden zijn. Maar wij hebben het ambtelijk technisch laten toetsen en daaruit is gebleken dat het in ieder geval technisch uitvoerbaar is. Dan kunt u het beleidsmatig ontraden, maar, ja, u kan het niet ontraden op niet uitvoerbaarheid, lijkt ons. Daarnaast gaf u dus suggestie voor een discussienota. En juist daarvoor hebben wij meer informatie nodig. Daarom komen wij ook met deze motie. In 2013 zagen we ook dat er een overzicht open rationele doelen als
3520 kerntaak is gemaakt. Het was gewoon een lijst met van: dit doen we, dit is een kerntaak, dit niet en dit deels. Dat geeft heel veel overzicht aan Provinciale Staten. En juist op basis daarvan zou je inderdaad een discussienota kunnen opstellen en met elkaar het gesprek in kunnen gaan. We zullen die motie dus wel in stemming brengen.

3525 Dan over de motie van de expertsessie over de rekenrente onder meer. U zei dat u die omarmt als het gaat om een technische briefing. Dan vroeg ik me alleen even af: was dat nou een toezegging; En kan ik die motie verder intrekken of moet die wel in stemming gebracht worden? Ik hoop dat u daar in tweede termijn nog even wat duiding over kan geven.

3530 Ja, en dan tot slot de motie die wij al mede-ingediend hebben van het CDA over inzicht in de doorrekening van het coalitieakkoord. Wij schrokken enigszins toen de BBB zei dat er geen verdere cijfers beschikbaar zouden zijn. Ja, als het coalitieakkoord op basis van deze cijfers getekend is, nou ja, dan zou ik bijna zeggen, dat is wel een risico, want dat lijkt wel financieel drijfzand als er zo weinig doorrekening is. Dus wij hopen wel dat er volgende week echt een fikse
3535 doelrekening ligt, zodat we ook met elkaar het gesprek wat meer op de inhoud aan kunnen gaan en ook per taakveld duidelijk is naar welk thema dan de inzet gaat komen. Tot zover, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Deen? Nee. De heer De Weerd, Volt.

3540 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Dank u wel, voorzitter. Allereerst fijn dat meerdere partijen een verdiepingsslag over de financiële paragraaf aanleveren. Dat geeft teken van de beloofde nieuwe bestuurscultuur en bevordert het inhoudelijke debat volgende week.

3545 Dan over de motie Middelen voor vitale democratie. Ik zie brede steun voor burgerparticipatie in de Staten, En toch ben ik angstig dat, als er moeilijke keuzes in de begroting gemaakt moeten worden, dat burgerparticipatie toch van tafel valt. Maar na rondgang gedaan te hebben met de formerende partijen, waaronder het BBB, geeft me in ieder geval genoeg vertrouwen dat we daadwerkelijk aan de slag gaan met burgerparticipatie. Daarom houden we de motie Middelen voor vitale democratie aan.

3550 *Motie 93 'Vrijspelen middelen voor een vitale democratie' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

3555 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Kort over het openbaar vervoer. We willen even checken bij gedeputeerde Olthof of hij daadwerkelijk heeft toegezegd dat het ov niet wordt afgeschaald in 2024. Als het klopt, dan houden we onze motie Investeerder in het openbaar vervoer aan. Dank je wel.

De **VOORZITTER**: De heer Kanik, D66.

3560 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ja, en dank aan de onderhandelende partijen, of de beoogde coalitie, dat ze toch nog overstag zijn gegaan om dat te leveren. Het gaat de discussie wel helpen volgende week. We moeten ook niet vergeten dat wij die cijfers niet hier voor ons alle 55 hebben, maar dat de inwoners van Noord-Holland ons niet op onze blauwe ogen moet gaan geloven, maar

3565 ook gewoon controleerbaar kunnen zien waar er geld heen gaat aankomende bestuursperiode. Dus het is fijn en dat dat nu wel gaat gebeuren.

3570 Daarbij wil ik mijn amendement nog steeds indienen. Ik verschil fundamenteel van mening met de gedeputeerde. In Amsterdam is nu ook al een hele beweging gaande, dat er zoveel mogelijk gebouwd wordt zonder dat mensen een autovergunning krijgen, een parkeervergunning. Er wordt op deelmobiliteit ingezet, er wordt op ov-knooppunten beleid ingezet, er wordt een structureel beleid ook op gemeentelijk niveau en in MRA-verband gevoerd om mensen de auto uit te krijgen. Dus ik vind het nog steeds verantwoord. We moeten onze duurzaamheidsambities kracht bij zetten. Dus vandaar dat ik nog steeds van mening ben dat het amendement geldt. Dank u wel.

3575 De **VOORZITTER**: De heer Dessing. Mevrouw Van der Helm? De heer Klein, ChristenUnie.

3580 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel. Ook wij willen de coalitiepartijen, de beoogde coalitiepartijen, bedanken voor de toezegging om hun best te doen om een wat meer gedetailleerd overzicht te geven. Dat is in het kader van een transparante bestuurscultuur heel belangrijk.

3585 Over onze motie rondom het niet inzetten van de stelpost, die willen we gewoon in stemming brengen. Wij denken dat het belangrijk is om niet te veel vooruit te lopen en daarmee in 2025 een nieuwe afweging te maken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Kocken voor een reactie en volgens mij was er nog een vraag voor de heer Olthof straks. Eerst gedeputeerde Kocken.

3590 *Tweede termijn Gedeputeerde Staten*

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb nog wat toelichtingen gehoord op waarom moties wel gehandhaafd blijven. Die hebben mij niet overtuigd, maar misschien u wel. Dus ik blijf bij de adviezen die ik heb gegeven.

3595 En ik heb dan denk ik alleen aan mevrouw Uiterwijk nog even te herhalen dat het inderdaad een toezegging was. Ik zal een technische briefing laten inplannen. Dus ik zou zeggen, dat is mijn toezegging en dat zou genoeg moeten zijn, hoop ik.

3600 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Olthof.

3605 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. De vraag van Volt. Ja, voor 2024 blijven het aantal dienstregeling uren hetzelfde als in 2023. Ik wil er wel één opmerking bij maken, om de verwachtingen te managen. Nee, de uren blijven hetzelfde, maar we zijn natuurlijk wel in gesprek, ook met de gemeenten, om te kijken van: moeten dat exact dezelfde lijnen blijven of wordt daar wat in geschoven? Maar het aantal uren blijft hetzelfde.

3610 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Er is verzocht om even kort te schorsen. Dan zou ik willen vragen aan die partijen, die net ook tijdens hun bijdrage in de tweede termijn hebben aangegeven dat ze een motie willen intrekken, dat straks nog even te herhalen en dan ook even het nummer te noemen, zodat alle Statenleden, inclusief uw voorzitter, de juiste moties op aanhouden zet. Dan is het nu- Stel ik voor dat we- Hoeveel minuten heeft u nodig, meneer Heijnen? [...] Nee, dan gaan we om 15.55 uur verder. Dan heeft u acht minuutjes. Nou, dat is mooi. Ik schors de vergadering tot 15.55 uur.

3615 *Schorsing 15.46 tot 15.56 uur.*

3620 De **VOORZITTER**: Geachte Statenleden, ik wil u verzoeken plaats te nemen in de bankjes en dan heropen ik de vergadering. De schorsing was aangevraagd door de heer Heijnen van het CDA. Ik wil na hem even de andere partijen verzoeken, die moties willen wijzigen of intrekken, aanhouden, hoe u het noemen wilt, om dat ook even aan te geven met nummer graag, zodat we de lijst compleet hebben. De heer Heijnen, het woord is aan u.

3625 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. En, voorzitter, na de toezegging van de onderhandelende- Beoogde coalitiepartijen, kan ik beter zeggen, om een gedetailleerder financieel overzicht aan te leveren, is motie 87 – volgens mij is dat het nummer – overbodig geworden en daarmee willen we hem intrekken.

3630 *Motie 87 ‘Duidelijkheid financiële gevolgen coalitieakkoord Verbindend vooruit’ maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Wie kan ik nog meer het woord geven? Ja, mevrouw Uiterwijk van JA21.

3635 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, motie 91 is na de toezegging van de gedeputeerde overbodig geworden.

3640 *Motie 91 ‘Expertsessie vreemd vermogen en interne rekenrente’ maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer De Weerd van Volt.

3645 Statenlid **DE WEERDT** (Volt): Even ter verduidelijking. We willen graag motie 93 aanhouden en 94 intrekken. Dank je wel.

Motie 94 ‘Duidelijkheid over het ov in 2024’ maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3650 De **VOORZITTER**: Motie 93 aanhouden, motie 94 is ingetrokken. Heb ik daar alle moties bij agendapunt 10? Statenlid Kostić. Ja. Ik kijk u zomaar over het hoofd.

3655 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Hoe kan dat nou? Ja, voorzitter, dank u wel. Voor ons gaat het om motie 84. Daarvan hebben we al gezegd dat we die aanhouden, maar ik zag dat het in iBabs nog niet stond. En daarnaast motie 88 en motie 89. Die worden aangehouden.

Motie 84 ‘Verbeterslag in verantwoording aan PS maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3660 *Motie 88 ‘Dierenwelzijn opnieuw een plek in de provincie’ maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Motie 89 ‘Vervolgstappen controle en sturing klimaat en ecologisch beleid’ maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

3665 De **VOORZITTER**: Motie 84 zei u. En?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En 88 en 89. 84, 88 en 89.

3670 De **VOORZITTER**: 89. Dank u wel. Het is een hele administratie, moet ik u zeggen. Daarmee, dat gezegd hebbende, als er geen wijzigingen meer zijn op amendementen of moties, dan sluit ik de beraadslagingen van agendapunt 10 af en dan zullen we straks aan het eind van de vergadering gaan stemmen over het amendement, de moties en uiteindelijk de voordracht zelf.

3675 *De discussie wordt gesloten.*

11. Dit punt (spreektijdenregeling) wordt behandeld als hamerstuk 8.h.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 11 is behandeld tijdens de hamerstukken.

3680 **11.a Dit punt (financiële stuken recreatieschappen) wordt behandeld als hamerstuk 8.b.**

De **VOORZITTER**: Dat geldt ook voor agendapunt 11.a.

11.b Omgevingsdienst Noord-Holland Noord: Zienswijze PS op de Begroting 2024 en Jaarstukken 2022 (VD-40).

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aanbeland bij agendapunt 11.b. Agendapunt 11.b is voordracht 40, de Zienswijze van Provinciale Staten op de Begroting 2024 en de Jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Die komen jaarlijks terug op de agenda, zodat de Provinciale Staten daar een zienswijze op kan geven. De volgende sprekers hebben zich aangemeld. Dat is de heer Roosendaal van de VVD, de heer Heijnen van het CDA, Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren en de heer Laport van GroenLinks. Klopt dat? Ja. De heer Roosendaal.

De heer **ROOSEDAAL** (VVD): Ik zie af van inbreng.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kan ik nu doorgaan naar de heer Heijnen van het CDA. Nee, u ziet ook af. De heer Laport ook. Dan zou de eerste spreker zijn- U meldt zich ook aan als spreker? Ja. Oké. De heer Stulemeijer. Dan ga ik eerst het woord geven aan Statenlid Kostić.

Eerste termijn Provinciale Staten

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. De omgevingsdienst Noord-Holland Noord is ontzettend belangrijk. De dienst is verantwoordelijk voor vergunningverlening, toezicht in handhaving als het gaat om belangrijke onderwerpen en provinciale kerntaken, zoals bescherming van onze natuur, water en energiebesparing door bedrijven. Deze OD is dus belangrijk in de bescherming van onze leefomgeving en borging van onze toekomst. En als het gaat om de andere belangrijke dienst, OD Noordzeekanaalgebied, zijn we vooral door het Tata-dossier tot inzicht gekomen dat we in het verleden niet scherp genoeg waren op onze VTH-taken en hebben ingezet op de mens, dier en leefomgeving te beschermen. Daarvan hebben we geleerd en daar hebben we meer capaciteit op ingezet en hebben we gezegd, nou, daar moeten we scherper aan de wind gaan varen om het maximale te bereiken voor het welzijn van onze inwoners. En de OD Noord-Holland Noord is wat dat betreft ook onze aandacht waard. Die is een beetje ondergesneeuwd geraakt. Ja, er gaan meer middelen naar toe, maar je ziet dat het onduidelijk is of hetzelfde beleid van scherp aan de wind varen daar ook wordt gehanteerd. We zien aan de hand van een aantal gerechtelijke uitspraken dat daar zeker verbetering mogelijk is. Daarom zeggen wij in ieder geval met een motie met het volgende dictum: verzoeken OD Noord-Holland Noord voor de nieuwe VTH-strategie de mogelijkheden te verkennen om scherper te vergunnen en te handhaven in het belang van het welzijn van inwoners en hun leefomgeving, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 99-10 juli 2023

Ook bij OD NHN scherp aan de wind varen voor welzijn inwoners

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

Constaterende dat:

- *De omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) verantwoordelijk is voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) als het gaat om belangrijke onderwerpen en provinciale kerntaken zoals bescherming van onze natuur, water en energiebesparing door bedrijven.*

Overwegende dat:

- *Er nog grote opgaven liggen op de onderwerpen natuurbescherming, het halen van waterkwaliteitsdoelen en water- en energiebesparingsdoelen;*
- *Deze opgaven vragen om scherpe, actuele vergunningverlening, handhaving en toezicht om de omgeving beter te beschermen;*
- *Onder aanmoediging van PS de OD NZKG nu als richtlijn heeft om frequenter te actualiseren en scherper te vergunnen en te handhaven om de gezondheid beter te beschermen;*
- *Het voor het welzijn van inwoners ook van belang is dat de OD NHN dezelfde uitgangspunten hanteert;*
- *Er nu nog wordt gepraat over een uniforme strategie in Noord-Holland voor de VTH en de vier omgevingsdiensten eind dit jaar een nieuwe VTH-strategie gaan opstellen;*

• Nu daarom een goed moment is om een richting mee te geven vanuit PS.
Verzoeken Omgevingsdienst Noord-Holland Noord:

- 3745 • Voor de nieuwe WH-strategie de mogelijkheden te verkennen om scherper te vergunnen en te handhaven, in het belang van het welzijn van inwoners en hun leefomgeving.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

- 3750 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ten slotte, we zien dat ook in het nieuwe coalitieakkoord wordt gesteld dat dieren alleen worden gedood als er geen andere oplossingen mogelijk zijn. In het algemeen wordt ook gesteld dat de provincie aandacht blijft houden voor dierenwelzijn als belangrijke waarde, niet alleen in beleid, maar ook in handelen, en dus ook uitvoering. En laat nou net die OD Noord-Holland Noord een belangrijke functie vervullen in het beslissen over leven en dood
- 3755 van dieren. Dat gaat soms over afwegingen: zijn er alternatieven mogelijk? Wij geloven echt dat die mensen hun best doen, maar we hebben het, nogmaals, in het verleden gezien dat er altijd ruimte is voor verbetering. En dan vragen we niet veel dan om in gesprek te gaan met dierenwelzijnsorganisaties, want ook dat zijn bewezen verdiensten, dat we toch zagen, daar waar eerst werd gedacht aan doden, dat er toch alternatieven waren. Daarom dus de motie met het
- 3760 dictum: verzoeken OD Noord-Holland Noord om met dierenwelzijnsorganisaties, zoals faunabescherming en dierenbescherming, in gesprek te gaan over de mogelijkheden om in de toekomst de kennis van de organisaties te betrekken bij beoordelingen van ontheffingen voor het doden van dieren, en gaan over tot de orde van de dag. Ik hoop dat u het allemaal omarmt. Dank u wel.

3765

Motie 98-10 juli 2023

Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.
Constaterende dat:

- 3770 • De provincie en meeste partijen in Provinciale Staten zeggen het doden van dieren te willen voorkomen en overal waar kan in te zetten op niet-dodelijke oplossingen;
- 3775 • Ook in het nieuwe coalitieakkoord wordt gesteld dat dieren alleen worden gedood als er geen andere oplossingen mogelijk zijn. In het algemeen ook wordt gesteld dat provincie aandacht blijft houden voor dierenwelzijn als belangrijke waarde, niet alleen in beleid, maar ook in handelen en dus uitvoering;
- De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) daarbij een belangrijke rol speelt en bij besluiten om wel of geen ontheffingen te verlenen voor het doden van dieren jaarlijks gaat over leven en dood van tienduizenden dieren.
- 3780 Overwegende dat:
- De OD belangen moet afwegen en moet vaststellen of de aanvrager van de ontheffing een goede, actuele onderbouwing heeft, en of er geen alternatieven zijn voor het doden van dieren;
- 3785 • De afwegingen die de OD moet maken vraagt om veel kennis over de mogelijke alternatieven en het gedrag van dieren;
- Dierenwelzijnsorganisaties kunnen bijdragen aan die kennis en zo het onnodig doden van dieren kan worden voorkomen;
- 3790 • Dit zich heeft bewezen in bijvoorbeeld de casus waarbij de OD NHN een ontheffing gaf aan gemeente Hilversum voor het doden van kauwtjes omdat ze voor te veel afval op straat zouden zorgen, maar gemeente Hilversum na protest uiteindelijk zelf in gesprek is gegaan met dierenwelzijnsorganisaties en er samen alternatieve oplossingen zijn gevonden waardoor de ontheffing kon worden ingetrokken;
- 3795 • Dierenwelzijnsorganisaties kunnen meedenken in het toepassen van het afwegingskader van de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) voor het doden van dieren¹², zoals bij de knobbelzwaan, om op, in lijn met het nieuwe coalitieakkoord, zoek te gaan naar het toepassen van niet-dodelijke (gecombineerde) methodes.

Verzoeken de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord:

- 3800 • Om met dierenwelzijnsorganisaties zoals Faunabescherming en Dierenbescherming in gesprek te gaan over de mogelijkheden om in de toekomst de kennis van de organisaties te betrekken bij beoordelingen van ontheffingen voor het doden van dieren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

3805 De **VOORZITTER**: U gaat ze indienen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja.

3810 De **VOORZITTER**: Twee moties. Ja, dank u wel. Er is er eentje denk ik niet ondertekend. Dat moeten we zo eventjes kijken welke dat is.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Deze is het.

3815 De **VOORZITTER**: Ja, dank u wel. Onze service gaat ver. Twee moties maken onderdeel uit van onze beraadslagingen. Gaan we naar de heer Laport van GroenLinks.

3820 Statenlid **LAPORT** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Met de invoering van de Omgevingswet wordt de rol van de omgevingsdiensten nog belangrijker. Vanuit dat oogpunt is het zorgelijk dat de OD's zelf zorgen uiten over hun toekomst. En die zorgen richten zich met name op twee zaken: financiën en capaciteitsproblemen.

3825 De lonen gaan enorm omhoog en ook veel andere lasten zijn gigantisch gestegen de afgelopen anderhalf jaar. De invoering van de Omgevingswet zal naar alle waarschijnlijkheid ook extra kosten met zich meebrengen. De omgevingsdiensten hebben vooralsnog genoeg vet op de botten, maar zien hun weerstandsvermogen sterk afnemen, omdat ze interen op hun reserves. Het is belangrijk om als provincie de vinger aan de pols te houden, want zoals gezegd, het belang van de OD's zal de komende jaren waarschijnlijk alleen maar toenemen.

3830 En dan de capaciteitsproblemen. Net als veel andere organisaties hebben de omgevingsdiensten ook veel moeite om voldoende gekwalificeerd personeel te vinden. Het is een goede stap dat zij zelf steeds vaker actief zijn in het opleiden van mensen, maar dan nog is het een hele opgave om de formatie steeds volledig rond te krijgen. Met name voor de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied vindt GroenLinks dit zorgelijk. Deze omgevingsdienst is verantwoordelijk voor het Tata-dossier waar maar liefst vijftien procent van hun capaciteit voor wordt aangewend.

3835 GroenLinks denkt niet dat dat percentage de komende tijd minder gaat worden. We zien nu al dat de capaciteitsproblemen bij deze omgevingsdienst invloed hebben op het dossier. Afgelopen vrijdag was ik in Wijk aan Zee bij een Tata Tour – aan te raden aan alle Statenleden – en heb ik me laten bijpraten door omwonenden. Ik werd er eerlijk gezegd niet erg blij van. Het hele systeem van toezichthouden en handhaven kraakt en piept. En het is pijnlijk om dan te horen dat

3840 omwonenden zelf camera's ophangen om overtredingen te constateren en deze meldingen door te geven aan de omgevingsdienst. Dat zou toch eigenlijk niet nodig moeten zijn? Een omgevingsdienst is er om milieutoezicht te houden en om bedrijven aan te spreken op eventuele overtredingen die zij begaan. Dat zou niet een dagtaak van bezorgde omwonenden moeten zijn. GroenLinks heeft geen enkele twijfel trouwens over de goede intenties en de grote inzet van

3845 medewerkers van de omgevingsdienst in het Tata-dossier, maar we maken ons wel zorgen over de omgevingsdienst of ze daar nu en in de toekomst genoeg menskracht voor hebben.

3850 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, een vraag aan mijn collega, of hij zich ervan bewust is dat we nu de stukken van de OD Noord-Holland Noord bespreken. En of hij daar ook het belang van inziet.

Statenlid **LAPORT** (GL): Ja, ik neem ze samen eigenlijk.

3855 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Oké.

Statenlid **LAPORT** (GL): Dus, nou ja, dat hebben we bij de-

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

3860 Statenlid **LAPORT** (GL): We zouden, voorzitter, van de gedeputeerde graag horen hoe geborgd kan worden dat met name de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied voldoende mogelijkheden – en dan heb ik het dus over arbeidscapaciteit – behoudt om hun taken uit te voeren. Is het misschien een idee om hier regelmatig over bijgepraat te worden, zodat we als PS adequate maatregelen kunnen treffen wanneer onderbezetting dreigt? Ik hoor het graag.

3865 De **VOORZITTER**: En voor de duidelijkheid: u heeft een bijdrage voor zowel agendapunt 11.b als 11.c. De gedeputeerde moet daar rekening houden dat er heel duidelijk onderscheid gemaakt wordt tussen de beslispunten die we straks krijgen en de moties die we bespreken. Maar ik begrijp dat u hiermee ook bij 11.b alvast heeft ingesproken. Dank u wel. Gaan we verder naar de

3870 heer Stulemeijer van 50PLUS.

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, aan de orde zijn de financiële stukken van de OD Noord-Holland en in de andere subonderdelen komen de andere OD's aan de orde. Dat heb ik al begrepen. Ik heb echter toch een beetje een algemeen verhaal over de OD-stukken gemaakt. Aan de orde zijn de financiële stukken. In de commissies is daar al uitgebreid bij stilgestaan, bij de verschillende omgevingsdiensten. Kenmerkend is de gezamenlijke problematiek: stijgende kosten, cao-lonen en moeilijk te krijgen personeel, en zeker gespecialiseerd personeel. De financiële effecten van de invoering van de Omgevingswet levert alle OD's dezelfde soort problemen op. Wordt die Omgevingswet ondanks de jaren van

3875 voorbereiding dan toch niet te snel ingevoerd? Ik weet het niet. Zoals eerder opgemerkt, de kaderstellende en controlerende rol van PS in gemeenschappelijke regelingen maakt dat wij een zienswijze kunnen kenbaar maken aan het Dagelijks Bestuur. De zienswijze Begrotingswijziging 2023, de Ontwerpbegroting 2024, de Jaarstukken 2022 van de OD Noordzeekanaalgebied werd al in april door het Dagelijks Bestuur van de OD goedgekeurd. De fractie van 50PLUS volgt de

3880 gedeputeerde en stemt in met de begrotingswijzigingen 2023.

3885

Bij de kostenstijgingen wordt gewezen op de complexiteit en concurrentie om geschikte arbeidskrachten te vinden. Dit vereist zeer grote aandacht en het baart 50PLUS grote zorgen, met name in het licht van de zeer zorgwekkende stoffen, ZZS. Is GS dat met ons eens? Worden er

3890 noodscenario's achter de hand gehouden? Voor alle OD's geldt dat ervaring met de in te voeren Omgevingswet het zicht op de kosten van de komende jaren vertroebeld. Inkomsten, noch uitgaven vallen goed te prognosticeren, maar de stijging van kosten zal niet gering blijken te zijn. Tot zover. Dank u wel.

3895 De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Stigter.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

Gedeputeerde **STIGTER**: Dank u wel, voorzitter. Met Statenlid Kostić ben ik het eigenlijk wel eens dat niet alleen Noord-Holland Noordzeekanaalgebied van belang is, maar dat alle

3900 omgevingsdiensten van belang zijn, omdat zij onze belangrijkste taken ten aanzien van de gezonde leefomgeving en natuur uitvoeren. En vanuit de provincie is Noord-Holland Noord zeker geen ondergeschoven kindje als je alleen al kijkt naar de toegenomen opdrachten die naar deze omgevingsdienst zijn gegaan.

3905 Even terugkomend op de motie, waarvan ik de nummers even niet scherp heb, maar dan in ieder geval even de eerste motie rondom het scherp aan de wind varen voor welzijn inwoners.

De **VOORZITTER**: Dat is motie 98 en motie 99.

3910 Gedeputeerde **STIGTER**: Motie 98. Deze motie kan ik omarmen. In de beleidsnota Uitvoering handhaving Noord-Holland Noord 2022 hebben we dat eigenlijk al gedaan voor de milieucompartimenten. We zijn nu bezig met de actualisatie van deze beleidsnota. De besluitvorming daarvan is voorzien eind dit jaar. En daar hebben we toch gekeken naar de andere

3915 onderdelen, waaronder natuur en waterkwaliteit. Dus we bekijken eigenlijk het totaalpakket opnieuw en daar wordt dezelfde insteek gekozen.

Ten aanzien van motie 99, dat gaat over het gebruik van de kennis van dierenwelzijnsexperts. Zo geformuleerd wil ik de motie ontraden, maar ik licht er even iets op toe omdat het lijkt, de
 3920 suggestie wordt gewekt, alsof het gaat om het betrekken van dierenwelzijnsorganisaties bij iedere ontheffing die wordt verleend. En dan is hij onwenselijk en is die niet uitvoerbaar. Wat wel zo is, in de besluiten die worden genomen door deze omgevingsdienst, wordt gebruik gemaakt van handreikingen, kennisdocumenten, om zo'n beoordeling goed te kunnen maken. En zo'n kennisdocument wordt in overleg met meerdere organisaties, waaronder
 3925 dierenwelzijnsorganisaties, vastgesteld. Dus het wordt wel degelijk betrokken bij uiteindelijk de keuze die de omgevingsdienst maakt. En op iedere individuele beslissing kan dat niet gebeuren. In overleg met de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord hierover hebben ze wel aangegeven graag het gesprek aan te willen gaan met dierenwelzijnsorganisaties om te kijken hoe dat verbeterd zou kunnen worden en houden zich aanbevolen voor suggesties van organisaties die
 3930 daarvoor kunnen worden uitgenodigd en dan organiseren zij daarvoor een sessie.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, nee, heel fijn, deze toezeggingen eigenlijk. Ik zou het fijn vinden, want ik heb deze motie natuurlijk al ver van tevoren ook rondgestuurd en ook technisch laten toetsen door de ambtenaren en technisch uitvoerbaar bevonden. Dus 'niet uitvoerbaar', dat heb
 3935 ik in ieder geval niet meegekregen. Anders had ik het allang aangepast. Maar volgens mij gaat het om een formulering. Dus ik zou hem wel heel graag willen aanpassen op de manier waarop de OD dat ook prettig acht. Volgens mij was ook onze bedoeling precies hetzelfde. En dan kunnen we het gewoon, nou ja, in stemming brengen. Is dat akkoord?

Gedeputeerde **STIGTER**: Als Statenlid Kostić het formuleert in de trant van 'bent u bereid om de omgevingsdienst een bijeenkomst te laten organiseren met dierenwelzijnsorganisaties om die kennis uit te wisselen', dan zal ik dat, afhankelijk van die tekst, op die manier opnieuw beoordelen.

En door eigenlijk iedereen werd de zorg uitgesproken rondom de capaciteit en financiën van de omgevingsdiensten. De omgevingsdiensten bestaan niet uit zichzelf, het zijn geen eigenstandige instituten. En ze bestaan bij gratie van de deelnemers, waaronder de provincie en ook de gemeenten. En het is aan ons, en wij hebben denk ik als provincie dat de afgelopen jaren ook
 3945 laten zien en ook waargemaakt: Daar waar de opgaven groot zijn, dat we ook bereid zijn om daar ook consequenties aan te verbinden met extra investeringen richting de omgevingsdiensten. Tegelijkertijd is het een arbeidsmarkt die alleen maar krappert wordt. Niet alleen voor de omgevingsdiensten, maar voor bijna alle maatschappelijke actoren, is het wel echt van belang dat er ook nadrukkelijk op begeleid wordt, gestuurd wordt, en ook de omgevingsdiensten worden geholpen om zo goed mogelijk nog steeds in die arbeidsmarkt te staan. Als het gaat om
 3955 inflatiecorrecties in lonen, ja, dan zijn daar afspraken over gemaakt. Dat is eigenlijk meebewegen met die inflatie ook ten aanzien van lonen. Dus dat is het probleem niet. Maar je ziet gewoon dat het überhaupt ontzettend moeilijk is om technisch geschoold of juridisch geschoold personeel te gaan krijgen. En dat gaat niet vanzelf goed. Ik ben ervan overtuigd dat met de rol, de betrokkenheid van het nieuwe college bij de omgevingsdiensten, het regelmatig onderwerp zal zijn, Statenlid Laport, om opnieuw, denk ik, met elkaar te spreken. Ik hoop niet dat dat nu een
 3960 aanvullende actie vereist, want dat is ook iets waar we als provincie bovenop zitten op deze manier.

Ik kijk even naar mijn collega Olthof of ik daarmee ook dingen heb gezegd, die nog aangevuld moeten worden. Nee, dat hoeft niet? Dan wachten we nog eventjes de aangepaste motie van de Partij voor de Dieren af.

Tweede termijn Provinciale Staten

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de tweede termijn. Ik ga even kijken of er nog partijen zijn. Ik zie Statenlid Kostić. [...] Ja, dat is prima. Dan gaan we om 16.20 uur verder. We schorsen de vergadering.

Schorsing 16.16 tot 16.23 uur.

3975

De **VOORZITTER**: Mag ik de Statenleden verzoeken te gaan zitten voor zover u dat nog niet heeft gedaan. Ik geef het woord aan Statenlid Kostić die de schorsing had aangevraagd. Dit is dan gelijk uw tweede termijn.

- 3980 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, ik zal kort zijn. Dank aan de gedeputeerde voor het omarmen van de moties, in ieder geval de eerste, en de tweede met een wijziging. Dat hebben we net afgestemd. Dus de gewijzigde motie Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts luidt als volgt: verzoeken de OD Noord-Holland Noord om met dierenwelzijnsorganisaties, zoals faunabescherming en dierenbescherming, in gesprek te gaan over de mogelijkheden om in de toekomst de kennis van de organisaties te betrekken met als doel het onnodig doden van dieren te voorkomen. En dat betekent dus ook, wat verder in de overwegingen en de constatering staat, waar blijkbaar sommigen dachten dat het per casus moet gaan, dat dat absoluut niet de bedoeling is. Het was puur bedoeld dat de OD in gesprek ging een keer met de dierenwelzijnsorganisaties om daar eventueel kennis uit te putten of in ieder geval kennis uit te wisselen. Dus ik hoop op uw steun. Dank u wel.
- 3985
- 3990

Motie 100-10 juli 2023

Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts

- 3995 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.*
Constaterende dat:
- *De provincie en meeste partijen in Provinciale Staten zeggen het doden van dieren te willen voorkomen en overal waar kan in te zetten op niet-dodelijke oplossingen;*
 - *Ook in het nieuwe coalitieakkoord wordt gesteld dat dieren alleen worden gedood als er geen andere oplossingen mogelijk zijn. In het algemeen ook wordt gesteld dat provincie aandacht blijft houden voor dierenwelzijn als belangrijke waarde, niet alleen in beleid, maar ook in handelen en dus uitvoering;*
 - *De Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN) daarbij een belangrijke rol speelt en bij besluiten om wel of geen ontheffingen te verlenen voor het doden van dieren jaarlijks gaat over leven en dood van tienduizenden dieren.*
- 4000
- 4005
- Overwegende dat:*
- *De OD belangen moet afwegen en moet vaststellen of de aanvrager van de ontheffing een goede, actuele onderbouwing heeft, en of er geen alternatieven zijn voor het doden van dieren;*
 - *De afwegingen die de OD moet maken vraagt om veel kennis over de mogelijke alternatieven en het gedrag van dieren;*
 - *Dierenwelzijnsorganisaties kunnen bijdragen aan die kennis en zo het onnodig doden van dieren kan worden voorkomen;*
 - *Dit zich heeft bewezen in bijvoorbeeld de casus waarbij de OD NHN een ontheffing gaf aan gemeente Hilversum voor het doden van kauwtjes omdat ze voor te veel afval op straat zouden zorgen, maar gemeente Hilversum na protest uiteindelijk zelf in gesprek is gegaan met dierenwelzijnsorganisaties en er samen alternatieve oplossingen zijn gevonden waardoor de ontheffing kon worden ingetrokken;*
 - *Dierenwelzijnsorganisaties kunnen meedenken in het toepassen van het afwegingskader van de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) voor het doden van dieren¹², zoals bij de knobbelzwaan, om op in lijn met het nieuwe coalitieakkoord zoek te gaan naar het toepassen van niet-dodelijke (gecombineerde) methodes.*
- 4010
- 4015
- 4020
- Verzoeken Omgevingsdienst Noord-Holland Noord:*
- *Om met dierenwelzijnsorganisaties zoals Faunabescherming en Dierenbescherming in gesprek te gaan over de mogelijkheden om in de toekomst de kennis van de organisaties te betrekken, met als doel het onnodig doden van dieren te voorkomen.*
- 4025
- En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren).

- 4030 De **VOORZITTER**: Prima. Dan gaat u deze nu indienen. U heeft hem al ondertekend.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja.

4035 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan wordt motie 98 ingetrokken en dan zal dit de nieuwe motie 100 worden. Dat gaat wel heel snel. Dank u wel.

Motie 98 'Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

4040 De **VOORZITTER**: Tweede termijn, de heer Laport, GroenLinks.

4045 Statenlid **LAPORT** (GL): Ja, dank u, voorzitter. Twee dingen. Ik wil de gedeputeerde danken voor zijn beantwoording van mijn vraag. En het andere is, ja, het is een bijzondere dag vandaag. Het is een dag dat veel bekende politici afscheid nemen. We hebben vanmorgen gedeputeerde Loggen ongeveer drie kwartier horen vertellen over zijn successen. Maar onze gedeputeerde, de heer Stigter, neemt ook afscheid. En ik zou hem willen vragen hoe hij terugkijkt op deze afgelopen vier jaar. En volgens mij, als de heer Loggen drie kwartier kan praten, nou, dan denk ik dat de heer Stigter nog langer over zijn successen kan praten en hoe hij erop terugkijkt. Dus ik wil hem
4050 daartoe vragen of hij daar wat over wil zeggen.

De **VOORZITTER**: U zult begrijpen, meneer Laport, dat we dat binnen de spreektijd van GS houden natuurlijk. De heer Stulemeijer, heeft u nog wat voor de tweede termijn?

4055 *Tweede termijn Gedeputeerde Staten*

De **VOORZITTER**: Dan nodig ik gedeputeerde Stigter uit voor, wat ik denk, zijn laatste bijdrage aan Provinciale Staten van Noord-Holland.

4060 Gedeputeerde **STIGTER**: Dat dacht u maar, voorzitter. Allereerst begin ik toch even netjes met de toezeggingen van Statenlid Kostić, of de wijzigingen in de motie, kan ik hem omarmen. En ik had het bijna niet zo goed kunnen formuleren als u heeft gedaan. Dus dat zal worden georganiseerd.

4065 Ja, een mooi rijtje vandaag: Rutte, Hoekstra, De Jonge en dan komt erachter Loggen en de heer Stigter. Niet helemaal. Het is toch wat anders. Ja, het voelt toch wel raar aan eigenlijk, als je vier jaar lang hier toch met veel energie en betrokkenheid je werk hebt proberen te doen, ook altijd in overleg met de Staten, om niet alleen te kijken naar de vriendjes van de coalitie, maar zoveel mogelijk ook mee te kunnen nemen van de oppositie. Zo voelde ik wel vanaf het begin dat dat mijn opdracht was. Dat is in meerdere of mindere mate denk ik ook wel gelukt op een onderwerp
4070 dat in zichzelf best politiek had kunnen zijn en dat het nooit helemaal geworden is denk ik in deze Staten, omdat we grosso modo allemaal wel zagen wel het belang van de opgave en tegelijkertijd ook wel zagen dat dit alleen maar kon met draagvlak binnen de samenleving. Nou, wat heb ik dan gedaan? Daar heb ik geen drie kwartier voor nodig. Die tijd heb ik ook niet eens meer, zie ik. O, die zou ik nog wel hebben, maar ik ben er ook niet de persoon helemaal naar om
4075 dat helemaal op die manier te vullen. Ik denk dat het belangrijkste is, hoe men mij misschien over een paar maanden zal kunnen herinneren, is denk ik het werk rondom de energie-infrastructuur. Iets wat vier jaar geleden toch als een technisch dossier begon als 'ja, dat moeten we ook nog regelen' en waar sommige partijen – ik kijk even links schuin tot ik extreemrechts van kijk naar links – die wel aangaven van, ja, je bent wel zo druk bezig met die windmolens, maar het heeft ook nog wel een ander effect. Dat is niet helemaal aan die windmolens te wijten,
4080 maar wel degelijk hebben we een enorme opgave met elkaar rondom die energie-infrastructuur. Niet alleen vanuit de windmolens of de zonnepanelen, maar ook de hele verduurzaming van de industrie, de verduurzaming van de mobiliteit en nu überhaupt inmiddels gewoon de economie en de woningbouw. Alles wat wij belangrijk vinden, valt of staat met voldoende energie-
4085 infrastructuur. Ik denk dat we dat als Noord-Holland enorm op de kaart hebben gezet en dat we dat ook goed in de steigers hebben gezet, wat inmiddels landelijke navolging verdient. Wat bij andere provincies inmiddels de Noord-Hollandse aanpak is gaan heten. Dat hebben we denk ik goed met elkaar gedaan en daar heb ik in mijn rol een bijdrage in proberen te spelen. Net zo goed als dat we de beste RES'en van Nederland hebben gemaakt met de hoogste opbrengst en
4090 tegelijkertijd ook recht doend aan participatie en de groene kant van dit hele verhaal. Daar wil ik het maar bij laten, voorzitter, want anders redden we het diner niet voor die tijd.

{Tafelgeroffel}

- 4095 De **VOORZITTER**: Dank. Zonder interruptie. Dan gaan we de beraadslagingen over dit agendapunt afronden. Ik kijk nog even of er nog behoefte is om ingediende moties al dan niet aan te passen. Zo niet, dan rond ik hierbij de beraadslagingen af en dan zullen we straks ook aan het eind van de vergadering gaan stemmen over de voordracht.
- 4100 *De discussie wordt gesloten.*

11.c Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied: Zienswijze PS op begrotingswijziging 2023, ontwerpbegroting 2024 en jaarstukken 2022 (VD-41).

4105

De **VOORZITTER**: Dan zijn we aanbeland bij 11.c. Dat is de Zienswijze van Provinciale Staten op de Begrotingswijziging 2023 en de Ontwerpbegroting 2024 en de Jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, oftewel NZKG. Ook die komen jaarlijks terug op de agenda, zodat u daar een zienswijze op kunt geven. Ik heb een aantal sprekers die zich hebben aangemeld: dat is de heer Roosendaal van de VVD, de heer Heijnen, Statenlid Kostić, de heer Van der Heijden van D66 en mevrouw Uiterwijk van JA21. Klopt dat? Nog mensen spijtoptanten?

4110

De heer **DEKKER** (FvD): Spijtoptant.

4115

De **VOORZITTER**: Ja, en dan komt de heer Dekker van Forum voor Democratie erbij. Anderen nog? Ja.

De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Als het kan zou ik graag na mevrouw Uiterwijk gaan.

4120

De **VOORZITTER**: Als mevrouw Uiterwijk dat het geen probleem vindt, dan schuif ik u gewoon op. Gaan we beginnen met de heer Heijnen van het CDA. Nee? Dan gaan we naar Statenlid Kostić.

4125

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zou het kort houden, want er is heel veel gezegd in deze Staten over de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. GS en PS hebben heel veel gedaan om daar meer capaciteit op te zetten en ervoor te zorgen dat de gezondheid beter wordt beschermd. Toch – en daar is al aan gerefereerd door collega Laport – is de indruk bij omwonenden anders en wij zien dat en voelen dat. Omwonenden nemen ook de moeite om een brief te schrijven naar GS en PS hierover met concrete zorgpunten. Wij vinden dat het nu wel tijd is om daar serieus over in gesprek te gaan. Daarom deze motie: verzoeken GS om in gesprek te gaan met de OD en de omwonenden over de zorgpunten die zijn geuit in bovengenoemde brief over het functioneren van de OD en te onderzoeken welke verbeteringen er mogelijk zijn, en daarover na de zomer aan PS per brief te rapporteren, en gaan over tot de orde van de dag. Deze motie is mede-ingediend door JA21.

4130

4135

**Motie 101-10 juli 2023
Extra aandacht voor oppakken zorgen omwonenden Tata Steel**

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.
Constaterende dat:*

4140

- *PS hebben uitgesproken dat ze het belangrijk vinden dat de OD NZKG scherp aan de wind vaart als het gaat om Tata Steel en bescherming van de gezondheid van inwoners;*
- *PS het tevens belangrijk vindt dat de zorgen en signalen van omwonenden van Tata Steel tijdig worden opgepakt.*

Overwegende dat:

4145

- *De OD NZKG daar een verbeterslag in heeft gemaakt, maar omwonendenorganisaties per brief en tijdens inspreken in de commissie meermaals hebben aangegeven dat het nog steeds niet goed gaat en zij een worstelende omgevingsdienst zien die onvoldoende uitgerust is om de omwonenden te kunnen beschermen;*
- *De omwonenden per brief van 11 mei 2023 PS en GS hebben opgeroepen om "het programma van de ODNZKG nogmaals kritisch te evalueren en alles te doen wat nodig is om als toezichthouder de wettelijke taak tot toezicht en handhaving zorgvuldig en effectief uit te voeren";*
- *De omwonenden daarbij hele concrete verbeterpunten hebben meegegeven;*
- *Het nog steeds onduidelijk is of en hoe die worden opgepakt door de provincie.*

4150

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

4155

- *Om in gesprek te gaan met de OD en de omwonenden over de zorgpunten die zijn geuit in bovengenoemde brief over het functioneren van de OD en te onderzoeken welke verbeteringen er mogelijk zijn;*
- *Daarover na de zomer aan PS per brief te rapporteren.*

4160

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren) en Kelly Uiterwijk (JA21).

4165 De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Ja, sorry, hoezeer ik Statenlid Kostić ook waardeer, heb ik toch
een beetje het idee dat we hier groundhog day hebben, want ik herinner me nog goed dat wij
eind mei hier met elkaar stonden en dat u ook weer per motie opriep om een brief te
beantwoorden. En volgens mij had gedeputeerde gezegd van, dat gaan we doen. Dus ik hoop
eigenlijk dat u het vertrouwen heeft – en misschien krijgt u daar de toezegging van de
4170 gedeputeerde – dat die beantwoord gaat worden. Maar bent u het met mij eens dat we dat soort
beantwoording ook gewoon bij GS moeten laten? Ik ga helemaal mee in dat dat antwoord moet
komen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Bent u het met mij eens dat we dit soort beantwoording aan GS moeten
overlaten? Nou, ja, dat ben ik met u eens. Daarom heb ik deze motie ingediend. Deze gaat niet
4175 over het specifiek beantwoorden van de brief, maar gaat erom dat wij constant die zorgen van de
omwonenden krijgen per brief of elders. In die brief is het toevallig heel erg opgesomd, maar ik
heb inmiddels nog meer feiten. Dat werd net ook al genoemd door GroenLinks. En het lijkt mij,
de frustratie echt hoog. Ik neem aan dat D66 ook met die omwonenden spreekt. Mensen moeten
extra pilletjes slikken om hun hart enigszins onder controle te houden, zo heftig voelen zij dat.
4180 Dat zij echt op sommige punten het gevoel hebben dat ze worden genegeerd en dat zaken niet
goed worden opgepakt. En dan vind ik het, vindt de Partij voor de Dieren het onze taak als
volksvertegenwoordiger om maximaal ons in te spannen om daar versnelling in te zetten. En als
de gedeputeerde zegt 'joh, ik heb het allemaal scherp voor me, ik was net bezig, het gesprek
gaat plaatsvinden en ik ga u inderdaad informeren na de zomer hoe dat allemaal verlopen is',
4185 dan vind ik het prima. Maar dit is wel het moment, want we hebben het wel over de OD
Noordzeekanaalgebied en het functioneren ervan. We kunnen een zienswijze meegeven. Nou, dat
is precies wat we hier aan het doen zijn. Maar goed, als u daar bezwaar tegen hebt, dan is dat
aan u.

4190 De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Ik heb er geen bezwaren tegen. Ik meen me alleen herinneren
dat we toen tegen elkaar zeiden en met elkaar constateerden dat per motie verzoeken om een
brief te beantwoorden nou niet helemaal de lijn was die we op zouden moeten gaan, want dan
kunnen we hier de komende jaren iedere week denk ik wel staan om GS te verzoeken om sneller
te beantwoorden. Dus dat was het enige waarom ik dacht van, ik loop toch even naar de
4195 interruptiemicrofoon om even aan u te vragen van: bent u het met me eens dat we het proces
eigenlijk bij GS moeten laten. Ik kwam niet helemaal uit mijn woorden.

De **VOORZITTER**: We gaan het iets korter maken. Ja, gaat u verder.

4200 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik was eigenlijk klaar, maar ik wil even antwoorden. Dit gaat niet om het
beantwoorden van de brief. Dit is de volgende stap, namelijk daar waar het nu gaat over OD
Noordzeekanaalgebied en wat er eventueel meegegeven kan worden. Dan zou ik in ieder geval
via GS willen doorgeven dat het belangrijk is vanuit ons wat wij constateren in het veld, dat er zo
snel mogelijk een gesprek plaatsvindt over een aantal punten die in ieder geval ook in de brief
4205 zijn genoemd, maar ook op andere plekken, om met die omwonenden en de OD in gesprek te
gaan en te kijken van: hoe kan het nou dat wij hier het gevoel hebben 'nou, volgens mij doen we
het best goed, de OD doet daar best', maar die omwonenden toch steeds het gevoel hebben dat
het vastloopt. En daar zou ik gewoon heel graag van de OD en GS na de zomer iets over willen
horen. That's it. Dank u wel.

4210 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar mevrouw Uiterwijk van JA21. We zouden het
bijna vergeten, maar de motie heeft u ingediend en die maakt onderdeel uit van onze
beraadslagingen.

4215 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, de OD Noordzeekanaalgebied is natuurlijk een heel
drukbezette omgevingsdienst, zeker ook omdat zij heel veel VTH-taken hebben rond Tata Steel,
maar ook rond andere bedrijven, en ook straks de Groen Staalroute van Tata Steel moeten gaan
begeleiden en alle vergunningen moeten gaan goedkeuren. Wat we zien, is dat de begroting
eigenlijk fors negatief heeft uitgepakt dan vooraf begroot was. De jaarstukken laten een negatief
4220 resultaten zien van 838.000 euro negatiever dan de begroting en dat komt eigenlijk vrij

onverwacht, want het was niet begroot dat we zo'n groot tekort zouden hebben. En ja, wij maken ons nu ook wel zorgen voor de andere jaren, want ja, als dit één jaar kan gebeuren, kan het misschien ook, met alle taken die nog op de omgevingsdienst afkomen, ook een ander jaar gebeuren, zeker ook met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. En ja, dat is ook de reden dat wij vandaag een amendement indienen. Wij zien namelijk dat de weerstandsratio van voldoende naar matig gaat, omdat ze deze tegenvaller opvangen binnen hun eigen reserves. En ondanks dat de OD beheersmaatregelen voorstelt voor de komende jaren zitten ze wel in een lastig pakket, want het houdt namelijk in dat ze meer taken moeten doen, maar ook geld vrij moeten maken voor het aanvullen van de algemene risicoreserve om daar de weerstandsratio weer op orde te krijgen. Daarom dienen wij een amendement in om een zienswijze in te dienen, wat we nu niet doen. Daarvoor willen wij het besluit als volgt wijzigen. Punt 1, om een zienswijze in te dienen op de Begrotingswijziging 2023, de Ontwerpbegroting 2024 en de Jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in te dienen, en in deze zienswijze zorgen uit te spreken over de ontwikkeling van de weerstandsratio van voldoende naar matig in de jaren 2024 en verder en de ODNZKG te verzoeken de deelnemers actief op de hoogte te houden over de ontwikkelingen van de weerstandsratio en bij onvoldoende zicht op verbetering bij de eerstvolgende begrotingswijziging met voorstellen te komen.

Amendement 13-10 juli 2023
Zienswijze weerstandsratio ODNZKG

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 10 juli 2023.

Besluit:

Het huidige dictum van het besluit:

1. Geen gebruik te maken van de mogelijkheid om een zienswijze op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in te dienen.

Als volgt te wijzigen:

1. Een zienswijze in te dienen op de begrotingswijziging 2023, de ontwerpbegroting 2024 en de jaarstukken 2022 van de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in te dienen.
2. In deze zienswijze zorgen uit te spreken over de ontwikkeling van de weerstandsratio van voldoende naar matig in de jaren 2024 en verder. De ODNZKG te verzoeken de deelnemers actief op de hoogte te houden over de ontwikkelingen van de weerstandsratio en bij onvoldoende zicht op verbetering bij de eerstvolgende begrotingswijziging met voorstellen te komen.
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Kelly Uiterwijk (JA21) en Wesley van der Heijden (D66).

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik heb een vraag. Heeft u de mogelijkheid overwogen om niet alle geplande beheerstaken uit te laten voeren, waardoor de financiële situatie wellicht wat beter wordt? Want een van de grote problemen is natuurlijk dat al die VTH-taken- Daar zijn plannen om die wel weer uit te breiden. U zou kunnen zeggen: we doen dat wat kalmer aan, zodat het financieel onder controle blijft.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij zijn van mening dat de VTH-taken, zeker rond Tata Steel, geïntensiveerd moeten worden, omdat wij gewoon echt zien dat de cijfers die Tata Steel aanlevert controle behoeven en ook afwijken van het RIVM-rapport die in de regio is uitgevoerd. Daarnaast zien wij dat de transitie van groen staal in goede banen geleid moet worden. Wij zien daarvoor juist heel veel extra werk op de OD afkomen. We denken dat het juist heel belangrijk is om nu dat proces goed te begeleiden met omwonenden, met stakeholders, met Tata Steel, zodat het juist later in het proces ook soepeler verloopt en er ook tevredenheid is over de gang van zaken. Daarom maken we ons ook zorgen over die financiële positie van de OD en denken wij in ieder geval dat wij iets meer waarborgen moeten hebben over dat teruglopen van de weerstandsratio.

Ja, ik was eigenlijk aan het einde van mijn betoog. Ik zal het amendement indienen, voorzitter. Tot slot: deze is mede-ingediend door D66.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Het maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Dan geef ik het woord aan de heer Van der Heijden van D66.

De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Dank u wel voor het woord. Voordat ik ga beginnen aan mijn betoog wat ik voorbereid had, moeten me toch even twee dingen van het hart. Want toen het net over de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord ging en gedeputeerde Stigter aangaf dat hij blij was dat mensen die omgevingsdienst ook genoeg aandacht geven, toen voelde ik me toch een klein beetje aangesproken, omdat ik geen bijdrage had. Maar het feit dat ik geen bijdrage had, was alleen omdat helemaal eens was met de voordracht van GS. Maar ik voelde me toch een beetje als een kind wat zijn huiswerk niet gemaakt had. Dus ik dacht: ik zeg het toch even. En het andere ding, in de commissie maakten we er al grapjes over: JA21 en D66 zouden op het Tata-standpunt en de ODNZKG meteen kunnen fuseren. Volgens mij laat het alleen maar zien hoe je politieke grenzen kan overschrijden als je op de inhoud elkaar kan vinden. Dus daarom toch even- Want ik hoorde hem net weer.

En dan, voorzitter, toch serieus werk, want mijn fractie maakt zich zorgen. De ODNZKG is de OD die op de vergunningen, toezicht en handhaving het meeste van doen heeft met Tata. Het tegenvallende jaarresultaat vinden we dan ook begrijpelijk. De zorgen zitten in de weerstandratio van deze OD. De gedeputeerde heeft ons in de commissie niet gerust kunnen stellen, want de gedeputeerde geeft aan dat de OD het in beeld heeft. Maar nu komt de quote waar mijn fractie van schrok: "Het kan zijn dat in 2024 en 2025 de omvang van het vermogen als matig wordt beschouwd. De OD zal zich inspannen om voor 2024 en 2025 dit weer richting voldoende te kunnen laten bewegen." Ja, dat is toch echt een beetje waar voor mijn fractie dan alle zorgen op een rijtje staan, in deze twee zinnen. Ontzettend ambtelijke taal, en ik vind zelf dat ik het mag zeggen, omdat ik zelf ook ambtenaar ben naast dit prachtige ambt hier. Maar dan is toch de vraag: is dit waarop de gedeputeerde zich baseert dat het in beeld is, aan de gedeputeerde. Verder dienen wij dus het amendement van JA21 mede in.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Gaan we naar de heer Dekker van Forum voor Democratie.

De heer **DEKKER** (FvD): Dank u wel, voorzitter. Ook hier natuurlijk allereerst dank aan de ambtenarij voor het leveren van een mooi jaarverslag en een bijvoegde meerjarenraming, waarin er niet zonder voldoening gesproken lijkt worden van een "ook op termijn sluitend resultaat en wellicht voldoende weerstandsvermogen". Maar wij weten dat er voor bepaalde beleidsdoelen geld is als water, simpelweg omdat het hier gaat om zogenaamde politieke prioriteiten. In een dergelijk geval is er dan voor Rijks- dan wel provinciewegen altijd geld beschikbaar. Dat ontslaat ons niet van de plicht om ook steeds kritisch naar de beleidsdoelen en de bijkomende kosten zelf te blijven kijken. Wat ons steeds weer opnieuw zorgen baart, is de kritiekloosheid waarmee wordt ingezet op onhaalbare klimaatdoelen. Zeker als we zien dat daarmee vergeleken met 2022 in het geval van de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied voor de sector milieu zeven miljoen euro extra is gemoeid. Zo zijn wij, zoals eerder in commissieverband aangegeven, tegen het wat ons betreft utopische Groen Staalplan van Tata Steel. Dit project is vooral gericht op het reduceren van CO₂ vanuit de valse vooronderstelling dat daarmee de temperatuurstijging zodanig kan worden afgeremd dat klimaatverandering kan worden tegengegaan. Die 0,000036 graden gaat ons echt niet redden. Iedereen die dat, ondanks de wetenschap, toch denkt, leeft in een illusie. Die zeven miljoen euro wordt betaald met belastingopbrengsten die uiteindelijk door de burger moeten worden betaald. Ons advies: schrap dit soort ambities, beperk de bijbehorende VTH-taken. Niet alleen maar bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, maar ook bij andere omgevingsdiensten, ook wanneer de kosten te maken met het behalen van bijvoorbeeld stikstofdoelen. Laten we ons als provincie richten op onze kerntaken, zoals die eerder zijn verwoord door mijn gewaardeerde collega Johan Dessing.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, ik kan u best wel goed volgen met het klimaat. Wat ik me wel afvraag, is of u het met ons eens bent dat er wel geld moet richting de handhaving en de vergunningen rond Tata Steel als het gaat om de gezondheidsverbetering voor de omwonenden?

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, dat is natuurlijk een heikel onderwerp, waar hier al veel over gesproken is. Wij zijn van mening, waar Tata Steel betreft, dat de plannen die Tata zelf gemaakt heeft heel levensvatbaar zijn en er ook haalbaar uitzien, die Roadmap. En wij zijn van mening dat de normen die afgesproken worden met Tata, dat daar kritisch naar gekeken moeten

worden. Waar ze telkens worden overschreden, moeten we samen met Tata bepalen: ligt het nou aan de normen of ligt het nou aan Tata; hoe kunnen we dat met elkaar in evenwicht brengen? Maar om er een leger controleurs op af te sturen om te zorgen dat we iedere kleine afwijking in beeld brengen en weer vervolgens in een boete verwerken, daar hebben wij geen behoefte aan.

4345 We vinden niet dat we op zo'n manier met een omgevingsdienst bezig zouden moeten zijn.

De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Even doorgaand op hetzelfde punt. Want u heeft het over de Roadmap Plus als het ding wat Tata heeft bedacht. Het Groen Staalplan is ook uit hun koker. Maar ik ben vooral benieuwd: hoe ziet u dan de toekomst van de IJmond voor u, als u eigenlijk niet wil dat Tata verandert? Waar moeten we dan die inwoners laten wonen, dat ze wel gezond oud kunnen worden?

4350

De heer **DEKKER** (FvD): Ja, voorzitter, ik denk dat de gezondheidsrisico's voor de omwonenden van Tata enorm worden overdreven. Gezondheidsrisico's zijn nooit nul. Overigens worden die, zodra Tata zich gedwongen zou moeten beperken en dus ook gedwongen minder mensen kunnen laten werken, heb je weer een ander type gezondheidsrisico's. Dan zijn mensen depressief en hebben ze geen baan, enzovoorts. Tata is naar meerdere inzichten, Tata in IJmuiden, een van de schoonste staalfabrieken ter wereld. Natuurlijk kan het altijd beter. Er wordt ook aan gewerkt. Maar de obsessieve richting die hier wordt ingeslagen met uiteindelijk die groene staalproductie met waterstof, wij denken dat dat een utopie is. We denken ook dat dat uiteindelijk de samenleving heel veel geld gaat kosten en dat Tata eigenlijk in de situatie zou komen dat ze of veel bijdragen van de Staten willen hebben of, ja, moeten sluiten. En wij zien die hele ontwikkeling als, ja, over de top, als niet-realistisch in de-

4355
4360

4365 De **VOORZITTER**: De heer Van der Heijden wil u nog een keer interromperen.

De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Mag ik u uitnodigen om aanstaande vrijdag met mij en collega Uiterwijk mee te gaan op de tour door Frisse Wind langs Tata. Dan kunt u ook het andere perspectief zien en wellicht verrijkt dat uw mening.

4370 De heer **DEKKER** (FvD): Laat me dat in beraad houden, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.

4375 De heer **DEKKER** (FvD): Ik heb nog een anderhalve laatste zin. Dat is, stop met symboolpolitiek. Het is per saldo altijd de burger die daarvoor de prijs betaalt in de vorm van stijgende energieprijzen en lastenverzwaringen. Die burgers hebben het zonder dat ook al zwaar genoeg. Dank u wel.

4380 De **VOORZITTER**: Dank u wel.

Eerste termijn Gedeputeerde Staten

De **VOORZITTER**: De heer Olthof, uw reactie in eerste termijn.

4385 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank wel, voorzitter. We doen hem even in tweeën. Daarom was ik even verrast. Mijn collega Stigter zal ook straks een deel van de beantwoording doen. Hij zal het eigenaarschap en de vragen die daarmee samenhangen op zich pakken en ik zal ingaan op de punten met betrekking tot Tata Steel.

4390 Dan begin ik gelijk maar direct met de motie, want dat is volgens mij- De andere opmerkingen zijn allemaal gemaakt. We praten ontzettend veel over Tata Steel. Volgens mij elke- Ben ik niet goed te verstaan? Volgens mij praten we elke commissie, elke maand hebben we het uitgebreid over Tata Steel en alle maatregelen. Toen ik de motie van Partij voor de Dieren en JA21 las en het dictum las, dacht ik van: prima. Ik denk, je kan nooit genoeg praten over uiteindelijk hoe gaat de samenwerking en hoe kunnen we nog beter zorgen dat de bewoners goed gehoord worden. Dat doen we ook. Er is regelmatig overleg met de omgevingsdienst en bewoners. Dat wordt regelmatig georganiseerd. We hebben op 5 september een breed bewonersoverleg georganiseerd samen met de IJmondgemeenten. Dus dat pakken we ook nog op. En in dat opzicht kan ik u wel

4395

4400 toezeggen dat ik ook bij die omgevingsdienst nog een keer aandacht zal vragen om te zorgen dat in ieder geval die samenwerking beter gaat. En toch ga ik deze motie ontraden, omdat er namelijk een ander element in zit en daar ben ik in twijfel over geraakt. Dat gaat namelijk over de overwegingen. Want bij de overwegingen gaat het niet zozeer over een goede samenwerking, een goede communicatie. Daar zegt u eigenlijk dat de maatregelen, die worden voorgeschreven door
4405 de omgevingsdienst, voor de bewoners niet voldoende zijn. En dat begrijp ik vanuit het bewonersoogpunt, maar het is niet zo dat de omgevingsdienst de ideeën van de bewoners moet overnemen. Die hebben volgens onze kaders uiteindelijk uitvoering te geven aan de wet- en regelgeving. Daar zat mijn punt. Daar praten we heel vaak met elkaar over. Ik begrijp dat die zorgen er zijn en dat we die zorgen niet altijd weg kunnen nemen met de maatregelen. Ook daar
4410 zijn we ons van bewust. We zijn er volgens mij heel vaak met elkaar over in gesprek. Dus dat maakt voor mij even mijn twijfel over deze motie. Daarom ontraad ik hem. Ik doe de toezegging dat ik nogmaals bij de omgevingsdiensten en ook zelf nog een keer aandacht zal vragen voor de communicatie en 'hoe zorgen we dat wij elkaar beter verstaan'. Maar deze motie bij de overwegingen ging wat verder, want dan gaat het veel meer over het inzetten van de
4415 maatregelen. Ja, en dat kan ik gewoon niet toezeggen. Dat is uiteindelijk de wet- en regelgeving die daar de kaders voor meegeeft. Daar doen we heel veel in. Daar doen we het maximale in. Maar daar zit voor mij even de reden in dat ik deze motie dus ontraad.

4420 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. Een fijne opstelling van de gedeputeerde. Zo ken ik hem ook gelukkig vaak. Waar ik op zoek naar ben, voor enige geruststelling van mij als volksvertegenwoordiger voor onze fractie, is, u gaat dus naar de OD en u vraagt hun aandacht voor, nou ja, de signalen die spelen. Kunt u dan ook iets daarover teruggeven of het de OMDAT-
4425 Nou ja, volgens mij staat er iets in de motie dat na de zomer iets wordt teruggeven wat er eventueel wel of niet mee wordt gedaan. Dat zou namelijk wel fijn zijn, dat wij ook het gevoel hebben: oké, dit en dit is ermee gedaan of juist niet.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dit is een continu proces. Dit is niet eenmalig. Ik geef zelf al vijf september. Volgens mij krijgt u ook een uitnodiging. Is er een brede bewonersbijeenkomst met
4430 verschillende tafels waarover gesproken gaat worden, praten wij. De dorpsraad en de omgevingsdienst hebben regelmatig omgevingstafels. Dus daar wordt veel met elkaar over gesproken. En dat ik daar aandacht vraag, of dat concreet is 'en dit gaat er veranderen' of 'dit is-'
4435 Vind ik een lastige, want dan ga ik u een belofte doen met een brief, waar ik denk van, oké, wat gaat de inhoud worden? Ik doe u de toezegging: we kunnen daar de eerstvolgende commissie vragen: hoe is dat gesprek gegaan; wat heeft dat opgeleverd? Geen enkel probleem. Daar kunnen we met elkaar over praten. Maar nu een brief toezeggen, waarvan ik me afvraag of dat uiteindelijk qua inhoud de moeite waard is, dat ga ik niet toezeggen. Maar nogmaals, de motie ontraad ik, omdat ik het niet eens ben met de overwegingen. Ik doe u de toezegging om nogmaals aandacht vragen voor de communicatie.

4440 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dat moeten we natuurlijk ook met onze mede-indieners straks nog heel even overleggen. Het gaat mij niet om een brief, die u aan ons stuurt, maar het zou fijn zijn om na de zomer inderdaad proactief naar de commissie te komen van, goh, dit hebben we ondernomen en dit is eruit gekomen. En of dat mondeling is of per brief, dat maakt mij niet uit. Anders moet ik er weer naar vragen.

4445 Gedeputeerde **OLTHOF**: Voorzitter, zullen we gewoon afspreken dat ik de eerstvolgende commissievergadering mondeling terugkoppeling geef over het gesprek wat heeft plaatsgevonden. Ja?

4450 Volgens mij zijn er een heleboel opmerkingen over Tata geweest, maar volgens mij geen concrete vragen aan GS.

De **VOORZITTER**: En dan toch nog de heer Stigter. Dat is het amendement 13.

4455 Gedeputeerde **STIGTER**: En mogelijk niet eens voor de laatste keer, voorzitter, vandaag. U kunt maar niet genoeg voor mij krijgen.

Een reactie op amendement 13. Dit amendement moet ik ontraden, omdat die overbodig is. U gebruikte allerlei ambtelijke termen, zoals die hier gebruikt zijn, maar het is volstrekt helder. De deelnemers, waaronder de provincie, hebben ook aangegeven dat het weerstandsvermogen ons zorgen baren. Op basis daarvan heeft de OD onomwonden aangegeven dat zij zo snel mogelijk toewerken naar weer een voldoende status. Dus dat hebben we eigenlijk gewoon met elkaar afgesproken. En dat hierover periodiek wordt gerapporteerd. Daarmee is de motie eigenlijk- Wordt het al ingevuld met de afspraken die we hebben gemaakt.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik kijken of er nog behoefte is aan een tweede termijn. Ik zie geen actie bij de heer Roosendaal. Bij de heer Heijnen? Statenlid Kostić, tweede termijn.

Tweede termijn Provinciale Staten

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, ik wil alleen maar de gedeputeerde danken voor de toezegging. En ja, met toestemming van JA21 trek ik bij deze de motie in. Dank u wel.

Motie 101 'Extra aandacht voor oppakken zorgen omwonenden Tata Steel' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Motie 101 is daarmee ingetrokken. Dan kijk ik naar mevrouw Uiterwijk of zij nog behoefte heeft aan een tweede termijn.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, wij zitten even met het amendement dat we zojuist ingediend hebben met de zienswijze. Daar hebben wij natuurlijk een zorg willen uit spreken en een waarborg willen inbrengen eigenlijk. En u geeft aan van, dit gebeurt al, deze afspraken zijn al gemaakt. Maar waar kunnen wij dat dan terugvinden?

De **VOORZITTER**: Dat is een vraag aan de heer Stigter straks. Dan kijk ik naar de heer Van der Heijden nog? Geen behoefte. Dan gaan we naar de heer Dekker. Geen behoefte. De heer Stigter. Heintje Davids. Nee, ik ga je missen.

Gedeputeerde **STIGTER**: Dank u wel, voorzitter. Ja, dit is afgesproken in het DB van de omgevingsdienst.

De **VOORZITTER**: Ik zit hier met tranen in mijn ogen. Ik zeg: ik ga je missen.

Gedeputeerde **STIGTER**: En als u denkt dat hij overdrijft: ik zit wat dichterbij, bij de voorzitter.

Maar deze afspraak is gemaakt in het Dagelijks Bestuur van de omgevingsdienst, met de toezegging ook van de omgevingsdienst. Ik denk dat het, het meest zinvol is om dat gewoon ook in de eerstvolgende bespreking hierover nog een keer terug te halen.

De heer **VAN DER HEIJDEN** (D66): Voorzitter, bent u het dan met mij eens dat het niet zo gek is dat wij op basis van de stukken die wij krijgen toch denken van nou, dat kan wel even een tandje scherper en dat, als u in een DB dat te horen krijgt en wij daar niet echt duidelijk een antwoord op krijgen in de commissie, dat we dan toch dat amendement indienen?

Gedeputeerde **STIGTER**: Daar heb ik begrip voor, voorzitter.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, kunt u misschien toezeggen dat u PS op de hoogte houdt over de ontwikkelingen in het DB, en ook als er zorgelijke ontwikkelingen zijn rond het niet op orde krijgen van de weerstandsratio? Want als u dat kunt toezeggen, dan kunnen we het amendement weer intrekken.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik zal toezeggen dat mijn opvolger in veel details en regelmatig de nieuwe Staten zal informeren op het onderwerp.

4515 De **VOORZITTER**: Nou moet ik toch enige twijfel uitspreken, meneer Stigter, wat u- Is dit voldoende toezegging, mevrouw Uiterwijk? Ja? Dan kan ik daarmee concluderen dat amendement 13 is ingetrokken.

4520 *Amendement 13 'Zienswijze weerstandsratio ODNZKG' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: En dan zijn wij aan het eind gekomen van de bespreking van agendapunt 11.c. Ik kijk even of er nog behoefte is om wijzigingen aan te brengen. Zo niet, dan sluit ik de beraadslagingen rond dit agendapunt af.

De discussie wordt gesloten.

11.d Vragenuur.

4530 De **VOORZITTER**: En dan gaan we naar het vragenuur. Daar kunnen geen interrupties en ook geen moties worden ingediend, zoals u weet. Bij iedere vraag hebben we een spreektijd. Dat is drie minuten voor de inbrengen van PS en we hebben drie minuten voor GS. Dan is er nog een kleine tweede termijn van een minuut en eventueel kunnen aanvullende vraagstellers zijn. Er zijn zes sets mondeling vragen ingediend. De fractie van de ChristenUnie heeft er vier ingediend over de autoverbinding A44 N208, hoogbouwplan in NNN aan Driftweg nabij Huizen, maaien waterplanten in het Gooimeer en pont Velsen. En de fractie van de Partij voor de Dieren heeft er twee ingediend. 1, uitspraak rechtbank Noord-Holland over de natuurvereniging cacaofabriek OLAM en het informeren van Provinciale Staten over juridische quickscan Kaderrichtlijn Water.

4540 Dan ga ik nu het woord geven aan de heer Klein voor de eerste vraag. Dat is de vraag autoverbinding A44 N208. Gaat uw gang.

Mondelinge vragen ChristenUnie - Autoverbinding A44 N208

4545 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel, meneer de voorzitter. Excuses aan mijn collega's dat we vlak voor het diner nog zoveel vragen moeten hebben. Maar ja, de wereld staat niet stil en onze commissievergaderingen wel een beetje.

4550 Wij hebben op 2 juni een bijeenkomst gehad, bewegen tussen duin, bollen en polder. Daar is mijn fractie vertegenwoordigd geweest. Het was een bijeenkomst georganiseerd door raadsleden van de gemeente Teylingen en Haarlemmermeer. Daar zijn plannen besproken voor het verbeteren van de mobiliteit in de regio. Het is het idee dat die plannen dan worden opgepakt door de stuurgroep Mobiliteitsmaatregelen Noordelijke Duin- en bollenstreek Haarlemmermeer.

4555 Dat is een samenwerkingsverband, waar onder andere de provincie Noord-Holland in zit. Een van die uitkomsten van de bijeenkomst is een verkenning naar een nieuwe autoverbinding tussen de A44 en de N208. Die weg zal grotendeels in de Haarlemmermeer komen te liggen en er moet een brug of een tunnel aangelegd worden over de Ringvaart. De provincie Zuid-Holland en de Zuid-Hollandse gemeenten zijn hier positief over, maar wij zouden graag wat meer inzicht hebben op de status van dit plan in de provincie Noord-Holland. Dus we hebben daarom de volgende vragen. Is de gedeputeerde op de hoogte van deze verkenningsplannen, inclusief het smalle zoekgebied voor de autoverbinding? Wie is namens de provincie Noord-Holland vertegenwoordigd in de stuurgroep? Wat is de insteek van de provincie Noord-Holland in de stuurgroep? Wordt in die stuurgroep ook de verbreding van de brug over de Ringvaart in de N208 als mogelijke maatregel meegenomen? Wat dus een alternatief zou kunnen zijn voor een nieuwe autoverbinding. En eigenlijk de kern komt erop neer, een aantal jaren geleden hebben wij natuurlijk nogal een situatie gehad met de provincie Zuid-Holland, waarin wij heel anders stonden in de Duinpolderweg. Kan een soortgelijk debacle voorkomen worden door vooraf elkaars verwachtingen beter af te stemmen?

4570 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Olthof voor het beantwoorden van de gestelde vragen.

4575 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. De eerste vraag is of ik op de hoogte ben van die verkenningssplannen. Ja, ik ben daarvan op de hoogte. En ja, ik heb ook in die stuurgroep deelgenomen. Dus ik zit daar ook aan tafel. Dus wat dat betreft ben ik daarvan op de hoogte. We hebben er ook eerder met elkaar over gesproken al, meerdere momenten. Zelfs al bij het stoppen van onze bijdrage, of in ieder geval van de Duinpolderweg, hebben we al aangegeven wat onze positie daarin is. Daar is toen al uiteindelijk die verbinding tussen de A44 en Zuid-Holland aan
4580 het zuidelijkste kantje van Noord-Holland daarin meegenomen. Er is ook genoemd dat we het zelf niet oppakken, maar wel bereid zijn, als Zuid-Holland het oppakt, om daar eventueel te kijken of we een bijdrage zullen moeten leveren. Dus dat is niet nieuw. Dus daar zijn we vanaf de hoogte. En we zullen u ook in het najaar verder op de hoogte brengen van de verkenning die er plaatsvindt en de vervolgstappen daarover. Dus daar zal ik u ook over blijven meenemen en
4585 blijven informeren.

Namens de provincie Noord-Holland ben ik vertegenwoordigd. Althans, ik moet het goed zeggen. De portefeuillehouder Mobiliteit en Bereikbaarheid is daarin vertegenwoordigd. De insteek van de provincie Noord-Holland is: we hebben een grote opgave met elkaar. We hebben een grote
4590 woningbouwopgave, ook in het zuiden van de Haarlemmermeer bij Lissersbroek. Zuid-Holland heeft woningbouwopgaves die er zijn. We zullen met elkaar goed moeten gaan kijken van, hoe zorgen we dat al die gebieden bereikbaar blijven. Het is nu al op een aantal plekken best ingewikkeld. Dus we zullen met elkaar moeten gaan kijken: hoe gaan we dit soort vraagstukken oplossen? Dan kijken we naar een betere- Naar de infrastructuur zelf. Maar dan kijken we
4595 uiteraard ook, zoals we het in ons beleid en het Perspectief Mobiliteit hebben: zijn er andere mogelijkheden? Kunnen we met de fiets meer realiseren, kunnen we met openbaar vervoer meer realiseren? Daar investeren we nu ook in. Als het gaat over de hov Noordwijk en Schiphol wordt geld gedaan. We stoppen ook extra geld in de fietsverbinding. Dus daar kijken we breed naar.

4600 Wordt de stuurgroep ook de verbreding van de Ringvaart-N207 als mogelijke maatregel- Een maatregel is een verbinding tussen de N206 en de N207. Het kan zijn dat in die studie het verbreden van die brug, een scenario daarin wordt meegenomen. Maar daar zal ik u ook in het najaar verder over informeren.

4605 Ja, en dan het punt het debacle van de Duinpolderweg. U noemt het een debacle, dat laat ik aan u over. Daar is heel lang over gesproken. Meerdere periodes is erover heen gegaan, is erover gesproken. Uiteindelijk is daar op het laatste moment door deze coalitie, nog bij de vorige onderhandelingen, een keuze in gemaakt. Ik moet wel heel eerlijk zeggen: de samenwerking met de provincie Zuid-Holland, met de collega-gedeputeerden daar, maar ook met de gemeenten in
4610 de omgeving, halen we meer aan Noord-Hollandse kant, maar ook met de Zuid-Hollandse gemeenten gaat het heel erg goed. En ik denk dat het belangrijk is, de keuze die we maken, de stappen die we zetten, dat die binnen het kader vallen wat ik van u meekrijg en dat ik u regelmatig informeer over de voortgang. Daarmee hoop ik dat we uiteindelijk tot een gedragen voorstel kunnen komen, wat bijdraagt aan een betere bereikbaarheid en mobiliteit in die regio.

4615 De **VOORZITTER**: Precies binnen de tijd. Nog een aanvullende vraag van de heer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Mag ik het vanaf mijn plek doen? Of wilt u dat we heen en weer blijven lopen?

4620 De **VOORZITTER**: Gelet op het aantal vragen zou ik bijna zeggen: u kunt beter hier komen staan. Dan haal ik er wel een gedeputeerde voor u bij. Maar wellicht toch maar deze kant. Ik denk dat we- Anders dan gaan we onze goede gebruiken eigenlijk zelf een beetje loslaten en dat lijkt me niet verstandig.

4625 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel. Helder. Goed om te horen dat de provincie in ieder geval hierbij betrokken is. Ik ben wel benieuwd of dat ook financiële consequenties. U zegt: we willen eraan meewerken. En in welke mate ook inwoners hier al bij betrokken zijn geweest. Want de weg komt natuurlijk wel, of tenminste, de studie, de verkenning naar al die verbindingen,
4630 gaan natuurlijk grotendeels over Noord-Hollands grondgebied.

De **VOORZITTER**: Verder nog andere Statenleden die hier aanvullende vragen over hebben? Nee? Dan voor de tweede termijn gedeputeerde Olthof.

4635 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, voorzitter, twee korte antwoorden. Dat zou financiële consequenties kunnen hebben als het gaat over infrastructuur op Noord-Hollands grondgebied. Maar nogmaals, zover zijn we nog helemaal niet. En of de bewoners in deze fase er al bij betrokken zijn, moet ik u helaas nog het antwoord op schuldig blijven. Vanuit Noord-Holland hebben we natuurlijk wel de verkenning met Haarlemmermeer gedaan. Of dat aan de Zuid-Hollandse kant al heeft

4640 plaatsgevonden en hoe die gesprekken, wie daarbij betrokken is, daar moet ik u nog het antwoord schuldig blijven. Maar daar hoop ik u ook na de zomer over verder te kunnen informeren.

Mondelinge vragen ChristenUnie - Hoogbouwplan in NNN aan Driftweg nabij Huizen

4645 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we door naar de volgende vraag. En als u links van mij komt staan, meneer Klein, dan kunt u daar gewoon blijven staan. Dus dat lijkt me makkelijker. Het scheelt u- Alhoewel, als u stappen wilt maken...

4650 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik dacht al. U probeert vast mijn gezondheid een beetje te stimuleren door me veel te laten lopen.

De **VOORZITTER**: U gaat vragen stellen over het hoogbouwplan in NNN aan de Driftweg nabij Huizen.

4655 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dat klopt. Want reeds lange tijd zijn er in de omgeving van die berichten grote zorgen over plannen van de gemeente Gooise Meren om daar hoogbouw mogelijk te maken in een natuurgebied aan de rand van Huizen. Het is weliswaar gemeente Gooise Meren, maar de mensen beleven het als Huizen. Het bouwplan ligt midden in NNN en past

4660 niet bij de criteria voor Het Gooi, die bijvoorbeeld in de leidraad Landschap cultuurhistorisch zijn geformuleerd. De provincie heeft eerder aangegeven dat zij van mening is dat het bouwplan in strijd is met het bestemmingsplan en heeft vervolgens bezwaar gemaakt tegen de verleende omgevingsvergunning, omdat het in NNN ligt. Recent heeft echter de gemeente Gooise Meren alle 52 bezwaarschriften beoordeeld en, ondanks het advies van de gemeentelijke

4665 bezwarencommissie om een aantal bezwaren gegrond te verklaren, besloten de vergunning in stand te houden. Wij hebben daarom de volgende vragen. Is GS op de hoogte gebracht van de afwijzing van de bezwaren en de instandhouding van de vergunning? Welke argumenten heeft de gemeente daarvoor aangedragen om het bezwaar van de provincie af te wijzen? Hoe beoordeelt GS deze afwijzing? Is GS nog steeds van mening dat het bouwplan niet passend is op deze plek?

4670 En welke stappen gaat GS dan nu zetten om te voorkomen dat dit bouwplan in het natuurgebied gerealiseerd gaat worden?

De **VOORZITTER**: Dank u wel. U mag blijven staan als u dat wilt. Gedeputeerde Rommel gaat antwoorden namens het college.

4675 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Nou, de eerste vraag, wij zijn op de hoogte van de instandhouding van de vergunning. De juridische vraag hierbij was of dat bouwplan past in het bestemmingsplan. We hadden gezegd van nou, inhoudelijk, het bouwvolume was duizend kuub en de goothoogte is 6,5 meter. En het huidige bouwplan past daar niet binnen. Dus vandaar dat

4680 ze in bezwaar zijn gegaan. De gemeente zelf zegt van ja, voor nieuwbouw is dat maximale bouwvolume niet nodig. En bij het berekenen van die goothoogte hebben ze dus gezegd dat – ja, hoe noem je dat – de balkons ondergeschikte bouwdelen zijn. GS is het daar niet mee eens. Wij vinden ook dat wij een goede onderbouwing hebben geleverd en dat de gemeente dat slechts heel summier heeft gedaan. Wij zijn dus nog steeds van mening dat het niet passend is. En zoals

4685 hier ook bij een bezwaarschrift: je kan daartegen in beroep gaan. Ik verwacht ook dat we dat gaan doen.

De **VOORZITTER**: Nog aanvullende vragen, meneer Klein? Anderen nog? Statenleden. Nee?

4690 De volgende set vragen, dat is maaien waterplanten Gooimeer. Gaat uw gang.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wel nog even dan een reactie. Dank. En goed om te horen dat de provincie waarschijnlijk in beroep gaat tegen het afwijzen van deze vergunning.

4695 *Mondelinge vragen ChristenUnie - Maaien waterplanten Gooimeer*

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dan over de waterplanten inderdaad in het Gooimeer. De provincie Noord-Holland is sinds 2017 facilitator en trekker van de regionale aanpak van de waterplantproblematiek in het zuidelijk IJsselmeergebied. Daarmee heeft de provincie in 2018
4700 ook het initiatief genomen om maatregelen te treffen om dit aan te pakken, waaronder ook subsidie en mankracht. Maar zowel de opgestelde samenwerkingsovereenkomst als de subsidie zijn begin dit jaar beëindigd, terwijl de problematiek natuurlijk nog steeds bestaat, en daarmee de noodzaak tot het maaien van waterplanten. We hebben daarom de volgende vragen. Bent u
4705 het met ons eens dat de provincie Noord-Holland nog altijd het belang heeft bij de aanpak van waterplanten in dat gebied? Welke rol zie de provincie voor zichzelf? Gaat u opnieuw een subsidie beschikbaar stellen? De samenwerkingsovereenkomst is afgelopen per 29 maart 2023, wat betekent dit wat u betreft voor de samenwerking, waarvan u juist aangaf dat die zo belangrijk was? En bent u bereid en zo ja, op welke termijn, het gesprek aan te gaan met de betreffende gemeenten over het vervolg van de aanpak van de problematiek en ook te kijken of er
4710 aanvullende mogelijkheden van financiering mogelijk zijn?

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u. Het is niet echt een provinciaal belang wat hier ligt, maar u
4715 weet zelf ook dat de heer Loggen zich de afgelopen jaren behoorlijk ingezet heeft om ook gemeenten te helpen om naar het Rijk toe te gaan, het ministerie van I&W en de waterbeheerder van Rijkswaterstaat voor het belang van de bevaarbaarheid van het gebied. U heeft ook een brief gekregen van de heer Loggen, eigenlijk van GS, op 4 april. Wij zien nog wel een rol in die samenwerking. Of er nieuwe subsidie komt? Nou ja, dat zal ook natuurlijk de volgende
4720 coalitieperiode uitwijzen, maar wat ik wel begrepen had- Kijk, op dit moment hebben de samenwerkende gemeenten nog een positief saldo. Dus het is ook nog niet aan de orde gelijk. Wat ik wel begrepen had, was dat het Rijk in goed overleg toch wel weer aan het nadenken was. Alleen, nou ja, na vandaag ziet de wereld er natuurlijk ook weer anders uit. Dus we moeten maar
4725 kijken hoelang gaat duren en hoe dat eruitziet. Maar wij zien daar wel nog een rol in. En u zegt, ja, die verbeterde samenwerking in de regio, die willen wij dus ook voortzetten. Dus ook het voorstel om met de nieuwe portefeuillehouder straks dan ook in overleg te gaan. Nou ja, dat ben ik dan denk ik zelf voor de waterrecreatie. Dus we gaan kijken hoe we daarmee omgaan. En ja, wij zijn nog steeds in gesprek met- De gedeputeerde was nog steeds in gesprek met de verschillende gemeenten. Dank u wel.

4730

De **VOORZITTER**: De heer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik heb nog een beetje aanvullende vraag. Fijn dat die positieve grondhouding er is. Kunt u wellicht als onderhandelaar ook zeggen of dit een taak is die het
4735 nieuwe college voor zich ziet en waar ook financiën voor beschikbaar zijn?

De **VOORZITTER**: Een moment. Ik kijk even of er nog andere vragen zijn. Conform ons reglement hoor ik dat graag. Die zijn er niet. Gaat uw gang.

4740 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik kan hier dus niet als onderhandelaar spreken. Ik ben GS. Maar we stonden daar wel positief tegenover.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

4745 *Mondelinge vragen ChristenUnie - Pont Velsen*

De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar de volgende vragenset. Dat zijn de vragen over de pont Velsen. Het woord is aan de heer Klein.

- 4750 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, dank u wel. We hebben eerder onze zorgen geuit over het verdwijnen van de tien minuten-pontverbinding over het Noordzeekanaal bij Velsen. Daar hebben we schriftelijke vragen over gesteld en toen heeft GS tot onze grote vreugde aangegeven zich in te zetten voor het behoud van die tweede pont, waardoor die tien minuten-verbinding voor
- 4755 fietsverkeer in stand gehouden kan worden. Dat is een enorm belangrijke verbinding daar in de regio. Maar uit het nieuws blijkt dat de pont binnenkort toch lijkt te gaan verdwijnen, omdat het blijkbaar niet gelukt is om een vervangende pont te vinden door het GVB. Wij zijn dus benieuwd wat de status is van de inzet van de provincie, hoe zij zich ingespannen hebben. Dus daarom de volgende vragen. Kan GS een update geven van de stand van zaken met betrekking tot die pontverbinding? Welke inspanningen heeft GS gedaan om de dienstregeling in stand te houden?
- 4760 En welke mogelijkheden ziet GS om te voorkomen dat de frequentie afgeschaald gaat worden?

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan gedeputeerde Olthof.

- Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Voor de duidelijkheid: dit is overigens een
- 4765 discussie tussen de gemeente Velsen en het GVB/Amsterdam. Dat gesprek vindt ook plaats. Er zijn twee onderwerpen die daar spelen op de korte termijn en de lange termijn. Voor onderhoud moet een van de ponten eruit, waardoor er op korte termijn inderdaad dreigt die tien minuten-verbinding te verdwijnen. Daarnaast is er voor de langere termijn, om te zorgen dat die tien
- 4770 minuten-verbinding op de langere termijn in stand blijft, zal er een nieuwe pont aangeschaft moeten worden om uiteindelijk die tweede pont te kunnen laten varen, waar uiteindelijk de GVB de exploitatie van zou moeten doen. Wat betreft de tweede, heeft de provincie toegezegd, althans, hebben wij de mogelijkheden, wat ruimte, om een bijdrage te leveren aan de aanschaf van een nieuwe pont en op die manier te zorgen dat het doorgaat. Afgelopen weken veel contact gehad met in ieder geval de portefeuillehouder in de gemeente Velsen. Ook de commissaris heeft
- 4775 daar de afgelopen week nog contact mee gehad. In de gesprekken, laat ik het zo zeggen, tussen GVB en de gemeente Velsen, met name voor de korte termijn, lijkt het niet direct tot een oplossing te komen. Dus ik heb ook in overleg besloten om het initiatief te nemen om partijen aan tafel uit te nodigen om te kijken wat er nodig is om wel tot een oplossing te komen. Daarbij wil ik heel duidelijk aangeven dat uiteindelijk het probleem niet door de provincie overgenomen
- 4780 gaat worden, want dat is natuurlijk wat snel gebeurt: de provincie pakt het op en die lost het op. Maar ik vind het wel belangrijk, omdat het over doorfietsroutes gaat, het gaat over uiteindelijk actieve mobiliteit, het is een belangrijke verbinding, dat we in ieder geval wel een poging moeten nemen om partijen aan tafel te krijgen om dit probleem op te lossen.

- 4785 De **VOORZITTER**: Ik kijk naar de heer Klein of hij aanvullende vragen heeft.

- De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Jazeker. Ten eerste natuurlijk heel blij om te horen dat u initiatief neemt en ook de commissaris, omdat wij ook denken dat dit enorm belangrijk is. Maar wij hebben heel concreet de vraag- Wat ik uit het nieuws lees, is dat die pont weg moet, omdat de
- 4790 reservepont in Amsterdam beschikbaar moet zijn. Zou het ook niet een mogelijkheid zijn in die onderhandelingen, dat wij als provincie zeggen: nou, die pont blijft gewoon in Velsen varen als reservepont, en als er echt panne is met de pont in Amsterdam, dan kan die daar in twee uur zijn?

- 4795 De **VOORZITTER**: Ik kijk nog even of er aanvullende vragen zijn. Nee. Dan geef ik het woord aan de heer Olthof.

- Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Dat zou de provincie kunnen zeggen, alleen, we gaan er niet over. Dus met andere woorden: je kan er wat van vinden, maar uiteindelijk zijn het
- 4800 de GVB en Velsen die eruit moeten komen. Met name de GVB, als exploitant en als verantwoordelijke voor de continuïteit van die verbindingen, moet daar uiteindelijk een besluit over nemen. Nogmaals, dat neem niet weg dat ik wel met de partijen die verschillende scenario's wil bespreken en kijken wat er mogelijk is.

- 4805 De **VOORZITTER**: Dank voor de beantwoording.

Mondelinge vragen Partij voor de Dieren - Uitspraak Rechtbank Noord-Holland over natuurvergunning cacaofabriek OLAM

4810 De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar de vragen gesteld door de Partij voor de Dieren. Dat is de vraag over de uitspraak van de rechtbank Noord-Holland over de natuurvergunning van de cacaofabriek OLAM. Dan geef ik het woord aan Statenlid Kostić voor het stellen van de vragen.

4815 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter. OLAM, voor de mensen thuis, is een cacaofabriek in Koog aan de Zaan. Het bedrijf is een zware piekbelaster. Het heeft een vergunning Wet
natuurbescherming aangevraagd en die is positief geweigerd. Dat betekent dat de provincie heeft
gezegd: nou ja, dat is eigenlijk niet nodig. Daar hebben burgers, milieuorganisatie, bezwaar
4820 tegen gemaakt en gevraagd aan de provincie om handhavend op te optreden. Die zijn door de rechtbank in het gelijk gesteld, waarbij dus de provincie en de OD Noord-Holland Noord in die zin op de vingers zijn getikt. Nu is de vraag: welke stappen heeft GS gezet na de uitspraak van de rechtbank? Heeft zij opnieuw beslist als het gaat om die Wet natuurbescherming? Hoe heeft deze fout van de provincie en de OD Noord-Holland Noord kunnen plaatsvinden? De derde vraag, dat slaat eigenlijk op een eerdere discussie: welke lessen nemen we mee uit deze casus richting de mogelijke verbeteringen als het gaat om VTH-taken binnen de OD Noord-Holland Noord? We
4825 hebben net gehoord dat een motie van ons hierover wordt omarmd. Dus ik verwacht dat dat een mooie toekomst belooft voor het vervolg van onze VTH-taken. Vervolgens de vraag: gaat GS nu wel handhavend optreden? Het bedrijf OLAM beschikt immers niet over de vergunning Wet natuurbescherming en vergunde stikstofrechten. En waarom heeft de provincie sinds de jaren '90 de vergunning niet aangescherpt, aangezien OLAM bijvoorbeeld in het milieuverslag van 2017
4830 aangaf dat de uitstoot 57.000 kilogram ammoniak per jaar was en de provincie van mening was dat 502.000 kilogram vergund was? Hoe past dit in de ambitie van GS om scherp aan de wind te varen, regelmatig te actualiseren en strenger te handhaven en te vergunnen? En als laatste, hoe past dit verhaal in de gebiedsgerichte aanpak PPLG en de eerlijke bijdrage die alle sectoren moeten leveren? Van welke vergunde uitstoot wordt daar uitgegaan? Dank u wel.

4835 De **VOORZITTER**: Het woord is aan gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. De tijd kan snel gaan, om maar zo te noemen, want OLAM heeft een grondig archiefonderzoek gedaan. Want zoals u weet, wordt er gekeken
4840 naar de referentiedatum. Daar was dus voldoende onderbouwd, wat de rechter heeft gezegd. Maar er is een grondig archiefonderzoek geweest. Er zijn milieu-toestemmingen gevonden uit 1981 en 1967. Daarmee kan dus onderbouwd worden dat OLAM op de aanwijsdatum van 10 juni al toestemming had voor haar activiteiten. Er is nog geen nieuw besluit genomen. Er zijn nog wat extra vragen gesteld. Maar er bestaan dus bestaande rechten. Wat wel gedaan is- Want u zegt:
4845 hoe heeft deze fout van de provincie kunnen plaatsvinden, of van het OD eigenlijk. Ja, het was in die tijd niet vanzelfsprekend dat er ook allerlei daadwerkelijke toestemmingen werden gegeven. Wij sturen daar nu wel op, dat dat ook geregistreerd wordt en dat je dat dus ook vastgelegd hebt. Maar we wisten al wel dat het bedrijf al heel lang bestond. En nogmaals, nu ze kunnen aantonen dat het bedrijf al die milieuvergunning heeft gehad, zal ook die vergunning verstrekt kunnen
4850 worden. Ik kan u wel zeggen, en dat is ook weer nieuw – ik heb het er even bij gepakt en ik kan het wel doorsturen – maar de MOB en de OVI en het OD hebben gezamenlijk afspraken gemaakt, zodat er forse natuur- en milieuwinst behaald kan worden. Op 7 juli staat dat op de site van de omgevingsdienst. Dus u kunt dat daar nakijken. En mocht u het niet kunnen vinden, dan kan ik dat aan u toesturen. Daarin is dus ook aangegeven dat ze afspraken hebben gemaakt van hoe ze dat milieu dus gaan verlagen, die ammoniak. En dat gaat per 2024 dan ook gebeuren. Dan zegt u
4855 van- Nou ja, handhavend optreden is dan ook niet aan de orde. U zegt ook van: waarom hebben we de vergunning niet aangescherpt? In de Hinderwetvergunning voor OLAM uit '94 en de latere, daar zijn geen grenzen gesteld aan het aantal draaiuren van de inrichting. Er wordt veel minder gedraaid dan dat daadwerkelijk ook wordt verbruikt. Je mag die referentiesituatie gewoon
4860 gebruiken. Dat is volgens de jurisprudentie. Dat is ook wat OLAM gaat doen. En dan, ja, het zal ook verminderd worden. Dus dat zal u gunstig moeten stemmen.

De **VOORZITTER**: Aanvullende vragen van Statenlid Kostić.

4865 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, de gunstige stap komt vanuit de gemeente eigenlijk met OLAM en de milieuorganisaties. Mij gaat het hier om de rol van de provincie, die gaat over de Wet Natuurbescherming. Dan vraag ik me af, nu die deal is gemaakt vanuit de gemeente eigenlijk en

de burgers naar twaalf ton, volgens mij, gestaag naar beneden, gaat u op basis daarvan die vergunning aanpassen? Gaat u het actualiseren?

4870

De **VOORZITTER**: Zijn dat al uw aanvullende vragen? Want dan kijk ik even- Ja, dan moet u ze nu stellen, want u heeft maar twee gelegenheden en niet drie.

4875

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Lang geleden. Verder was ik benieuwd hoe het dan vanuit de provincie is misgegaan. U zegt van, ja, we wisten eigenlijk al dat er ergens wel een vergunning zou kunnen zijn, maar u heeft dat dus niet bij de rechter toen aangeleverd. Nu is het ergens opgedoken. Dus straks moet waarschijnlijk de rechter weer beoordelen, toch, of dat voldoende is? Welke lessen trekt u daaruit voor in het vervolg? Daar gaat het ons vooral om. Of vindt u dat alles eigenlijk goed is gegaan?

4880

De **VOORZITTER**: Ik kijk of er nog andere aanvullende vragen zijn. Ik zie ze niet. Dan de tweede termijn, Gedeputeerde Rommel.

4885

Gedeputeerde **ROMMEL**: Het is niet de afspraken die met de gemeente zijn gemaakt. Het is met het MOB. [...] Ja, en het OVI en het OD. Daar zijn afspraken mee gemaakt. En daarvan is dus gezegd dat in 2024 die vergunning bijgesteld zal worden. Dan gaat die ammoniakvraag naar tachtig ton en per 2024 naar twaalf ton en 2028 naar ruim vier ton. Dus dat is een behoorlijke afname. Dat is waar we dan ook op dat moment naar die vergunning gaan kijken.

4890

Lessons learned, ja, dat heb ik eigenlijk in deze periode wel gemerkt, want, ja, ik ben zelf jurist van huis uit en wij legden alles vast. En ja, dan is het wel lastig om te constateren dat die vergunningverlening, dat dat de verantwoording is om dat te bewaren bij degene die de vergunning gekregen heeft; en ik vind het zelf heel belangrijk om vast te leggen welke vergunningen er gegeven worden. Daar sturen wij dus nu ook op aan dat dat gebeurt.

4895

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

Mondelinge vragen Partij voor de Dieren - Informeren PS over juridische QuickScan Kaderrichtlijn Water

4900

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de tweede vraag van de Partij voor de Dieren. Die is gesteld over de juridische QuickScan Kaderrichtlijn Water. Statenlid Kostić, gaat uw gang.

4905

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. De provincie Noord-Holland stevent af op een watercrisis. Dat hebben we vaker gezegd. Hier nog een watersymposium gehouden met D66 om daar aandacht voor te vragen, en vooral voor de oplossingen. Aangezien we nog lang niet voldoen aan de doelen van waterbescherming in het kader van de Kaderrichtlijn Water. Dit kan grote gevolgen hebben voor de provincie en inwoners. Er is aan de Universiteit van Utrecht de opdracht gegeven voor een juridische quickscan over die KRW. Nu ligt er een concept-quickscan klaar. Volksvertegenwoordigers hebben nog geen inzage gekregen in dit belangrijke stuk, maar hebben het recht om die informatie tijdig te kunnen ontvangen. Dus de enige vraag is: kan GS voor het reces voldoen aan het recht van PS op het informatie en inzage geven in de concept-quickscan over de KRW? Dank u wel.

4910

4915

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Loggen. Het zou Loggen geweest kunnen zijn. Ja. Maar gedeputeerde Rommel vervangt.

4920

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dat conceptrapport, wij zijn niet de opdrachtgever van dat stuk. De ambtenaren hebben – lees ik – op 4 juli hierover gesproken. De gedeputeerde zelf is daar niet van op de hoogte gebracht. Maar pas op 17 oktober komt er een bijeenkomst. Die wordt gepland door het Hoogheemraadschap, waarbij de Universiteit Utrecht het rapport presenteert. Wij zijn dan ook uitgenodigd. En op dat moment kunnen wij ervoor zorgen dat u het rapport ook krijgt, omdat het dan ook pas gepubliceerd is. Wij gaan niet over een rapport waar we geen opdrachtgever van zijn. Dus helaas.

4925

De **VOORZITTER**: Aanvullende vragen van Statenlid Kostić?

4930 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, even snel uit mijn hoofd. Twee aanvullende vragen. Onze informatie is dat u wel bent gevraagd om te reageren op die concept-QuickScan. Dus mijn vraag is: hebben die ambtenaren, GS, die concept-quickscan al gezien? En hebben ze inderdaad, zoals de waterschappen stellen, al een reactie gegeven? Zo ja, dan is dat toch echt iets wat wij zouden kunnen zien, aangezien u het ook heeft kunnen zien. En ten tweede: wie is dan de opdrachtgever geweest?

4935 De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Rommel. Als er nog andere vragen zijn? Ik zie geen handen. Gedeputeerde Rommel.

4940 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, zoals ik net al zei: op 4 juli is het besproken met de ambtenaren. De gedeputeerde was er niet bij en is er ook niet van op de hoogte gesteld. Dus of er zo'n reactie precies gegeven is, ik neem aan van wel, maar ik was daar niet bij. Het hoogheemraadschap is degene die de opdracht gegeven heeft. Dus als u dat rapport op wilt vragen, dan zult u daar dus moeten zijn en niet bij ons, de provincie, die geen opdrachtgever is.

4945 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dat waren de vragen gesteld in het vragenuur.

12. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

4950 De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu toegekomen aan agendapunt 12. Daar stel ik de gedeputeerden in de gelegenheid om een reactie te geven op de moties Vreemd aan de Orde van de Dag, hun stemadvies. Als eerste hebben we de motie Goede oplossing voor bloembollentelers Zanderij Noord, ingediend door het CDA en Forum voor Democratie. Dat is motie nummer 78. Ja, mevrouw Rommel, u heeft het druk.

4955 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Om te beginnen, deze motie is overbodig. We hebben op 19 juni de vaststelling van de wijziging werkingsgebieden en bijlagen bij de Omgevingsverordening, dat is de 2023-1 eerste wijziging van NNN-gebieden, met u behandeld, omdat het gaat over klein, maar ingrijpend of groot en meeslepend. Daar heeft u over gesproken. Er zijn insprekers geweest. Wij hebben ook gezegd: wij komen met een brief met een reactie op de insprekers. Die hebben wij u gestuurd op 4 juli. Sorry, ja, 4 juli. Wij hebben toen ook het besluit genomen in GS tot begrenzing van deze delen. Waarom is uw motie ook overbodig? We zijn in heel goed gesprek daar bij de Zanderij. Wat ik hoor, lopen de gesprekken goed. Dus wij zijn ook aan het kijken van hoe kunnen wij de mensen in dat gebied helpen voor andere bollengronden of, ja, schadeloosstelling. Dus daar zijn we in goed overleg. Dus wat dat aangaat, overbodig, en daarmee ontraden.

4965 De **VOORZITTER**: Dan krijgen we motie nummer 79, ingediend door D66, Partij voor de Dieren en Volt: IPO-visie verslechtingsverbod. De heer Stigter zal hem toelichten.

4970 Gedeputeerde **STIGTER**: Dank u wel, voorzitter. We hebben in, niet in de commissie, maar in de bijzondere Statenvergadering, hierover gesproken. Ik heb toen aangegeven dat ik me ook had verbaasd, verwonderd, over deze passage in de IPO-kaderbrief, die ik niet herkende. Zoals u weet, luister ik altijd goed naar de Staten. Op basis van het eerste signaal heb ik eigenlijk al direct een signaal afgegeven richting IPO dat ik me daar niet in kon herkennen en ook mijn collega's niet. Dus strikt genomen zou je kunnen zeggen: deze motie is eigenlijk al uitgevoerd voordat die is ingediend. En tegelijkertijd zitten we ook in de periode van bestuurswisselingen en weten we ook niet meer wie er over een tijdje zit. Dus kan ik me ook voorstellen dat deze Staten daar nog een uitspraak over doet. Dus zou ik het oordeel Staten willen geven.

4980 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Gaan we naar motie 81, ingediend door JA21. Dat is de herbeoordeling energiebeleid. De heer Stigter.

4985 Gedeputeerde **STIGTER**: Dat was ik, voorzitter. Motie 81, die zou ik willen ontraden, omdat die ook eigenlijk overbodig is en die ligt ook voor het nieuwe coalitieakkoord. Zoals u weet hebben wij in de vorige periode een actieprogramma klimaat gehad met allerlei acties die ons zover hebben gebracht. Dat hebben we net ook eventjes gedeeld bij het afscheid. En tegelijkertijd

4990 hebben we dat ook nog te doen en is aangekondigd dat er een nieuw actieprogramma gaat komen. Dat actieprogramma zal ongetwijfeld herijkt worden met ook nieuwe inzichten als het gaat om het programma Energiehoofdstructuur, zoals die door het Rijk is ontwikkeld. Dus in die zin, waar de motie toe oproept, is eigenlijk overbodig, omdat er een nieuw actieprogramma zal gaan komen.

Zal ik even doorgaan met motie 82 en 83, voorzitter?

4995 De **VOORZITTER**: Heel graag. Ja.

5000 Gedeputeerde **STIGTER**: Dan ben ik bij motie 82 rondom prioriteren van woningbouw boven windturbines. Ook deze motie wil ik ontraden. Op 16 maart heeft u een brief ontvangen van het college, waarin we aangeven hoe wij eigenlijk willen toewerken naar het ruimtelijke arrangement, hoe we de verschillende ruimtelijke opgaven in principe bij elkaar willen gaan brengen. Dan past het niet om de ene opgave boven de andere te zetten. Dat zal uiteindelijk onderdeel uitmaken van die hele ruimtelijke puzzel die we met elkaar moeten gaan leggen, waarbij alle opgaven bij elkaar worden gebracht.

5005 Dan ben ik bij motie 83 rondom de gezondheidseffectstudies van de windturbines. Ook deze motie wil ik ontraden, omdat die overbodig is. Er wordt door het Rijk op dit moment- Is er al onderzoek gedaan door het RIVM naar de gezondheidseffecten van windturbines. Daarbij is aangetoond dat windturbines een negatief effect kunnen hebben op gezondheid ten aanzien van geluid en waar een aantal dingen nog niet heel duidelijk zijn. Die dingen die nog niet helemaal duidelijk zijn gekomen uit het eerdere onderzoek, die zullen ook door het Rijk worden
5010 onderzocht en worden meegenomen bij de ontwikkeling van de nieuwe windnormen. En dan past het gewoon niet als Noord-Holland om daar een eigenstandig traject naast te zetten. Eigenlijk is dit gewoon een lopend traject, voorzitter.

5015 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nee, geen- Nee, moties Vreemd. Sorry, maar u heeft uw kans gehad vandaag.

Gedeputeerde **STIGTER**: We maken het nog een keer goed.

5020 De **VOORZITTER**: Daarmee hebben we agendapunt 12 afgerond. Dat betekent dat er nog één agendapunt openstaat en dat is de gebundelde stemming. Dat wilde ik doen voor het diner, maar ik kijk even rond of er behoefte is aan enige schorsing, zodat u nog even met elkaar kunt overleggen. Het is nu 17.30 uur. Hoeveel minuten schorsing? Vijftien minuten? [...] Nee. Ik denk vijftien minuten schorsing en dan gaan we daarna ook direct door met de gehele stemming en daarna gaan we gezellig met elkaar dineren. Dan kan er een drankje bij, want dan bent u klaar. Ik
5025 schors de vergadering tot 17.45 uur.

Schorsing 17.30 tot 17.47 uur.

5030 De **VOORZITTER**: Als het goed is, dames en heren, en ik wil u verzoeken even stilte te betrachten, zijn wij met 53 Statenleden vandaag. Dat wil ik even controleren of dat ook klopt. Als het goed is, is mevrouw Alberts afwezig en de heer Van Tiggelen. En verder, als ik zo rondkijk, dan klopt dat ook. Dus dat betekent dat er 53 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht.

5035 **13. Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten van PS 10 juli 2023.**

5040 De **VOORZITTER**: Dan zijn we aanbeland bij agendapunt 13. Dat is de gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten. Als eerste gaan wij in stemming brengen de moties Vreemd aan de Orde van de Dag, die ingediend zijn bij agendapunt 2. Als eerste breng ik in stemming- Ik zie de heer Van den Berg met een voorstel. De heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u, voorzitter. Na overleg binnen Provinciale Staten met de collega's hier hebben wij toch besloten om motie in 81, 82 en 83 voorlopig aan te houden, in

5045 ieder geval tot volgende week, om ook voldoende bedenktijd voor andere partijen mee te geven. Daar laat ik het bij.

Motie 81 'Herbeoordeling energiebeleid' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

5050 *Motie 82 'Prioriteren van woningbouw boven windturbines' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

5055 *Motie 83 'Gezondheidseffectenstudie windturbines' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Motie 81, 82 en 83 zijn aangehouden. Dan geef ik het woord aan mevrouw De Sain.

5060 Mevrouw **DE SAIN** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Wij zouden toch als fractie nog heel even een paar minuten nodig willen hebben over één motie Vreemd om tot een besluit te kunnen komen. Excuus voor het ongemak.

5065 De **VOORZITTER**: Dat is niet motie 80, 81, 82 en 83? Want die zijn net aangehouden. [...] Dan schors ik de vergadering voor drie minuten. Maar ik wil u verzoeken om niet allemaal de zaal te verlaten, want dan kunnen we daarna wel snel doorgaan.

Schorsing 17.49 tot 17.53 uur.

5070 De **VOORZITTER**: Goed. Als alle Statenleden weer gaan zitten. Dan zijn wij terug bij agendapunt 13. Op veler verzoek toch nog heel eventjes stilstaan bij het prachtige apparaat wat u voor u heeft, waarmee we digitaal kunnen stemmen. Als u op het apparaatje kijkt, dan ziet u aan de rechterhand één, twee, drie, vier, vijf aan cijfertjes staan, en het stemmen doet u met twee en drie. Daar staat op twee een plus en op drie een min. Dus als u op twee drukt dan stemt u voor en drukt u op drie, dat is de min, dan stemt u tegen. Dus u moet niet kijken wat eraan staat.

5075 Dus u kunt niet met dubbel plus dubbel stemmen of iets dergelijks. Dat gaat niet lukken. Dus twee is voor, knop drie is tegen. De plus is voor, de min is tegen. Elke keer geef ik aan wanneer de stemming geopend is. Als er drieënvijftig geldige stemmen binnen zijn, dan sluiten we de stemming af en dan kunt u niet meer wisselen. Dus dat betekent, als u het verkeerde knopje hebt ingedrukt en u drukt snel op het goede knopje, dan heeft u uiteindelijk de stem uitgebracht die u wil uitbrengen, maar als de stemming al gesloten is en u kwam erachter dat u voor wilde stemmen in plaats van tegen, dan kunt u dat niet meer aanpassen. Wat dan nog wel kan, is dat u uw hand opsteekt en dat u uitspreekt dat u een stem heeft uitgebracht. Maar dat verandert aan de stemming dan niets meer, want de digitale stemming blijft overeind, maar dan heeft u in ieder geval nog wel mondeling uitgesproken dat u eigenlijk had tegen willen stemmen. Nou, u begrijpt,

5080 als daarmee net met één stem voorgestemd is, dat u dat heel jammer vindt, maar dan heeft u in ieder geval gezegd dat u het anders bedoeld had. Maar ik denk met deze uitleg – knopje twee voor, knopje drie tegen – moet dat lukken. Zijn er mensen die daar nog vragen over hebben? De heer Olthof. Ja, maar dat is waarschijnlijk het feit dat u dat niet zo vaak gedaan heeft.

5090 Goed, dan ga ik als eerste in stemming brengen, dat zijn de moties Vreemd aan de Orde van de Dag, ingediend bij agendapunt 2. De eerste is motie nummer 78, ingediend door het CDA en Forum voor Democratie. De titel was Goede oplossing voor bloembollentelers Zanderij Noord. Verlangt iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring of aantekening? Zo niet- Mevrouw Koning, CDA.

5095 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, een stemverklaring naar aanleiding van de reactie van de gedeputeerde, want zij zegt dat het overbodig is. Maar wij vragen in de motie om een omvorming van Zanderij Noord naar NNN-gebied uit de tweede herziening te halen. Dus het is niet overbodig. Hij kan eruit gehaald nog worden.

5100 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nog anderen? Ja, en dat is de heer Vendrig van de BBB.

5105 De heer **VENDRIG** (BBB): Ja, dank u, voorzitter. Een stemverklaring van de BBB. De BBB begrijpt de emotie van dit onderwerp. De BBB is echter wel van mening dat het coalitieakkoord en met name de gesprekken die nu gevoerd worden voldoende handvatten biedt om te komen tot een oplossing. We hechten er wel aan dat we hier scherp op zijn in de komende coalitieperiode.

5110 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor motie 78. Er zijn 53 stemmen uitgebracht.

Motie 78 'Goede oplossing bloementelers Zanderij Noord', ingediend door CDA en Forum voor Democratie.
5115 Motie 78 is met 11 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS.

De **VOORZITTER**: Dan gaan we de volgende motie in stemming brengen. Dat is motie 79, ingediend door D66. Partij voor de Dieren en Volt, met als titel IPO-visie verslechteringsverbod. Is er iemand die stemverklaring- Ja, de heer Van den Berg.

5120 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Namens JA21 wil ik graag een stemverklaring afgeven over de IPO-visie op het verslechteringsverbod. Hoewel wij tegen het verslechteringsverbod zijn, steunen wij toch deze motie. We geloven sterk in de besluitvorming in dit Huis en het is onze mening dat het IPO geen standpunt zou moeten innemen over zaken die
5125 nog niet in Provinciale Staten zijn besproken. Dus nogmaals, hoewel wij tegen het verslechteringsverbod zijn, willen wij toch consequent zijn in onze visie over het IPO, zodat de willekeur wordt voorkomen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Ja, dat is de heer Roosendaal van de VVD.

5130 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Wij sluiten ons daarbij aan.

De **VOORZITTER**: Wat zei u?

5135 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Wij sluiten ons bij JA21 aan bij de redenering daarvan.

De **VOORZITTER**: Graag even ook bij D66, wilt u misschien even uw aandacht bij de stemming houden alstublieft? Het stoort enorm. Ik kan de heer Roosendaal niet horen. U steunt de verklaring van JA21. Dank u wel.

5140 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Inderdaad.

5145 De **VOORZITTER**: Iemand anders nog een stemverklaring? Zo niet, aantekening, hoofdelijke stemming? Ook niet. Dan gaan we nu de stemming openen voor motie 79. 53 stemmen uitgebracht.

Motie 79 'IPO-visie verslechteringsverbod', ingediend door D66, Partij voor de Dieren en Volt.
Motie 79 is met 41 stemmen voor en 12 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, PVV en CDA.

5150 De **VOORZITTER**: 81, 82, 83 en 80 – sorry – die zijn ingetrokken.

Jaarstukken 2022 en bestuurlijke reactie accountantsverslag 2022 (VD-38).

5155 De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu in stemming brengen de moties of amendementen en voordracht ingediend bij agendapunt 9. Dat is voordracht 38, Jaarstukken 2022. De eerste motie, nummer 84, is ingetrokken, motie 85 is aangehouden, motie 86 is aangehouden. Dus daarmee kunnen wij direct voordracht 38, de Jaarstukken 2022 in stemming brengen. Iemand die een stemverklaring wenst? Hoofdelijke stemming of aantekening? Nee. Dan open ik nu de stemming voor de Jaarstukken 2022. Mevrouw Kocken.

5160

Statenlid **KOCKEN** (GL): Sorry, u zag mij net ook al niet, maar het leek mij wel netjes als ik hier niet over zou stemmen. Dus u wacht dan nu, denk ik, ook op mij.

De **VOORZITTER**: Het is iets makkelijker als u dat van tevoren aangeeft.

Statenlid **KOCKEN** (GL): Dat probeerde ik, maar dat is mij niet gelukt.

De **VOORZITTER**: Dat betekent dat er één onthouding is. Dat is mevrouw Kocken van GroenLinks, heeft zich onthouden van stemming. Dat betekent dat er 52 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. Die zijn uitgebracht.

Voordracht Jaarstukken 2022 en bestuurlijke reactie accountantsverslag 2022 (VD-38).
Voordracht 38 is met 50 stemmen voor, 2 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen heeft gestemd: PVV.

De **VOORZITTER**: Ik zie de bode lopen, maar kan dit scherm hier aan op een of andere manier? [...] Ja, u lacht erom. Ik vind dat wel vervelend, eerlijk gezegd. Ik weet niet wie die nieuwe techniek geleverd heeft, maar ik ga u zeggen: na het reces gaan we die techniek toch echt weer aanpassen, want dit is zo niet te doen. Maar goed, we gaan wel door.

Jaarstukken 2022 en bestuurlijke reactie accountantsverslag 2022 (VD-38).

De **VOORZITTER**: We gaan naar nummer 10, dat is voordracht 39 en de moties en het amendement wat daar is ingediend. Dat is de Kaderbrief 2024. Als eerste is ingediend amendement nummer 12, ingediend door D66, ChristenUnie en Volt: Inboeken autonome groei wagenpark vervalt. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? De heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. De overwegingen om dit amendement in te dienen, die delen wij niet. Maar we willen wel dit amendement steunen, maar dan niet om het aantal auto's te verminderen, maar meer om prudent financieel beleid te voeren. Dat is onze afweging daarbij. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Uiterwijk, JA21.

Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Voorzitter, wij willen ons in de stemverklaring aansluiten bij Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan ga ik er even uit dat we weer 53- Kijk, mevrouw Kocken. Ja, u moet uw hand echt omhoogsteken, anders zie ik u niet.

Statenlid **KOCKEN** (GL): Ja, maar u vroeg nog niet om onthouding en ik zou mij willen onthouden, zowel bij deze als bij de volgende- Bij dit hele agendapunt. Wilt u dat ik dat bij elke motie die u voorlegt, doet? Bij deze dan.

De **VOORZITTER**: Nee. Dat betekent dat er bij dit amendement en de ingediende moties en de voordracht Kaderbrief 2024 52 geldige stemmen worden uitgebracht. En u deed het prima door geen enkel knopje aan te raken bij onthouding. Dus dat is goed. Dan breng ik nu in stemming amendement 12. 52 stemmen zijn binnen.

Amendement 12 'Inboeken autonome groei wagenpark vervalt', ingediend door D66, ChristenUnie en Volt.

Amendement 12 is met 19 stemmen voor, 33 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, JA21, Volt, SP, 50PLUS en ChristenUnie.

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 87. Die is ingetrokken. Motie 88 is ingetrokken. Motie 89. En dan kom ik bij motie 90. Die is ingediend door de Partij van de Dieren, Volt, CDA en de

- 5220 ChristenUnie. Is daar iemand voor hoofdelijke stemming of een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor motie 90. De stemming is gesloten. 52 stemmen uitgebracht.
- Motie 90 'Betekenisvolle plek voor Brede Basismonitor in Kaderbrief', ingediend door Partij voor de Dieren, Volt, CDA en ChristenUnie.
- 5225 Motie 90 is met 12 stemmen voor, 40 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Volt, CDA, SP, 50PLUS en ChristenUnie.
- De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 91. Die is ingetrokken. Motie 92 gaan we in stemming brengen. Ingediend door JA21 met als titel Kerntaken in beeld. Iemand voor hoofdelijke stemming of een stemverklaring? Iemand aantekening? Dan open ik nu de stemming voor motie 92. 52 stemmen zijn uitgebracht.
- 5230 Motie 92 'Kerntaken in beeld', ingediend door JA21.
- Motie 92 is met 9 stemmen voor en 43 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, Volt en Forum voor Democratie.
- 5235 De **VOORZITTER**: Motie 93 is ingetrokken. Dat geldt ook voor motie 94. Dan breng ik in stemming motie 96, want motie 95 heeft nooit bestaan. Ingediend door D66, Partij voor de Dieren en Volt. De titel is Werk maken van de regenboog. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring? De heer Roosendaal van de VVD.
- 5240 De heer **ROOSENDAAL** (VVD): We zijn voor werk maken van de regenboog. We zullen tegen deze motie stemmen, omdat het al wordt overgenomen door het college. En daarmee is deze motie overbodig.
- 5245 De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.
- De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik sluit me aan met de stemverklaring van de heer Roosendaal.
- De **VOORZITTER**: De heer Heijnen.
- 5250 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ook ik sluit me aan bij diezelfde stemverklaring.
- De **VOORZITTER**: Mevrouw Jorna.
- 5255 Mevrouw **JORNA** (PvdD): Het inclusief en respectvol aanspreken van andere mensen doet recht aan het zelfbeschikkingsrecht en daarom zullen wij zeker voorstemmen. En ik hoop dat andere partijen ook mensenrechten goed in acht zullen nemen.
- De **VOORZITTER**: Andere nog? Dan open ik nu de stemming voor motie 96. 52 stemmen zijn uitgebracht.
- 5260 Motie 96 'Werk maken van de regenboog', ingediend door D66, Partij voor de Dieren en Volt.
- Motie 96 is met 32 stemmen voor en 20 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, PVV, CDA, Forum voor Democratie, 50PLUS en ChristenUnie.
- 5265 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 97. Die is ook ingediend bij dit agendapunt. Ingediend door de ChristenUnie, D66 en CDA met als titel: Stelpost macro-economische tegenvallers alleen gebruiken voor 2024. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? Ja, mevrouw Uiterwijk.
- 5270 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, wij zien liever dit soort boekhoudkundige trucs helemaal niet, maar omdat dit beter is dan wat het was, beter één jaar dan structureel, zullen we de motie wel steunen.
- 5275 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Zo niet, dan open ik de stemming voor motie 97. De stemming is gesloten. 52 stemmen uitgebracht.

- 5280 Motie 97 'Stelpost macro-economische tegenvallers alleen gebruiken voor 2024', ingediend door ChristenUnie, D66 en CDA.
Motie 97 is met 17 stemmen voor en 35 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: D66, Partij voor de Dieren, JA21, Volt, CDA, SP en ChristenUnie.
- 5285 De **VOORZITTER**: Dan breng ik in stemming voordracht 39. Dat is de Kaderbrief 2024. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Mevrouw Uiterwijk.
- 5290 Mevrouw **UITERWIJK** (JA21): Ja, voorzitter, wij zullen tegen de kaderbrief stemmen zoals die voorligt, omdat die niet sluitend is en wij de vier oplossingsrichtingen niet juist vinden. Wij willen bezuinigen en geen verhoging van de opcenten en ook geen boekhoudkundige trucs. Dat is de reden van de tegenstem.
- De **VOORZITTER**: De heer Kanik.
- 5295 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ondanks dat ons amendement is afgestemd en ook de motie, die we met de ChristenUnie samen hebben ingediend ook is weggestemd, zullen we toch voor de kadernota stemmen. We zetten ons verzet vrolijk voort bij het coalitieoverleg.
- De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić.
- 5300 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, we zijn natuurlijk altijd een constructieve partij, maar we gaan natuurlijk niet voor iets stemmen waar we niet achter staan, wat geen inhoud heeft en wat niet doet wat nodig is voor onze inwoners. Dus wij stemmen tegen.
- 5305 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Ja, de heer Klein.
- De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ook wij zullen tegenstemmen, omdat een belangrijk punt niet is overgenomen en tegelijkertijd we straks toch opnieuw een begroting gaan bespreken op basis van het coalitieakkoord.
- 5310 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Ja, mevrouw Van der Helm.
- Mevrouw **VAN DER HELM-CHANDANSINGH** (50PLUS): Ja, voorzitter, ik zie dit als een eerste stap. We krijgen volgende week een discussie en daarna gaan we naar de begroting. Dus wij zullen voor stemmen.
- 5315 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Zo niet, dan open ik de stemming voor voordracht 32, Kaderbrief 2024. Voordracht 39. De stemming is geopend. 52 stemmen zijn uitgebracht.
- 5320 Voordracht Kaderbrief 2024 (VD-39).
Voordracht 39 is met 39 stemmen voor, 13 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren, JA21, PVV, Forum voor Democratie, SP en ChristenUnie.
- 5325 **Dit punt (financiële stukken recreatieschappen) wordt behandeld als hamerstuk 8.b.**
- De **VOORZITTER**: Komen we bij de stemming over agendapunt 11.a. Er zijn geen moties ingediend. Dus wij kunnen direct voordracht 32, de financiële stukken recreatieschappen in stemming brengen. Nee, wacht even. Sorry. Het is 11.b. [...] Nee, er was even onduidelijkheid,
- 5330 maar dat is een hamerstuk, dames en heren.
- Omgevingsdienst Noord-Holland Noord: Zienswijze PS op de Begroting 2024 en Jaarstukken 2022 (VD-40).**
- 5335 De **VOORZITTER**: Dus we zijn bij 11.b aanbeland. Daar hebben we motie 98, maar die is ingetrokken. Dan hebben we motie 99 nog staan. Die ga ik als eerste in stemming brengen. Die

is ingediend door de Partij voor de Dieren, motie Noord-Holland Noord scherp aan de wind varen voor welzijn inwoners. Iemand die hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring? Aantekening? Ja, de heer Stulemeijer.

5340

De heer **STULEMEIJER** (50PLUS): Dank u wel. Ik wilde even een opmerking maken over het invaren. Het spreekwoord is 'scherp aan de wind zeilen'. De Partij voor de Dieren en vele anderen, die vergeten wel eens dat er ook zeilboten bestaan en bestaan hebben. Verder zullen we deze motie steunen.

5345

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Dan blazen we de wind in de zeilen van motie 99. De stemming is geopend. 53 geldige stemmen zijn uitgebracht.

5350

Motie 99 'Ook bij OD NHN scherp aan de wind varen voor welzijn inwoners', ingediend door Partij voor de Dieren.

Motie 99 is met 49 stemmen voor en 4 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Forum voor Democratie.

5355

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 100 bij dezelfde voordracht ingebracht. Dus motie 100 is ingebracht door de Partij voor de Dieren: Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? De heer Roosendaal.

5360

De heer **ROOSENDAAL** (VVD): Het antwoord van GS vonden wij voldoende en daarmee de motie overbodig.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor motie 100. Drieënvijftig stemmen binnen.

5365

Motie 100 'Gebruik kennis van dierenwelzijnsexperts', ingediend door Partij voor de Dieren.

Motie 100 is met 31 stemmen voor en 22 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: BBB, VVD, CDA, Forum voor Democratie en 50PLUS.

5370

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 40, de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord. Is er iemand die een hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring, hè. Ja, dat dacht ik al. Mevrouw Schneemann.

5375

Mevrouw **SCHNEEMANN** (Volt): Ja, we zullen voor deze motie stemmen, omdat we de zorg van de omwonenden serieus willen nemen. Maar we hopen toch in het najaar aan een totaalpakket voor de OD's te kunnen werken, zodat we niet elke vergadering losse moties over de OD's hebben, maar dat we in één keer een goed schot kunnen doen in plaats van met hagel te schieten.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog een stemverklaring? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 40. 53 stemmen uitgebracht en unaniem aangenomen.

5380

Voordracht Omgevingsdienst Noord-Holland Noord: Zienswijze PS op de Begroting 2024 en Jaarstukken 2022 (VD-40).

Voordracht 40 is met algemene stemmen aangenomen.

5385

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied: Zienswijze PS op begrotingswijziging 2023, ontwerpbegroting 2024 en jaarstukken 2022 (VD-41).

5390

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 41, dat is agendapunt 11.c. Dat is de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Amendement 13 is ingetrokken en motie 101 is ingetrokken. Dus ik kan daarmee direct in stemming brengen voordracht 41. Dat is de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, de zienswijze van Provinciale Staten op de begrotingswijziging van 2023, et cetera. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Ja, het is de heer Olthof. U onthoudt zich van stemming.

5395

De heer **OLTHOF** (PvdA): Ik onthoud me van stemming.

De **VOORZITTER**: Dus dan kunnen we nog 52 geldige stemmen uitbrengen. Statenlid Kostić.

5400 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, een stemverklaring. We zijn blij met de opstelling van GS, maar blijven ons zorgen maken over de OD Noordzeekanaalgebied. Die zullen we ook scherp in de gaten houden. Maar voor nu stemmen we voor.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 41. 52 geldige stemming uitgebracht.

5405 Voordracht Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied: Zienswijze PS op begrotingswijziging 2023, ontwerpbegroting 2024 en jaarstukken 2022 (VD-41).
Voordracht 41 is met 50 stemmen voor, 2 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen heeft gestemd: Forum voor Democratie.

5410 **14. Schorsing tot 17 juli 2023.**

5415 De **VOORZITTER**: Dames en heren, het was even een hindernis, de stemming, maar uiteindelijk met drie beeldschermen ben ik eruit gekomen. Wij gaan deze vergadering vanavond schorsen en we gaan op maandag 17 juli om 13.00 uur verder met deze vergadering. Dan zullen wij ook afscheid nemen van de gedeputeerden die niet meer terug zullen keren. We zullen de nieuwe gedeputeerden gaan installeren. En we zullen hopelijk met mooi weer volgende week de vergadering kunnen afsluiten met de gezamenlijke barbecue. Ik schors de Statenvergadering.

Sluiting om 18.17 uur